

SOS.-DEM. NAISLIITON
TOIMINTAKERTOMUKSET

V U O S I L T A

1956-57-58

A L U S T U K S I A

Sos.-dem. Naisliiton XXII edustajakokoukselle
lokakuun 25 ja 26 pnä 1959

Hämeenlinna 1959 — Oy Hämeen Kansan Kirjapaino

Sos.-dem. Naisliiton XXII edustajakokous Helsingissä
lokakuun 25. ja 26. pnä 1959.

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus.
2. Kutsuvieraiden tervehdykset.
3. Valtakirjojen tarkastajien lausunto ja edustajien valtuuksien hyväksyminen.
4. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen.
5. Valitaan kokouksen virkailijat:
puheenjohtajat
sihteerit
pöytäkirjan tarkastajat.
6. Päätetään pöytäkirjan laajuudesta ja sen painattamisesta.
7. Työjärjestyksen ja kokoussääntöjen hyväksyminen.
8. Asetetaan tarvittavat valiokunnat.
9. Liittotoimikunnan kertomus vv. 1956—58.
10. Tilikertomukset vv. 1956—58.
11. Päätetään vastuuvapauden myöntämisestä.
12. Selostus poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta.
13. Liiton puheenjohtajan vaali.
14. Liiton toimikunnan jäsenten vaali.
15. Liittoneuvoston asettaminen.
16. Tilintarkastajien vaali.
17. Toimintasuunnitelmia, liittotoimikunnan esitys, siv. 66.
18. Sos.-dem. Naisliiton sosiaalinen ohjelma ja tavoitteet, liittotoimikunnan alustus, siv. 68.

19. Yhtenäiskoulukysymys, liittotoimikunnan esitys, siv. 72.
20. Kuluttajien suojelusta, liittotoimikunnan alustus, siv. 73.
21. Liiton sääntöjen muuttaminen, liittotoimikunnan esitys, siv. 78.
22. Ehdotus sääntöjen muuttamiseksi, Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistyksen esitys, siv. 80.
23. Raittiiden elämäntapojen korostaminen, Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistyksen raittiusjaoston alustus, siv. 83.
24. Muutoksia kansaneläkelakiin, Rautjärven Ty:n naisjaoston alustus, siv. 84.
25. Naistyöttömyyden ongelma Pohjois-Suomessa, Rovaniemen Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. Yhdistyksen naisjaoston alustus, siv. 85.
26. Naisten työllisyyskysymys, Porin keskustelukerhon sos.-dem. naisten alustus, siv. 86.
27. Lasten mielenterveys, Korson sos.-dem. naisyhdistyksen alustus, siv. 86.
28. Aistiviallisten toimeentulon turvaaminen, Porin Sirkat, alustus, siv. 88.
29. Enemmän huomiota lasten leikkikaluihin, Keljonkaan ty:n naisjaoston alustus, siv. 89.
30. Nuorisorikollisuus, Herttoniemen sos.-dem. Naisten alustus, siv. 89.
31. Siviilileskien ja -orpojen eläketurvan järjestäminen, Iso-Heikkilän Alueen sos.-dem. yhdistyksen naisjaoston alustus, siv. 91.
32. Naisten ammattikasvatuksen kehittäminen, Iso-Heikkilän Alueen sos.-dem. yhdistyksen naisjaoston alustus, siv. 92.
33. Samapalkkaisuuskysymys, Helsingin Ammattiyhdistysväen sos.-dem. yhdistyksen naisjaoston alustus, siv. 94.
34. Kokouksen lopettaminen.

Sos.-dem. Naisliiton toimintakertomukset vuosilta 1956—57—58.

YLEISKATSAUS

Kylmän sodan moninaiset kiistakysymykset ovat lyöneet leimansa kansainväliseen tilanteeseen kuluneen kolmen vuoden aikana.

Helmikuussa 1956 oli Neuvostoliitossa kommunistipuolueen kongressi, jossa silloinen komm.puol. pääsihteeri Hrushtshev piti 1.600 kuulijalle koko maailmassa kohua aiheuttaneen puheen Stalin-kultin hävittämiseksi. Puhe hämäännutti kommunisteja niin meillä kuin muuallakin. Unkarin tragedia järkytti vuoden lopulla koko vapaata maailmaa. Anna Kethly, joka oli valittu vastikään Sos.-dem. puolueen puheenjohtajaksi, pakeni Itävallan kautta USA:han ja sittemmin puhui ja kirjoitti useassa maassa Unkarin puolesta. YK:n yleiskokous kehoitti Neuvostoliittoa vetämään pois joukkonsa Unkarista ja vaati vapaita vaaleja, mutta tuloksetta.

Suezin kanava aiheutti toisen huomattavan kansainvälisen kriisin. Egyptin presidentti Nasser kaappasi Suezin kanavan 27.7. 1956 ja teki ilmoituksen kanavayhtiön kansallistamisesta. Israelilaisten joukkojen hyökättyä 29.10.—56 Egyptiin, Englanti ja Ranska esittivät ensiksi uhka-vaatimuksen Egyptille, mutta pian oli aseellinen välien selvittelykin käynnissä. Nyt puuttui YK asiaan ja vajaan viikon kuluttua solmittiin aselepo. Vuoden lopulla ensimmäiset YK:n poliisijoukot saapuivat Egyptiin. Englannissa tämä Suezin-kriisi aiheutti mm. ulkoministeri Edenin eron.

Sen jälkeiset ajat näyttävät keskittäneen maailman po-

liittiset tapahtumat keski-itään. Egypti ja Syyria liittyivät Yhdistyneeksi arabitasavallaksi, mihin myös kaukainen Jemenin imaamikuntakin yhtyi. Vastavedoksi Irak ja Jordan solmivat hallitsijaunionin, joka jäi kuitenkin lyhytikäiseksi, sillä Irak joutui ennen pitkää vallankumouksen pyörteisiin, jossa nuori kuningas Feisal menetti henkensä. Vallankumous ei kuitenkaan johdattanut Irakia Egyptin yhteyteen. Amerikkalaiset ja englantilaiset joukot suorittivat intervention Libanoniin ja Jordaniaan ja keski-idän ruutitynnyri oli räjähtämäsillään. YK:n yleiskokouksessa voitiin tämäkin kriisivaihe lopulta selvittää ja joukot vetäytyivät pois.

Ranskassa alkoi vaikea sisäpoliittinen kriisi toukokuussa 1958, ja se johti neljännen tasavallan kukistumiseen. Ranska oli sisällissodan partaalla kun de Gaulle kutsuttiin pääministeriksi hänen omilla ehdoillaan ja kansalliskokous oli painettu polvilleen. Kansalliskokous lähetettiin lomalle ja de Gaullelle myönnettiin poikkeusvaltuudet, mikä merkitsi rajatonta yksinvaltaa. De Gaullen presidentiksi valitseminen ei kohdannut esteitä.

Yhdysvaltojen presidentiksi valittiin uudelleen marraskuussa 1956 Eisenhower. Vuonna 1958 pidetyissä kongressivaaleissa kuitenkin demokraatit lisäsivät johtoasemaansa sekä senaatissa että edustajainhuoneessa.

Syksystä 1957 alkaen on maapalloa kiertänyt ensin yksi ja sitten kaksi tekokuuta, Sputnikia, Neuvostoliiton lähettämänä. USA:n tekokuukokeilut eivät vielä ole olleet yhtä onnistuneita.

Euroopan mantereen suurimpia poliittisia kysymyksiä on koko kertomuskauden ollut Berliinin kysymys. Se on tätä kirjoitettaessakin edelleen avoin, sillä entiset aseveljet, idän ja lännen suurvallat, eivät ole voineet keksiä ratkaisua, joka olisi tyydyttänyt heitä kaikkia ja myös saksalaisia.

Suomella on ollut rauhalliset ulkopoliittiset suhteet kaikkiin maihin. Tammikuussa 1956 Neuvostoliitto luovutti Porkkalan Suomelle. Tämä oli Suomen kannalta mitä en-

siarvoisin saavutus. Suomi osallistui joulukuussa 1956 YK:n yleiskokouksen istuntoon ja hyväksyttiin talous- ja sosiaalineuvoston jäseneksi. YK:n yleiskokouksessa ja mainitussa erityisjärjestössä oli edustajana liittomme puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson, ECOSOC:issa valtuuskunnan puheenjohtajana.

Maamme kohtaloihin ratkaisevalla tavalla vaikuttanut suuri valtiomies, presidentti J. K. Paasikivi kuoli joulukuussa 1956.

Presidentin vaalilla ja 19 vrk. kestäneellä yleislakolla alkanut v. 1956 jatkui taloudellisesti sekasortoisena, valtiontalous oli kassakriisin partaalla, hintojen korotuksia tapahtui, pian oli menetetty se, mitä SAK kovalla yleislakolla oli aikaansaanut.

Odotettiin, että huhtikuussa 1957 pidetty Sos.-dem. Puolueen ylimääräinen puoluekokous, jonka tarkoituksena oli määrittellä puolueen kanta lähinnä talouspoliittisiin kysymyksiin selvittäisi myös mielialoja ja toisi rauhan. Siinä kuitenkin petyttiin. Yhden äänen enemmistöllä puoluekokouksessa enemmistöön noussut suunta saneli päätökset, mikä aiheuttikin sen, että vähemmistö pidättyi päätösten teosta. Näin syntynyt puolueen johto on yksipuolisesti hoitanut puolueen asioita ja niin on jouduttu tilanteeseen, mikä ilmenee kahtiajakona kautta linjan työväenliikkeessä. SAK, TUL, Nuorisoliitto ja Naisliitto ovat jo saaneet rinnakkaisjärj. eston mikä tietää voimien heikentämistä aikana, jolloin olisi täysi syy pyrkiä niitä vahvistamaan.

Valtiollinen tilanne sisäpoliittisella alalla on ollut varsin vaikea suurelta osalta heijastuksena sos.-dem. puolueen hajanaisuudesta. Hallituspulua on ollut monta ja nk. toimitusministeriöihin on ollut pakko turvautua useammin kuin terveen sisäpolitiikan kannalta olisi ollut suotavaa.

Syyskuun 2 p:nä 1957 muodostettiin Sukselaisen neljäs hallitus, jossa sos.-dem. ehdokkaista olivat mukana opposition valitsemina Simonen, Uoti, Liljeström, Lepistö ja Aino Malkamäki. Nämä viisi henkeä ehdotti puolueen uuvosto erotettavaksi puolueesta tammikuussa 1958. Tapah-

tumien kulku johti edelleen siihen, että hallitus kaadettiin kommunistien ponteen puolueen johdon kannalla olevien ja kokoomuksen tuella.

Marraskuussa 1957 muodostettu v. Fieandtin presidentinhallitus oli kokoonpanoltaan epäyhtenäinen ja poliitikassaan horjuva. Se harjoitti voimakasta kireän rahan politiikkaa, joka aiheutti koko- ja osatyöttömyyttä, elintason alenemista ja SAK:n tavoitteiden eliminoimista.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei pyrkinyt hallituksen kaatamiseen, koska vaalien läheisyys ei näyttänyt tarjoavan edellytyksiä kestävä hallitusratkaisun löytämiseen. Ryhmän tekemän välikysymyksen tarkoituksena oli saada hallitus peruuttamaan tapahtuneet hinnankorotukset sekä antamaan esityksen uudeksi maataloustulolaksi. Välikysymysäänestyksessä 18.4. kävi kuitenkin niin, että maalaisliiton eduskuntaryhmä joutui yhtymään sosialidemokraattien ponteen, jonka hallitus tulkitsi epäluottamuslauseeksi.

Tasavallan presidentti nimitti 26.4. uuden, Reino Kuuskosken johtaman presidentinhallituksen, joka poliittiselta sävyltään oli lähinnä maalaisliittolainen ja sos.-dem. oppositiolainen. Tyyne Leivo-Larsson nimitettiin pääministerin sijaiseksi, minkä lisäksi hallituksessa olivat sos.-dem. opposition edustajina Antikainen, Lepistö ja Liljeström. Myös työnantajapiireillä oli hallituksessa edustajansa.

Heinäkuun 6—7 päivinä 1958 pidettyjä vaaleja edeltänyt vaalitaistelu käytiin erittäin pingoittuneen mielialan valitessa. Työttömyys ja muut taloudelliset vaikeudet olivat jatkuvasti kärjistyneet. Lopulta oli myös valtiollinen elämä käynyt epänormaaliksi. Eduskuntaan nojaavat hallitukset oli korvattu presidentinhallituksilla, jotka eivät pysyneet yhteistyöhön eduskunnan kanssa.

Tilanne ei kuitenkaan vaalien jälkeen helpottunut.

Vaalien jälkeen koetettiin useampaan eri kertaan muodostaa hallitusta, kunnes viimein muodostettiin Fagerholmin III hallitus, johon osallistuivat eduskunnan muut ryhmät paitsi sos.-dem. oppositio ja kommunistit. Tämä halli-

tus kuitenkin epäonnistui lähinnä ulkopoliittikan hoidossa, johon se viimein kompastuikin. Maalaisliiton koko hallitusryhmä ilmoitti eroavansa 5 päivänä joulukuuta ja samana päivänä jätettiin koko hallituksen eroanomus. Uusi maalaisliittolaisista muodostettu hallitus V. J. Sukselaisen johdolla syntyi vasta vuoden 1959 puolella.

Kymmenen puolueen vaaliliitoista valittua edustajaa, joita puolue ei ollut tasapuolisesti kohdellut vaalimainonnassa, lähetti ennen valtiopäivien kokoontumista v. 1958 puoluetoimikunnalle yhteisen kirjeen, jossa he ilmoittivat tulevansa sosialidemokraattiseen eduskuntaryhmään vain, jos kaikki sosialidemokraattisilta vaalilistoilta siis myös n.k. opposition erillislistoilta valitut edustajat hyväksytään ryhmän jäseniksi. Kun näin ei tapahtunut muodostivat Sd. oppositioryhmän 10 kansanedustajaa, jotka oli valittu puolueen virallisilta listoilta ja 3 opposition listoilta valittua edustajaa, oman eduskuntaryhmänsä.

Marraskuun 29. päivänä kokoontunut puolueen neuvosto joutui tekemään puoluekiistan lopulliseen ratkaisuun tähtäävän päätöksen. Puolueesta erotettavaksi määrättiin sos.-dem. opposition eduskuntaryhmän ja neuvottelukunnan jäsenet sekä palkatut toimitsijat, siinä vaiheessa kaikkiaan 25 puolueen jäsentä. Tämä päätös antoi jäsenistölle ja puoluejärjestöille niiden kaipaaman selventävän ohjeen suhtautumisessa puolueen sisäisiin riitaisuuksiin.

Tilanne Sos.-dem. Naisliitossa on kehittynyt vähitellen samassa suhteessa kuin muissakin puoluejärjestöissä.

Aikaisempi hyvä yhteistyö katkaistiin v. 1957 puoluekokouksen jälkeen muissakin suhteissa kuin vain aikaisemmin käytännössä olleen rahallisen avustuksen lopettamisen kanssa puolueen johdon taholta.

Naisjärjestäjiä palkattiin puoluejärj. estoihin ja näiden toiminta on tähännyt Sos.-dem. Naisliiton hajoittamiseen.

Aikaa myöten tämä toiminta johti siihen, että v. 1959 kesäkuun 24. pnä Sos.-dem. Naisten Keskusliitto perustettiin Sos.-dem. Naisliiton rinnalle, minkä ohessa toimii puoluetoimistossa erityinen naissihteeristö.

JOUKOSTAMME POISTUNEITA

Jokaiseen aikaan sattuu paljon mittaamattomia murheita. Omainen, ystävä, läheinen poistuu tuntemattomaan, ei ole enää joukossamme, on jättänyt työnsä ja paikkansa jäljelle jääneille. Olemme nöyriä ja hiljaisia tämän väistämättömän tosiasian edessä, sillä se kuuluu elämän järkähtämättömään lakiin.

Joukostamme poissiirtyneitä on useita, heitä kaikkia emme voi edes mainita nimeltä, voimme vain kiittää heitä heidän suorittamastaan työstä ja toivoa rauhaa heidän muistolleen.

Heinäkuussa 1957 jouduimme kuolemalle luovuttamaan yhden liittomme historiaan läheisesti kuuluvan toverin, toimittaja Lyyli Takin. Pitkäaikainen vaikea sairaus mursi hänen voimansa. Me, jotka jouduimme läheltä seuraamaan hänen taisteluaan tautia vastaan, voimme vain todeta, että hän suurenmoisesti kantoi sairautensa, sillä hänen lähellään oli monia, jotka tuskin tiesivät, että hän olikaan sairaana.

Lyyli Takki tuli joukkoomme jo varsin nuorena ja silloin erikoisissa olosuhteissa. Hän tuli Työmies-lehteen toimittajaksi kansalaissodan jälkeen ja sitten myös silloiseen Sos.-dem. naisten lehteen Toverittareen.

Työväen Sivistysliiton toiminta, josta muodostui työväenliikkeemme suuri kasvatusjärjestöllinen työkenttä, oli Lyyli Takille sekä läheinen että jatkuvan innostuksen kohde.

Kuluttajain osuustoimintaliike sai hänestä myös innokkaan ja itseään säästämättömän työntekijän. Toimittajan tehtävänsä ohella hän matkusti kaikkialla maassa ja piti esitelmiä sekä tilapäispuheita osuustoiminnan niinkuin valistustyönkin alalta.

Sos.-dem. Naisliiton piirissä Lyyli Takki tunnetaan kuitenkin parhaiten innoittavana aatteellisena runoilijana. Hänen runojansa on julkaistu ja lausuttu satamäärin. Niistä ovat saaneet nuoret intoa ja vanhemmat sekä uskoa

että lohtua. Ne ovat myöskin luoneet loistetta juhliemme ylle, sillä naisyhdistysten eri kymmenvuotisjuhliin kirjoitetut runot ovat todella olleet arvokkaita ohjelmanumeroita. Liittomme piirissä tunnetaan myös hänen »Pienen punaisen sydämen tupa»-niminen runonsa, johon hän on sisällyttänyt kaiken sen sosiaalisen toiminnan, jota Sos.-dem. Naisliiton piirissä tai sen sisarjärjestöissä harjoitetaan.

Sos.-dem. Naisliiton jäsenet ja liiton toimikunta tuntevat syvää kiitollisuutta Lyyli Takin elämäntyön johdosta. Hänen työnsä elää edelleen ja hänen henkensä innoittaa meitä jatkuvasti työhön onnellisemmän ihmisen ja paremman ihmiskunnan puolesta.

Runoilijan kannel on mykistynyt, runoilijan käsi kylmennyt, mutta henki hehkuu elävöittäen sitä työtä, jolle runoilijan oma elämä kuului, jolle hän omisti elämänsä kauniit unet ja sydämensä laulut. Kunnioitettava elämäntyö säilyy jäsenistömme mielessä.

Toukokuun 30. p:nä 1959 saapui viesti, että Sos.-dem. Naisliiton perustajajäsen Mandi Freyberg oli siirtynyt ikuisuuteen 81 vuoden vanhana.

Mandi Freybergin nimi on piirtynyt monin tavoin liittomme alkuaikojen historiaan, jolloin hän sisarensa Idan (Aalle-Teljo) kanssa työskenteli innolla työväenliikkeen piirissä.

Siinä oli paljon nuoruuden hehkua ja rohkeutta, kun Mandi uranuurtajanaisena lähti liikkeelle. Helsingin Työväenyhdistyksessä hän oppi nasevaksi keskustelijaksi, jopa väittelijäksikin, niin että uskalsi lähteä naisagitaattorina liikkeelle aina Oulua, Kotkaa ja Haminaa myöten. Tähän Mandin agitaattorikauteen liittyy erottamattomasti kuva ompelukoneesta, jota hän kuljetti mukanaan ansaitakseen omaa elatustaan ja tarpeen tullen postimerkkirahoja järjestölleenkin. Työläisnaisten ensimmäisessä maatakasittävässä kokouksessa — Naisliittomme perustavassa kokouksessa — hän oli mukana ja joutui alkuvaiheissa toimimaan liiton rahavarojen hoitajanakin.

Agitaattorimatkoja tehtiin ristiin rastiin, kunnes ne pitemmäksi ajaksi pysähtyivät Kotkaan. Siinä kaupungissa oli työväenyhdistyksen naisjaosto saatava ripeään vauhtiin, ja siksi Mandin intomieltä tarvittiin. Iltamia ja kävelyretkiä, keskustelukysymyksiä ja arpajaisia oli hän järjestämässä, vieläpä ryhtyi rohkeaan taisteluun silloista valtiollista sortoa ja poliisivaltaa vastaan. Poliisin luo lähetystönä mennyt Mandi joutui itse »poliisin valtaan», solmi avioliiton komisario Freybergin kanssa, mutta joutui samalla ristiriitaan omien järjestövereittensa kanssa. Avioliittonsa vuodet vietti Mandi Freyberg Heinolassa, v. 1935 hän palasi Kotkaan jatkamaan 30 vuotta aikaisemmin keskeytynyttä työtään. Sekä Kotkan Naisyhdistyksessä että Munsaaren Naisjaostossa otti Mandi Freyberg innokkaasti osaa asioiden käsittelyyn, puolsi naisten, vanhusten ja lasten asiaa, mm. Munsaareen saatiin lastentarha hänen aloitteestaan.

Viettäessään 50-vuotisjuhlaansa kutsui Sos.-dem. Puolue tämän alkuvuosien agitaattorin kunniajäsenekseen, samoin tekivät Sos.-dem. Naisliitto ja Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistys.

Mandi Freyberg vietti viimeiset vuotensa Koskenrinteen vanhainkodissa Kotkassa, jossa hän myös vaipui rauhallisesti ikuiseen uneen.

Eräs Pohjois-Suomen sosialidemokratian tienraivaaja oli Hilda Herrala, joka Kemissä täytti huhtikuun 8 p:nä 1956 75 vuotta ja pian sen jälkeen vaipui ikiuneen. Vuonna 1908 hän tuli valituksi eduskuntaan, jossa oli parin vuoden taukoa lukuunottamatta aina kansalaissodan päiviin saakka. Kansalaissodassa hän joutui kärsimään vankeusrangaistuksen niin kuin moni muukin. Vielä oli hän kansanedustajana vv. 1933—36. Ennen kaikkea oli hänen sydäntään lähellä sos.-dem. naisliike ja oli hän Sos.-dem. Naisliiton sihteerinäkin vv. 1911—1918. Hilda Herralan työn erityisesti Pohjois-Suomen vähäväkisen kansanosan hyväksi säilyttää lämpimästi ja kiitollisesti muistissaan koko sos.-dem. nykyinen aktiivinen järjestöpolvi.

Vuoden 1956 alussa olemme saattaneet viimeiseen lepoon Fiina Pietikäisen, työväenliikkeemme suuren herättäjän. Veteraanien rivit harvenevat. Fiina Pietikäinen oli erikoinen ihminen, räiskyvä, sytyttävä taistelija ja samalla innostunut maalaileva puhuja. Hän oli laajalti maamme rajojen ulkopuolellakin tunnettu ja varsinkin ammattiyhdistysliikkeen keskuudessa hänen toimintansa jatkuvasti, korkeasta iästään huolimatta, oli huomattava. Fiina Pietikäinen kuului siihen uranuurtajien joukkoon, joiden omakohmainen uhri ja panos on ollut suuri, mutta joilla on ollut ilo nähdä työnsä tuloksena elämän ehostuvan ja ihmisen sosiaalisen arvostuksen, muuttuvan oikeudenmukaisemmaksi.

LIITTOTOIMIKUNTA.

Edustajakokoukseen asti kuuluivat liittotoimikuntaan Tyyne Leivo-Larsson puheenjohtajana ja vakinaisina jäseninä Meeri Kalavainen, Martta Salmela-Järvinen, Ulla Tiilikainen, Aino Malkamäki, Elli Nurminen ja Kaisa Hiilelä, varajäseninä Lempi Lehto, Martta Kulonen, Impi Lukkarinen, Vappu Heinonen, Laura Brander-Wallin ja Selma Hiisivaara-Mörk.

Edustajakokouksessa v. 1956 suoritettiin puheenjohtajan vaali, jossa Tyyne Leivo-Larsson sai 230 ääntä ja Meeri Kalavainen 45 ääntä. Liiton puheenjohtajaksi valittiin siis toimikaudeksi 1956—1959 Tyyne Leivo-Larsson.

Liittotoimikuntaan valittiin vakinaisiksi jäseniksi: Martta Salmela-Järvinen 229 äänellä, Aino Malkamäki 144, Ulla Tiilikainen 143, Elli Nurminen 142, Meeri Kalavainen 138 ja Lempi Lehto 134 äänellä. Varajäseniksi tulivat Anni Flinck 106 äänellä, Impi Lukkarinen 91, Vappu Heinonen 89, Laura Brander-Wallin 64, Martta Kulonen 49 ja Sylvi Katajainen 48 äänellä.

Liiton varapuheenjohtajana on ollut toimikunnan yksi? mielisesti valitsemana Aino Malkamäki. Vuonna 1958, kun liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson nimettiin Nor-

jan suurlähettilääksi, valittiin myös yksimielisesti toiseksi varapuheenjohtajaksi Elli Nurminen.

Toimikunta on vuoden 1956 kuluessa pitänyt 18 kokousta, joista pöytäkirjaan on kertynyt 207 pykälää, vuonna 1957 18 kokousta yhteensä 190 pykälää ja vuonna 1958 16 kokousta yhteensä 160 pykälää.

Toimikunnan jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin seuraavasti:

Vuonna 1956: Tyyne Leivo-Larsson 18 kertaa, Martta Salmela-Järvinen 14, Aino Malkamäki 15, Ulla Tiilikainen 15, Elli Nurminen 14, Meeri Kalavainen 15, Lempi Lehto 15, Anni Flinck 11, Impi Lukkarinen 12, Vappu Heinonen 16, Laura Brander-Wallin 18, Martta Kulonen 12 ja Sylvi Katajainen 4, Kaisa Hiilelä 6 ja Selma Hiisivaara-Mörk 4 kertaa, kaksi viimeksimainittua edustajakokoukseen saakka.

Vuonna 1957: Tyyne Leivo-Larsson 11 kertaa, Martta Salmela-Järvinen 14, Aino Malkamäki 16, Ulla Tiilikainen 15, Elli Nurminen 12, Meeri Kalavainen 15, Lempi Lehto 17, Anni Flinck 18, Impi Lukkarinen 14, Vappu Heinonen 16, Laura Brander-Wallin 15, Martta Kulonen 6 ja Sylvi Katajainen 7 kertaa.

Vuonna 1958: Tyyne Leivo-Larsson 15 kertaa, Martta Salmela-Järvinen 13, Aino Malkamäki 16, Ulla Tiilikainen 7, Elli Nurminen 13, Meeri Kalavainen 14, Lempi Lehto 13, Anni Flinck 13, Impi Lukkarinen 14, Vappu Heinonen 16, Laura Brander-Wallin 14, Martta Kulonen 10 ja Sylvi Katajainen 9 kertaa.

Pöytäkirjaa on kokouksissa pitänyt Irja Salmela, hänen poissa ollessaan Laila Lindbergh tai Marjatta Kangas.

Työvaliokuntaan, joka on kokoontunut tarpeen vaatiessa, ovat kuuluneet puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä toimikunnan jäsenet Martta Salmela-Järvinen, Anni Flinck ja Meeri Kalavainen.

" Liiton tilintarkastajina ovat olleet vakinaisina Terttu Salminen ja Lahja Simonen sekä varalla Bertta Latvala ja Vera Sumu.

JAOSTOT.

Liiton nimen ovat allekirjoittaneet Tyyne Leivo-Larsson, Anu Karvinen, Terttu Sainio ja liittotoimikunnan valtuuttamana Aino Malkamäki, aina kaksi yhdessä. Terttu Sainion siirryttyä pois palveluksesta, valittiin hänen tilalleen Aune Seine nimenkirjoittajaksi.

Talousjaostoon ovat kuuluneet Tyyne Leivo-Larsson, Aino Malkamäki, Martta Salmela-Järvinen, Elli Nurminen, Kerttu Hiltunen, Anu Karvinen ja Terttu Sainio.

Tulevaisuuden toimitusneuvostoon Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki ja Impi Lukkarinen.

Palkkajaostoon Martta Salmela-Järvinen, Meeri Kalavainen, Lempi Lehto, Impi Lukkarinen, Anu Karvinen ja Terttu Sainio, (tilalla T.S:n Aune Seme.)

Opintojaostoon Martta Kulonen, Ulla Tiilikainen, Vappu Heinonen, Xenia Parros, Anu Karvinen ja Irja Salmela.

Ammattiyhdistys jaostoon Tyyne Leivo-Larsson, Lempi Lehto, Kaisa Hiilelä, Siiri Saarinen, Kerttu Muhonen ja Sylvi Katajainen.

Kerhuhuoneiston hoitotoimikuntaan ovat kuuluneet Elli Nurminen, Laura Brander-Wallin, Selma Hiisivaara-Mörk ja Ulla Tiilikainen.

Kotitalous jaostoon ovat kuuluneet Elli Nurminen, Tyyne Paasivuori, Laura Brander-Wallin ja kotitalous jaoston sihteeri.

Kummivaliokuntaan Selma Hiisivaara-Mörk, Vappu Heinonen ja Terttu Sainio.

Sanomalehtijaostoon Martta Salmela-Järvinen, Helinä Tuomi, Eila Vuokko, Anu Karvinen ja Irja Salmela.

TOIMISTO.

Liiton toimisto on sijainnut Helsingin työväenyhdistyksen talossa Paasivuorenkatu 5, viidennessä kerroksessa huone 44.

Toimistossa on hoidettu kaikki liiton toimialaan kuuluvat tehtävät. Liiton kirjanpito hoidetaan toimistossa, jolloin kassanhoitaja kirjaa tulot päiväkirjaan ja muun kirjanpidon hoitaa kirjanpitäjä. Taloudenhoitajan tehtävänä on taloudellisen toiminnan valvominen ja alotteiden tekeminen varojen hankkimiseksi liitolle. Kuukausittain on liittotoimikunnalle jätetty raportti taloudellisesta tilanteesta, ja liittotoimikunnan keskuudestaan valitsevat ti-

lientarkastajat ovat suorittaneet tehtävänsä neljännesvuosittain.

Vuonna 1956 lähetettiin liiton toimistosta kaikkiaan 14.354 postilähetystä, joista 2.449 kirjeitä, 576 paketteja, 483 kortteja, 121 pikkupaketteja, 79 express-lähetystä, 10.099 ristositeitä, 419 postiennakkolähetystä, 209 kirjattuja lähetystä, tilillepanoja 8 ja 1 postiosoitusta.

Vuonna 1957 lähetettiin liiton toimistosta kaikkiaan 15.903 postilähetystä, joista 2.531 kirjeitä, 509 paketteja, 560 kortteja, 106 pikkupaketteja, 177 express-lähetystä, 11.841 ristositeitä, 152 postiennakkolähetystä, 22 kirjattuja lähetystä, tilillepanoja 3 ja postiosoitusta 2 kappaletta.

Vuonna 1958 lähetettiin liiton toimistosta kaikkiaan 16.643 postilähetystä, joista 2.530 kirjeitä, 362 paketteja, 154 kortteja, 95 pikkupaketteja, 61 express-lähetystä, 13.330 ristositeitä, 44 postiennakkolähetystä, 57 kirjattuja lähetystä, tilillepanoja 2 ja postiosoitusta 8.

Raha-asiat on hoidettu yleensä postisiirron n:o 6487 välityksellä.

• TOIMIHENKILÖT.

Liiton sihteerinä ja toiminnanjohtajana on ollut koko ajan Anu Karvinen.

Liiton taloudenhoitajana on ollut Terttu Sainio ja järjestösihteerinä Aune Seme. Terttu Sainion siirryttyä v. 1958 tammikuussa Oy. Ursulan koko päiväiseksi toimitusjohtajaksi valitsi liittotoimikunta hänen tilalleen yksimielisesti Aune Semen taloudenhoitajaksi sekä järjestösihteeriksi hänen jälkeensä yksimielisesti Marjatta Kankaan. Opintosihteerinä on ollut Irja Salmela, joka on hoitanut myös Äitien Lomahuollon sihteerin tehtävät.

Tulevaisuuden toimitussihteerinä on ollut Laila Lindbergh, Tulevaisuuden päätoimittajana on ollut Anu Karvinen. Laili Lindbergh'in erottua toimestaan syyskuun lopussa 1958 hoiti Anu Karvinen oman toimensa ohella myös lehden toimitustyön.

Kassanhoitajana ja konekirjoittajana on ollut Hilikka Rapo, kirjanpitäjänä Hilma Juntunen ja Tulevaisuuden tilausten hoitajana Lyyli Järvinen. Liiton taloudellisen

aseman heikennyttyä joutui liittotoimikunta sanomaan irti toimestaan syyskuun 30. pnä 1958 Hilma Juntusen ja pakkolomauttamaan lokakuun 15. päivänä Lyyli Järvisen, joka kuitenkin sanoutui irti toimestaan joulukuun 12. päivänä. Postittajana on toiminut Liisi Lahtinen ja lähettinä Kerttu Likovuori. Vuonna 1957 sanoutui jälkimmäinen irti toimestaan toukokuun 15. pnä, jonka jälkeen valittiin kesä-apulaiseksi koulutyttö Marja-Leena Koski ja hänen jälkeensä 1/9 1957 alkaen Hilja Kopra.

Puolueelta saadun määrärahan sekä liiton valistusmäärärahan turvin voitiin poliittisia järjestäjiä palkata neljä, Hilja Tiainen ja Sirkka Lipponen entisiä sekä Martta Niemi-Hieta tammikuun 23. pstä 1956 ja Esteri Muukkonen helmikuun 1. pstä 1956 alkaen. Puoluekokous teki v. 1957 puolue toimiston esityksestä päätöksen, että määrärahaa ei enää suoriteta, jolloin liitto oli pakoitettu 15/5 sanomaan irti koko järjestäjävoimansa.

Vuonna 1958, kun valtiolliset vaalit lähestyivät, palkattiin tammikuun 1. pstä alkaen Eila Ruuskanen, joka oli liiton palveluksessa 31/3 asti ja Vieno Mustonen, joka oli palveluksessa helmikuun 1. pstä toukokuun 31. päivään.

Kotitalousneuvojina ovat olleet Aili Kiljunen, Lyyli Koi-vunen, Hilda Leander ja Emmi Lehtonen. Neuvojaksi palkattiin Terttu Menlös maaliskuun 1. pnä 1957.

LIITON XXI EDUSTAJAKOKOUS.

Sos.-dem. Naisliiton XXI edustajakokous pidettiin huhtikuun 22. ja 23. päivinä 1956 Helsingin työväentalossa. Kokoukseen osallistui 257 järjestöstä 280 täysivaltaista edustajaa sekä lisäksi piirien ja eri keskusjärjestöjen edustajia, varajäseniä ja asianharrastajia, yhteensä n. 500 henkeä. Avauspuheen piti liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson.

Liittotoimikunnan esityksen mukaisesti päätti edustajakokous kutsua liiton kunniapuheenjohtajaksi Naisliiton

perustajajäsenen ja ansioituneen veteraanin Olga Tainion. Liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson kiitti Olga Tainiota siitä suuriarvoisesta työstä, jota tämä koko elämänsä ajan on suorittanut työväenliikkeen hyväksi sosialidemokraattisen puolueen ja sen naisliikkeen piirissä. Samalla hän ojensi valitulle kunniapuheenjohtajalle Sos.-dem. Naisliiton XXI edustajakokouksen adressin. Kunniapuheenjohtaja Olga Tainio kiitti liikuttuneena osakseen tulleesta ystävällisyydestä mainiten kunniapuheenjohtajaksi kutsumisen olevan suurimman kunnian, minkä kukaan voi toivoa.

Liiton toimintakertomukset vuosilta 1953—54—55 käsiteltiin ja hyväksyttiin kiitoksella, samoin tilikertomukset. Toimintasuunnitelma hyväksyttiin keskustelun jälkeen.

Liittotoimikunnan alustukset Terveystieteiden ja Kouluruokailu nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi hyväksyttiin.

Liittokokous hyväksyi myös Uudenkoiviston naisyhdistyksen esittämän alustuksen kotitaloustoiminnan irrottamisesta oman liiton piiriin ja liittotoimikunnalle jätettiin valtuudet asian edelleen kehittämiseksi.

Lisäksi käsiteltiin joukko sosiaalisia, ammatillisia ym. alustuksia ja hyväksyttiin ne.

Ulkomaalaisista edusti Ruotsin Sos.-dem. Naisliittoa Esther Söderbom ja Norjan sisarjärjestöä Ruth Myhre. Lisäksi olivat useat järjestöt lähettäneet kirjallisen tervehdyksen, mm. Itävallasta oli saapunut naistenpäivämerkkejä.

Kokoukselle antoi merkittävän juhlan tunnun, kun sinne oli saapunut kolmekymmentäyksi veteraania, jotka avajaisjuhlallisuuksien aikana kukitettiin.

Puheenjohtajan vaalissa sai Tyyne Leivo-Larsson 230 ääntä Meeri Kalavaisen saadessa 45 ääntä.

Liittoneuvoston ja liittotoimikunnan vaalista on kerrottu ao. kohdissa.

LIITTONEUVOSTO.

Liittoneuvostoon valittiin edustajakokouksessa 1956 piirien esityksestä seuraavat henkilöt:

Uudenmaan ja Helsingin vaalipiiristä Aili Viitamäki, varalla Salli Hantunen.

Turun eteläisestä vaalipiiristä Sylvi Kaskinen, varalla Sylvi Siltanen.

Satakunnan vaalipiiristä Laura Brander-Wallin, varalla Irja Terho.

Hämeen eteläisestä vaalipiiristä Margit Eskman, varalla Siiri Metsä.

Hämeen pohjoisesta vaalipiiristä Elsa Kolinen, varalla Kaisa Hiilelä.

Kymen vaalipiiristä Lempi Leino, varalla Katri Lindfors.

Saimaan piiristä Aino Räisänen, varalla Saima Pylväinen.

Mikkelin vaalipiiristä Aili Siiskonen, varalla Hilma Mielikäinen.

Kuopion läntisestä vaalipiiristä Elli Nurminen, varalla Edit Terästä.

Kuopion itäisestä vaalipiiristä Vieno Karvinen, varalla Tyyne Kurvinen.

Vaasan itäisestä vaalipiiristä Kirsti Laukkanen, varalla Fanni Front.

. Vaasan eteläisestä vaalipiiristä Meeri Peltokangas, varalla Katri Iitiä.

Vaasan pohjoisesta vaalipiiristä Vuokko Pöyhölä, varalla Siviä Ala-Pöllänen.

Oulun vaalipiiristä Helmi Peiramo, varalla Hanna Ojala.

Kainuun piiristä Anni Nousiainen, varalla Rauha Lindh.

Lapin vaalipiiristä Kerttu Värn, varalla Tyyne Arvila.

Liittoneuvosto oli kutsuttu koolle maaliskuussa, mutta yleislakon tähden jouduttiin kokous peruuttamaan.

Erityisesti kunnallisvaaliasiat olivat esillä syyskuussa 1956 pidetyssä liittoneuvoston kokouksessa, jossa poliittisen tilannekatsauksen antoi Tyyne Leivo-Larsson. Anu Karvinen selosti liiton toimintasuunnitelmaa ja piirien edustajat oman piirinsä työsuunnitelmia.

Syyskuun 1. pnä 1957 piti liittoneuvosto kokouksen, jossa Tyyne Leivo-Larsson antoi tilannekatsauksen ja liiton toimihenkilöt esittivät toimintasuunnitelmaa sekä Martta

Koiranen esitteli Kotineuvontaliiton toimintasuunnitelmaa.

Liittoneuvoston kokouksessa helmikuun 19. pnä 1958 Tyyne Leivo-Larsson piti tilannekatsauksen, liiton toiminnasta kertoi Aune Seme ja vaalityö-suunnitelman piti Marjatta Kangas.

Helatorstaina toukokuun 15. pnä 1958 oli liittotoimikunta kutsunut naiskansanedustajaehdokkaat ja sanomalehtinaiset, yhteensä 25 henkeä neuvottelutilaisuuteen, jossa tilannekatsauksen esitti Tyyne Leivo-Larsson ja Irja Salmela kertoi vaalityösuunnitelmista.

YHTEISTOIMINTA ERI JÄRJESTÖJEN KANSSA.

Vuonna 1956:

Sos.-dem. Puoluetoimikunnassa Tyyne Leivo-Larsson ja Aino Malkamäki.

Sos.-dem. Puolueneuvostossa liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen ja Tulevaisuus-lehden edustajana Anu Karvinen sekä Elli Nurminen ja Martta Salmela-Järvinen.

Työväen Matkailuliitto: Tyyne Leivo-Larsson.

Väestöliitto: Selma Hiisivaara-Mörk ja Tyyne Paasivuori; varalla Irja Salmela ja Terttu Sainio.

Työväenliikkeen II aikuiskasvatuskursilla: Irja Salmela.

Naisten Raättiuskeskuksessa: Martta Kulonen.

Ursula Oy, vuosikokouksessa: Vappu Heinonen.

Yhteismainos, Kansan Pika-arpajaiset, Ohjelmapalvelu ja Kansan Elokuva yhtiöiden vuosikokouksissa Terttu Sainio.

Suomen Pienviljelijäin Liitto: Hilma Aatrakivi.

Lomaliitto: Martta Kulonen.

Äitien Lomahuolto: Lempi Lehto. Neuvottelukokouksessa Mikkelissä Anu Karvinen.

Kotitalouskeskus: Elli Nurminen, varalla Hilma Aatrakivi.

Kansan Sivistysrahasto: Hallituksen valtuuskunnassa Tyyne Leivo-Larsson, Anu Karvinen, vuosikokouksessa Martta Kulonen.

Sos.-dem. Nuorisoliitto: Martta Salmela-Järvinen.

Huolto- ja avustustoiminnan neuvottelukunta: Meeri Kalavainen.

Ensi Kotien Liitto: 10-vuotisjuhlassa Tyyne Leivo-Larsson.

Työväenyhteisöjen Keskus: Terttu Sainio.

Rauhantyon Yhteisjärjestö: Emmi Leimu.

Työväen Urheiluliiton naisten liittopäivillä Vappu Heinonen.

Käpyrinteen 5-vuotisjuhlassa Tyyne Leivo-Larsson ja Anu Karvinen.

Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton toimikunnassa Elsa Peräläinen, 50-vuotisjuhlassa Ulla Tiilikainen, vuosikokouksessa Meeri Kalavainen.

Vuonna 1957:

Sos.-dem. Puolueen ylimääräisessä puoluekokouksessa liiton edustajana Terttu Sainio ja *Tulevaisuus-lehden* edustajana Anu Karvinen.

Sos.-dem. Puolueneuvostossa liiton edustajana Anu Karvinen ja *Tulevaisuus-lehden* edustajana Laila Lindbergh.

SAK:n ja TVL:n naistoimikuntien neuvottelutilaisuudessa Martta Salmela-Järvinen »Äitipalkka» ja Helvi Raatikainen »Iki-nuorten voimistelu».

Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliitto: Martta Kulonen, varalla Aune Seme.

Väestöliiton vuosikokouksessa Aino Malkamäki.

Työväen Matkailuliiton vuosikokouksessa Tyyne Leivo-Larsson, varalla Martta Salmela-Järvinen.

Ursula Oy:n yhtiökokouksessa Tyyne Leivo-Larsson.

Yhteismainos, Kansan Pika-arpajaiset, Ohjelmapalvelu ja Kansan Elokuva yhtiöiden vuosikokouksissa Terttu Sainio.

Naisten Raittiuskeskus: Ulla Tiilikainen.

Suomen Työväen Musiikkiliiton liittojuhlilla Anni Flinck.

Huolto- ja Avustustoiminnan neuvottelukunta: Meeri Kalavainen, varalla Terttu Sainio.

Yksityisten maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuuskoulujen yhdistysten avajaisissa Martta Koiranen.

Työväen Sivistysliitto: Laura Brander-Wallin ja Tyyne Paasi-vuori.

SAK:n 50-vuotisjuhlassa onnittelemassa Tyyne Leivo-Larsson ja Anu Karvinen.

Suomen Sos.-dem. Raittiusliitto Porissa ja Päivän Nuorten VII liittojuhlilla Laura Brander-Wallin.

Nuoret Kotkat: Tyyne Leivo-Larsson.

Työväenyhdistysten Keskusliitto: Anu Karvinen.

Rauhantyon yhteisjärjestö: Emmi Leimu.

Kotitalouskeskus: Laura Brander-Wallin, Terttu Sainio ja Lempi Lehto, varalla Martta Koiranen, Signe Lahtinen ja Elsa Peräläinen.

Naisten Raittiuskeskuksen luentopäivillä Lepolammella Ulla Tiilikainen.

Sos.-dem. Puoluetöimiston neuvottelupäivillä Pajulahdessa Laila Lindbergh.

Vuonna 1958:

Sosiaaliset neuvottelupäivät, Äitien Lomahuolto, Ensi Kotien Liitto, Koteja Vanhuksille — useita liittotoimikunnan jäseniä.

Väestöliiton keskusneuvolan avajaisissa Martta Salmela-Järvinen.

Työväen Raittiuspäivän toimikunta: Marjatta Kangas.

Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliitto vuosikokouksessa Martta Kulonen.

Huolto- ja Avustustoiminnan Neuvottelukunta: Terttu Sainio.

Ursula Oy:n yhtiökokouksessa: Tyyne Leivo-Larsson.

Väestöliitto: Selma Hiisivaara-Mörk, Tyyne Paasivuori, varalla Elsa Peräläinen ja Terttu Sainio. .

Naisten Raittiakeskus Ulla Tiilikainen.

Mannerheim-liiton Sotakummivaliokunnan tilintarkastajana Terttu Sainio.

Lomaliiton vuosikokouksessa Tyyne Leivo-Larsson.

Työväenyhteisöjen Keskus: Aune Seme.

Suomen Pienviljelijäin Liitto: Elli Nurminen.

Kristillinen Sos.-dem. Liitto: Marjatta Kangas.

Kansan Sivistysrahaston hallitukseen Tyyne Paasivuori.

Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton joulukuun lounaskokouksessa Aino Malkamäki.

Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliitto: Martta Kulonen.

Ursula Oy:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa Aino Malkamäki, varalla Aune Seme.

18/1 Sos.-dem. Puolueneuvoston kokouksessa liiton edustajana Tyyne Leivo-Larsson ja Tulevaisuus-lehden edustajana Martta Salmela-Järvinen.

10/5 Sos.-dem. Puolueneuvoston kokouksessa liiton edustajana Elli Nurminen ja Tulevaisuus-lehden edustajana Martta Salmela-Järvinen.

29/11 Sos.-dem. Puolueneuvoston kokouksessa liiton edustajana Elli Nurminen ja Tulevaisuus-lehden edustajana Anu Karvinen.

KUNNIANOSOITUKSIA.

Vuonna 1956:

SAK:n puheenjohtajan Eero Antikaisen täyttäessä 50 vuotta muistettiin häntä adressilla, samoin kuin Sulo Mannista hänen täyttäessään 50 vuotta.

Anni Rinteen täyttäessä 75 vuotta käytiin hänen luonaan onnittelukäynnillä.

Maria Juchacz täytti Saksassa 75 vuotta.

Savon Kansaa onnittiin sen täyttäessä 50 vuotta.

Kunniapuheenjohtaja Olga Tainio vietti 75-vuotispäiväänsä matkoilla.

Hilda Herralan täyttäessä 75 vuotta muistettiin häntä liiton puolesta lahjalla.

Lempi Lehdon täyttäessä 60 vuotta käytiin onnittelukäynnillä.

Alma Luhtalan täyttäessä 80 vuotta ja Siiri Louhen 70 vuotta, käytiin onnittelukäynneillä.

Janne Hakulisen täyttäessä 50 vuotta käytiin hänen luonaan onnittelukäynnillä.

Vuonna 1957:

Arvi Hautamäen täyttäessä 60 vuotta esitti liiton onnittelut Tyyne Leivo-Larsson.

Emil Skogin 60-vuotispäivänä lähetti liitto adressin.

Kansainväl. jaoston siht. Mary Saranin 60-vuotispäivänä lähetettiin adressi.

Hugo Aattelan 60-vuotispäivänä lähetettiin adressi.

Tyyne Paasivuoren täyttäessä 50 vuotta käytiin onnittelukäynnillä.

Vuonna 1958:

Liiton kunniajäsenen Mandi Freybergin täyttäessä 80 vuotta esitti Ulla Tiilikainen liiton onnittelut.

E. K. Louhikon täyttäessä 70 vuotta kävi häntä liiton puolesta onnittelemassa Elli Nurminen.

Selma Hiisivaara-Mörkin 50-vuotispäivänä kävivät häntä onnittelemassa Elli Nurminen, Martta Salmela-Järvinen ja Anu Karvinen.

Laina Lehtosen 75-vuotispäivänä lähetettiin adressi.

Sofi Nyrkön täyttäessä 70 vuotta kävivät häntä liiton puolesta onnittelemassa Elli Nurminen ja Aune Seme.

JUHLIVIA JÄRJESTÖJÄ.

Vuonna 1956:

Turun Sos.-dem. Naisyhdistyksen 60-vuotisjuhlassa oli liiton edustajana Tyyne Leivo-Larsson. Jyväskylän Sos.-dem. naisyhdistyksen 50-vuotisjuhlassa Kaisa Hiilelä, Simpeleen sos.-dem. naisyhdistyksen 40-vuotisjuhlassa Martta Salmela-Järvinen, Valkeakosken sos.-dem. Ty:n naisjaoston 10-vuotisjuhlassa Aino Mal-

kamäki, Karihaaran ty:n naisjaoston ja Rovaniemen Sos.-dem. yhd. naisjaoston 10-vuotisjuhlassa Martta Salmela-Järvinen,, Ke-min sos.-dem. naisyhdistyksen 20-vuotisjuhlassa Anni Flinck, Mäntän ty:n naisjaoston 50-vuotisjuhlassa Anu Karvinen ja ter-vehdyksen veteraaneille esitti Anni Flinck, Karhulan länt. sos.-dem. naisosaston 50-vuotisjuhlassa Ulla Tiilikainen, Iisalmen 60-vuotiaille sos.-dem. järjestöille Hilma Juntunen, Joutsenon sos.-dem. naisjaostolle 20-vuotisjuhlassa Elli Nurminen ja Lohjan Sos.-dem. naisyhdistyksen 50-vuotisjuhlassa Tyyne Leivo-Larsson.

Vuonna 1957:

Suolahden ty:n ja naisjaoston 50-vuotisjuhlassa Impi Lukkari-nen, Messukylän Sos.-dem. naisyhdistyksen 40-vuotisjuhlassa Anni Flinck, Mäntyharjun ty:n naisjaoston 10-vuotisjuhlassa Hilja Tiai-nen, Hämeen etel. vaalipiirin piirijärjestön 50-vuotisjuhlassa Aino Malkamäki.

Vuonna 1958:

Oy. Ursulan avattua tammikuussa, Hotelli Ursulan olivat liitto-toimikunnan jäsenet onnittelemassa, samoin olivat Vappu Heino-nen ja Aili Siiskonen Kisakeskuksen avajaisissa onnittelemassa.

TIEDONANNOT OSASTOILLE.

Liiton taholta on osastoille lähetetyissä kiertokirjeissä annettu ohjeita toiminnan järjestämisessä vaaleja, juhlia, kokouksia ym. silmälläpitäen. Piiritoimikunnille ja piiritoimikuntien naisjaos-toille on niinkään lähetetty kiertokirjeitä. Vuonna 1956 lähe-tettiin 7 naispiirijärjestölle ja 7 kiertokirjettä osastoille, vuonna 1957 8 naispiirijärjestöille ja 9 osastoille ja v. 1958 lähetettiin 9 kiertokirjettä molemmille.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA.

Sosialistisen Internationalen jäsenmaiden kanssa on oltu jatkuvasti yhteydessä. Kun Internationalelle on muodos-tettu vakituinen naisten neuvosto, jolla on sihteerinä Mary Saran, on yhteydenpito ollut vaivattomampaa. Sosialisti-sen Internationalen jäsenmaiden naissihteeereille on lähe-tetty kerran vuodessa selostus maamme tilanteesta.

Englannin Työväenpuolueen naissihteeristön täyttäessä 10.12. 1958 50 vuotta lähetettiin liitosta onnittelemusähke.

Kansainvälinen kesäkoulu pidettiin Hollannin Työväen-puolueen naisten järjestämänä Edessä elokuun 11—18inä

1956 ja oli siellä Suomesta neljä osanottajaa, Tyyne Leivo-Larsson, Anu Karvinen, Sylvi Väisänen ja Svea Selin.

Sosialidemokraattisten naisten kansainvälisen neuvoston kokous pidettiin Wienissä kesäkuun 29—30 pnä 1957 ja osallistuivat sinne Tyyne Leivo-Larsson liiton edustajana ja kokouksen seuraajina Kaija Jokela ja Tyyne Karvonen Sos.-dem. Virkanaisten Klubista. He osallistuivat myös samassa yhteydessä pidettyihin juhliin. Pohjoismaiden edustajaksi oli työvaliokuntaan vuorossa Suomi ja valittiinkin tällöin Tyyne Leivo-Larsson, varalle Irja Salmela. Työvaliokunnan kokous pidettiin 1957 marras-joulukuun vaihteessa Lontoossa, kesäkuussa 1958 Briisselissä ja helmikuun 6—7 pnä 1959 Lontoossa ja osallistui niihin Irja Salmela. Kansainväliseen kesäkouluun elokuun 8—9 pnä 1958 Bergneustadtissa osallistuivat Martta Salmela-Järvinen ja Irja Salmela.

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Pohjoismaisen yhteistyökomitean kokous pidettiin Tukholmassa tammikuun 14—15 pnä ja osallistui sinne opintosihteeri Irja Salmela.

Ruotsin Naisliiton viettäessä kongressiaan 6—9.5. 1956 oli siellä liiton edustajana Aino Malkamäki.

Pohjoismaiset naistenpäivät pidettiin Ruotsissa Örenäsin lomahotellissa kesäkuun 24—30 pnä 1956. Suomesta osallistui päiville 15 henkeä Irja Salmelan toimiessa retken ohjaajana. Päivillä pidettiin seuraavat esitelmät: pääministeri Tage Erlander: Poliittinen tilanne, maisteri Ulla Lindström: Uusi kuluttajaohjelma Pohjolassa, fil. kand. Gunnar Ås värn: Teknillisen avun kysymyksiä ja YK ja naiset. Lisäksi oli retkeilyä ja lopettajaisillanvietto ja Irja Salmela esitti suomalaisen ryhmän kiitokset.

Pohjoismaisten sos.-dem. naisjärjestöjen yhteistyökomitean kokous pidettiin tammikuun 12 pnä ja yhteinen kokous ammattiyhdistysnaisten kanssa tammikuun 13 pnä 1957 Helsingissä. Sos.-dem. naisten kokouksessa käsiteltiin selostukset eri maiden tilanteesta, selostus Internationalen naissihteeristön kokouksesta ja pohjoismaisen opintoviikon asiat. Ammattiyhdistysnaisten kanssa pidettiin yhteinen kokous Osuuskauppakoulussa, jossa oli tohtori Anitra Karstenin alustus »Paluu työelämään». Päätettiin esittää kunkin maan hallituksille, että ne esittäisivät ky-

symyksen otettavaksi Kansainvälisen Työjärjestön vuoden 1958 esityslistalle.

Norjan työväenpuolueen naissihteeristön kokoukseen 28—29.5. 1957 osallistui Tyyne Leivo-Larsson.

Pohjoismaiselle opintoviikolle Tanskassa Magleaaasin opistossa heinäkuun 27—elokuun 3 päivien välisenä aikana 1957 osallistuivat Ilmi Järvelin Haukiputaalta, Sylvi Silta-
nen ja Kerttu Suominen Turusta ja Tellervo Johansson Porista.

Tavanmukainen pohjoismainen sos.-dem. naisten yhteistyökomitean kokous pidettiin tammikuun 11—12. p:nä 1958 Kööpenhaminassa, jonne Irja Salmela osallistui. Kokouksessa jaettiin mm. Världens Arbetarkvinnor-nimistä julkaisua, jota Suomeen otettiin 50 kpl.

Pohjoismaiset naistenpäivät pidettiin heinäkuun 27—elokuun 3 päivien välisenä aikana 1958 Norjassa Tranbergissa. Päiville, joilla oli luentoja Norjan työväenliikkeen eri aloilta, osallistui Suomesta 27 osanottajaa ohjaajinaan Irja Salmela ja Sylvi Väisänen.

ALOTTEITA JA LAUSUNTOJA.

Sos.-dem. Naisliiton toimikunta vetosi vakavasti niihin valtion ja kuntien viranomaisiin, joiden tehtävänä on työllisyyskysymyksen hoitaminen, jotta naistyöttömiä ei jätettäisi tarpeellista huomiota vaille, vaan järjestettäisiin heille riittävästi sopivia kunnollisesti palkattuja työtilaisuuksia. Asian johdosta annettiin julkilausuma.

Naisten osapäivätyö ja vanhenevien naisten työvoiman käytön järjestäminen ovat kysymyksiä, jotka kipeästi kaipaavat pikaista huomiota yhteiskunnan taholta. Tässä mielessä Sos.-dem. Naisliitto oheistaen pohjoismaisten työläisnaisjärjestöjen yhteisen esityksen siitä, että Kansainvälisessä Työkonferenssissa otettaisiin esille edellämainitut naisten kannalta tärkeät kysymykset jättivät maaliskuussa 1958 Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen ja Anu Karvinen kirjelmän sosiaaliministeri Heikki Warikselle ehdottaen asian vaatimia toimenpiteitä.

Sos.-dem. Naisliitto, edustajinaan Aino Malkamäki ja Anu Karvinen, jätti Työväen Sivistysliiton ja Sos.-dem. Nuorisoliiton edustajien mukana 1958 varapääministeri Tyyne Leivo-Larssonille ja opetusministeri Kustaa Vilku-

nalle kirjelmän koskien kunnallisten keskikoulujen perustamisehtoja.

Lähetystö piti tärkeänä, että asetuksessa noudatetaan niitä samoja periaatteita ja tavoitteita, jotka ilmenevät eduskunnan hyväksymässä kansakoululaissa. Samalla kun se mitä suurimmalla tyydytyksellä totesi kansakoulua koskevat suunnitelmat, ei kansakouluasetuksella saisi vaikeuttaa kunnallisten keskikoulujen perustamista. Niitä ei tarvita ainoastaan köyhille ja syrjäisille seuduille, vaan myös muille paikkakunnille, joilla keskikoulun tarve on erittäin suuri. Tällaisia ovat mm. suuria kaupunkeja ympäröivät uudet asuntoalueet ja maalaiskunnat, joista suurin kustannuksin joudutaan nuoria ohjaamaan kaupunkien jo muutenkin täynnä oleviin oppikouluihin. Senlisäksi olisi kaikin puolisen kokemuksen talteen ottamisen kannalta tärkeätä kehittää tätä koulumuotoa myös kaupungeissa, missä opettajavoimia on helpommin saatavissa ja parasta opettajavoimaa myös näihin vielä kokeiluasteella oleviin kunnallisiin keskikouluihin.

YLIMÄÄRÄINEN PUOLUEKOKOUS

Ylimääräinen puoluekokous kokoontui HTY:n juhlasalissa huhtikuun 21—24 pnä 1957 selvittelemään mm. puolueiitaisuuksia.

Ylimääräinen puoluekokous teki päätöksen, jonka mukaan puolue ei enää maksa Naisliitolle kolmen järjestäjän palkkaa, minkä se vuoden 1955 puoluekokouksen päätöksellä oli tähän asti suorittanut. Kun Naisliiton oma taloudellinen asema ei nyt sen paremmin kuin aikaisemminkaan sallinut näin monen työntekijän palkkaamista, ei liittotoimikunnalla ollut muuta mahdollisuutta kuin sanoa irti kenttätyöntekijänsä.

Naisliiton ehdokkaina puoluetoimikuntaan olivat Tyyne Leivo-Larsson, Aino Malkamäki ja Martta Salmela-Järvinen (edellisessä puoluetoimikunnassa olivat Tyyne Leivo-Larsson varapuheenjohtajana ja Aino Malkamäki), mutta ketään näistä ei valittu. Sensijaan valituiksi tulivat Meeri Kalavainen ja Sylvi Siltanen vakinaisiksi ja Lempi Lehto ja Tyyne Paasivuori varajäseniksi.

TYÖVÄENJÄRJESTÖJEN TIEDOITUSKESKUS
(TTK)

. Liittotoimikunta päätti yksimielisesti marraskuun 6. pnä 1956 sos.-dem. hallitusryhmän esityksestä Sos.-dem. Puolueen ja TUL:n kanssa liittyä Työväenjärjestöjen Tiedotuskeskukseen perustajajäseneksi. Vasta neljännessä kokouksessa tämän liittymisen jälkeen eli 1.2. 1957 esitti liittotoimikunnan jäsen Ulla Tiilikainen vastalauseensa pöytäkirjaan. Samoin Meeri Kalavainen ja Lempi Lehto jättivät eri vastalauseen seuraavassa kokouksessa.

. Vuoden 1957 ja 1958 aikana tuli yhteensä 13 järjestöltä kehoitus, että Naisliitto eroaisi TTK:sta. Liittoneuvosto päätti äänestyksen jälkeen helmikuun 19. pnä 1958, ettei se siinä vaiheessa eroa TTKrsta.

Sen johdosta, että jatkuvasti esiintyi väitteitä liiton varojen sääntöjen vastaisesta käytöstä ja TTK-lehden tukemisesta, julkaisemme tilintarkastajien antaman lausunnon:

Tilintarkastajain lausunto.

I

I

•

Sos.-dem. Naisliiton toimikunnan pyydettyä meiltä lausuntoa ilmoitamme tarkastuksemme tuloksena: 1) Liittotoimikunnan kokousten pöytäkirjoista olemme todenneet, että toimikunta on kokouksessaan 6.11. —56 yksimielisesti hyväksynyt liiton jäsenyyden ja edustuksen Työväenjärjestöjen Tiedotuskeskuksessa, joka oli perustettu hallitusryhmän esityksestä ja puolue toimikunnan hyväksymänä, 2) Sos.-dem. Naisliitto ei ole taloudellisesti tukenut edellä mainittua tiedotuskeskusta eikä liiton varoja ole käytetty liiton sääntöjen vastaisella tavalla.

Helsingissä joulukuun 21. pnä 1957.

Lahja Simonen

Terttu Salminen

Sos.-dem. Naisliiton XXI edustajakokouksen valitsemat
tilintarkastajat.

Kun vuonna 1958 kesäkuussa TTK:n järjestö rakenne muutettiin, erosi Sos.-dem. Naisliitto siitä samoin kuin muutkin keskusjärjestöt.

EDUSKUNTAVAALIT.

Vuoden 1958 valtiolliset vaalit suoritettiin lain määräämänä ajankohtana heinäkuun 6. ja 7. pnä.

Sosialidemokraatit lähtivät vaaleihin repivän riidan ja epäsovun merkeissä, joka myös vaaleissa kostautui. Kun puolueriita ei ollut selvennyt, muodostettiin ennen vaaleja Sosialidemokraattinen Oppositio-niminen vaaliliitto, joten sos.-dem. menivät siis vaaleihin kahtena ryhmänä.

Sos.-dem. Puolue kielsi kaiken julkisen erikoismainonnan ja propagandan ja tästä syystä ei Sos.-dem. Naisliittoakaan voinut tehdä lentolehdistä tai harjoittaa muuta propagandaa kuten aikaisemmin oli ollut tapana. Vähäisen järjestäjätyövoiman, kiertokirjeitten, Tulevaisuuden ja Järjestönaisen avulla suoritettua vaalityötä avulla tehtiin se mitä voitiin.

Vaalien tulos.

Vuoden 1958 valtiollisissa vaaleissa käytti äänioikeuttaan 1.954.397 valitsijaa eli 75 % kaikista äänioikeutetuista. Äänioikeuttaan käytti 942.092 miestä äänestysprosentin ollessa 78,3 ja 1.012.305 naista äänestysprosentin ollessa 72,1.

Sos.-dem. Puolue sai näissä vaaleissa 450.212 ääntä eli 23,2 % kaikista annetuista äänistä ja Sos.-dem. Oppositio sai 33.947 ääntä eli 1,7 % kaikista äänistä.

Vuoden 1958 vaaleissa kertyi hyväksytyjä ääniä 64.022 vähemmän kuin edellisissä vaaleissa, vähennyksen ollessa 3,2 %. Muutokset olivat tällä kertaa sangen jyrkkiä. Sosialidemokraattinen Puolue menetti eniten ääniä: vähennys oli 87.558 ääntä eli 16,5 % ja on tämä menetys paljon suurempi kuin puolueesta eronneen oppositioryhmän vaaleissa saama äänimäärä 33.947. Opposition ääniksi on tässä luettu vain sen omien vaaliliittojen neljässä vaalipiirissä saamat äänet. Eduskunnan kokoonnuttua 10 sosialidemokraattien vaaliliitoista ja kolme opposition omista vaaliliitoista valittua edustajaa muodosti yhteisesti Sosialidemokraattisen opposition eduskuntaryhmän, johon liittyneiden koko äänimäärä on 82.231 eli 17,0 % molempien sosialidemokraattisten ryhmien saamasta kannatuksesta.

Sosialidemokraattinen puolue menetti ääniä jokaisessa vaalipiirissä, suurin vähennys tapahtui Helsingin vaalipiirissä. Kaikki muut puolueet saivat osakseen vaihtelevasti

voittoja ja tappioita. Maalaisliitto menetti kannatusta varsinkin Kymen vaalipiirissä. Kansanpuolue menetti tuntuvasti ääniä useimmissa vaalipiireissä, mutta lisäsi kuitenkin kannatustaan kolmessa vaalipiirissä. SKDL:n äänimäärän lisäys on lukumääräisesti suurin kahdessa pohjoisimmassa vaalipiirissä, kokoomus taas lisäsi kannatustaan varsinkin Helsingissä.

.Kolme vasemmistopuoluetta sai koko maassa 48 % hyväksytyistä äänistä. Kaupungeissa ja kauppaloissa vasemmisto sai enemmän kuin puolet äänistä — vastaavasti 56,7 ja 65,4 % — mutta maalaiskunnissa ovat enemmistönä porvarilliset ryhmät, jotka saivat 56,8 % äänistä.

Seuraavasta asetelmasta ilmenee eri puolueiden nais ehdokkaiden saamat äänimäärät ja näiden äänien osuus puolueiden koko äänimäärästä.

		%
Sosialidemokraattinen puolue	79.035	17,6
Sosialidemokraattinen oppositio	16.876	49,7
Suomen kansan demokraattinen liitto	103.751	23,0
Maalaisliitto	39.497	8,8
Kansallinen kokoomus	54.739	18,4
Ruotsalainen Kansanpuolue	6.283	4,8
Suomen kansanpuolue	23.534	20,5
Muut	731	3,9
Kaikkiaan	324.446	16,7

Vaikka enemmistö äänestäneistä oli naisia, ainoastaan 17 % hyväksytyistä äänistä annettiin naisehdokkaille. Kaikista naisehdokkaille kertyneistä äänistä noin 47 % tuli kaupunkien ja kauppalain äänioikeutetuilta, joten niissä äänestettiin naisehdokkaita paljon yleisemmin kuin maaseudulla.

Sos.-dem. naisten kohdalla tapahtui äänimäärässä pieni lasku verrattuna edellisiin vaaleihin, jolloin sos.-dem. naisten listat keräsivät 101.639 ääntä.

Sos.-dem. naisten listat eri vaalipiireissä keräsivät ääniä seuraavasti:

Helsingin vaalipiiri:

Lehto, Lempi	3.896	ääntä	
Paasivuori, Tyyne	3.767	»	
Vuokko, Eila	1.704	»	
Leskinen, Laila	1.095	»	10.462

Opp.:

Malkamäki, Aino **1.595** ääntä
Kulonen, Martta **.774** »
Rajala-Rinne, Greta **.622** »

Uudenmaan vaalipiiri:

Salmela-Järvinen, Martta **6.663** ääntä
Luja, Sinikka **2.614** »

Turun etel. vaalipiiri:

Siltanen, Sylvi **5.038** ääntä
Heinonen, Vappu **4.588** »

Turun pohj. vaalipiiri:

Brander-Wallin, Laura **3.890** ääntä
Eskola, Aili **2.405** »

Hämeen etel. vaalipiiri:

Aalto, Lyyli **3.898** ääntä
Eskman, Margit **2.098** »
Saarinen, Helvi **1.268** »

Opp.:

Malkamäki, Aino **2.712** ääntä
Kaiponen, Alma **.109** »

Hämeen pohj. vaalipiiri:

Flinck, Anni **4.682** ääntä
Kankare, Saima **2.134** »
Saarela-Johansson, Annikki **.609** »

Opp.:

Hiilelä, Kaisa **3.172** ääntä
Muukkonen, Esteri **.140** »
Rajala-Rinne, Greta **.220** »

Kymen vaalipiiri:

Kalavainen, Meeri **6.619** ääntä
Räisänen, Aino **4.243** »

Mikkelin vaalipiiri:

Siiskonen, Aili	5.388 ääntä	
Kuusela, Elbe	1.753 »	7.141

Kuopion länt. vaalipiiri:

Terästö, Edit	2.807 ääntä	
Nurminen, Elli	2.712 »	5.519

Kuopion it. vaalipiiri:

Tirronen, Toini	2.125 ääntä	2.125
---------------------------	-------------	-------

Vaasan it. vaalipiiri:

Lukkarinen, Impi	4.629 ääntä	
Salama, Aune	2.787 »	7.416

Vaasan etel. vaalipiiri:

Hakala, Hellä	582 ääntä	582
-------------------------	-----------	-----

Vaasan pohj. vaalipiiri:

Pöyhölä, Vuokko i	481 ääntä	
Opp.: Degerman, Svea J.	391 »	872

Oulun vaalipiiri:

Majava, Mirjam	927 ääntä	927
--------------------------	-----------	-----

Lapin vaalipiiri:

Värn, Kerttu	434 ääntä	
Arvila, Tyyne	340 »	774

Sos.-dem. naisten osuus pieneni 3 paikalla, sillä nyt saatiin 9 sos.-dem. naista eduskuntaan. Äänimäärä järjestyksessä ovat valituiksi tulleet sos.-dem. naiset seuraavat:

Martta Salmela-Järvinen
Meeri Kalavainen
Aili Siiskonen
Sylvi Siltanen
Anni Flinck
Impi Lukkarinen
Vappu Heinonen
Lyyli Aalto
Lempi Lehto

Eri puolueiden yhteinen naisedustajien lukumäärä väheni 2 edustajalla. Nyt on eduskunnassa 28 naista, joista 9 sos.-dem., 9 SKDL, 5 maalaisliiton, 4 kokoomuksen ja 1 kansanpuolueen.

Valittaen oli todettava, että Aino Malkamäki, joka ehti olla 34 vuotta valtiopäivillä ja Kaisa Hiilelä, joka oli 32 vuotta valtiopäivillä, jäivät valitsematta. Samoin Kuopion länt. piiri menetti ainoan naisedustajansa, kun Elli Nurminen jäi valitsematta, ja Satakunnasta Laura Brander-Wallin jäi muutaman kymmenen äänen taakse ja samoin Tyyne Paasivuori Helsingin vaalipiiristä.

PRESIDENTIN VALITSIJAMIESVAALIT.

Toimintakaudella oli myös presidentin valitsijamiesvaalit, jotka pidettiin tammikuun 16. ja 17. p:nä 1956. Sosialidemokraattista presidenttiehdokasta K.-A. Fagerholmia valitsemassa oli 72 sosialidemokraattia. Muut puolueet seuraavasti: maal. 88, kok. 57, komm. 56, ruots. 20 ja kansanp. 7. Sosialidemokraattisten valitsijamiesten joukossa olivat seuraavat 13 naista: Helsingin vaalipiiri: Tyyne Leivo-Larsson, Lempi Lehto ja Tyyne Paasivuori, Uudenmaan vaalip.: Martta Salmela-Järvinen, Turun etel.: Vappu Heinonen, Turun pohj., Laura Brander-Wallin, Hämeen etel.: Aino Malkamäki, Hämeen pohj.: Kaisa Hiilelä ja Anni Flinck, Kymen piiri: Meeri Kalavainen, Mikkelin vaalip.: Aili Siiskonen, Kuopion länt.: Elli Nurminen ja Vaasan it.: Impi Lukkarinen.

Presidentin vaalissa, jossa sosialidemokraatit olivat loppuun saakka oman ehdokkaansa K.-A. Fagerholmin takana, valittiin Tasavallan presidentiksi Urho Kekkonen kahden äänen voitolla, äänimäärin 151—149. Valinta tapahtui maalaisliiton, kommunistien, ruotsalaisten sekä suom. kansanpuolueen tuella.

KUNNALLISVAALIT 1956.

Lokakuun 7. ja 8. päivien kunnallisvaaleista voidaan todeta, että Sos.-dem. Puolue säilytti niissä entisen asemansa. Keskimääräinen äänestysprosentti oli 66,2, verrattain alhainen siis, miesten äänestysprosentin ollessa 69,9 ja naisten äänestysprosentin 62,9. Yhteensä oli äänioikeutettuja koko maassa 2.534.448, näistä käytti äänensä 819.506

miestä ja 861.100 naista, äänestäneitä oli siis 1.680.606. Edellisissä vuoden 1953 kunnallisvaaleissa oli äänestysprosentti 71,4, miesten äänestysprosentin ollessa 75,3 ja naisten 68,0.

Valituiksi tulleista on sosialidemokraatteja 2.798 eli 22,7 %, kansandemokraatteja 2.279 eli 20,7 % ja porvarillisia 7.074 eli 55,2 %. Edellisissä vaaleissa valittiin 2.802 sos.-dem. valtuutettua.

Kunnanvaltuustoihin valituista 12.361 valtuutetusta on naisia 898. Vuonna 1953 vaaleissa olivat vastaavat luvut 12.321 ja 912. Valituiksi tulleista 2.798 sos.-dem. valtuutetusta on naisia 251, v. 1953 oli 2.802 sos.-dem. valtuutetusta naisia 228, joten sos.-dem. naisten yhteismäärä valtuustoissa lisääntyi 23:11a, vaikkakin koko puolueen valtuutettujen lukumäärässä oli laskua. Kun niin kansandemokraattisen kuin porvarillisten puolueiden naisten lukumäärä valtuustoissa väheni, voidaan tyydytyksellä panna merkille sos.-dem. naisten toiminnan myönteinen vaikutus äänestäjiin. Tämä olisikin vastaisuudessa huomioitava niissä yli sadassa kunnassa, joissa ei sos.-dem. naisehdokasta edes asetettu. Niinikään on syytä huomioida myös se, että naisten keskuudesta voidaan voittaa äänestäjiä, koska naisten osanotto on viime vaaleissa ollut alhaisempi kuin aikaisemmin ja alhaisempi kuin miesten.

Liitto julkaisi ennen kunnallisvaaleja »Muodin kuvakirja»-nimisen lentolehtisen, josta otettiin liiton kustannuksella 100.000 kpl:n painos.

KUNNALLISPÄIVÄT.

Sos.-dem. naisten koko maata käsittävät kunnallispäivät pidettiin Lahdessa helmikuun 19—20. pnä 1956. Osanottajina oli yli 400 kunnallisissa valtuustoissa ja lautakunnissa toimivia tai muuten asianharrastajia naisia. Sunnuntaina 19.2. Lahden konserttitalissa piti avauspuheen Sos.-dem. Naisliiton puheenjohtaja, ministeri Tyyne Leivo-Larsson ja sitten pidettiin seuraavat luennot: Ihminen ja laitoshoido — sosiaalineuvos Paavo Mustala, Lapsi, nuoriso ja laitos — Tampereen lastensuojelun johtaja Kaarina Rantanen, ensimmäinen puheenvuoro kansanedustaja Aino Malkamäki. Vanhus ja laitos — kansanedustaja Martta Salmela-Järvinen, Sosialistinen kunnallispolitiikka — Lahden kaupunginjohtaja Olavi Kajala ja kokouksen lo-

pettäminen — Lahden Sos.-dem. Naisyhdistyksen varapuheenjohtaja Siiri Metsä. Illalla teatteri ja yhteinen illanvietto. Maanantaina 20.2. kiertokäynti linja-autoilla kunnallisiin laitoksiin, johon osallistui 6 bussillista väkeä. Retkeilykohteita: Uusi vanhainkoti, uusi lastenkoti, ammattikoulu ja Kärpäsen kansakoulu.

LIITTOJUHLAT 1957.

Maata käsittävät liittojuhlat pidettiin kesäkuun 29—30 p:nä 1957 Rovaniemellä Sos.-dem. Naisliiton ja Lapin 1. Sos.-dem. vaalipiirin naisjaoston yhteisesti järjestämänä. Kaksi omaa juhlaa kuljetti yhteensä väkeä noin 1.250 henkeä, lisäksi menttiin linja-autoilla ja muilla kulkuvälineillä. Yhteensä oli liittojuhlilla väkeä n. 3.000 henkeä. Ruotsalaisia ja norjalaisia tovereita oli lähes 200 henkeä. Avajaisjuhlia pidettiin kaksi, molemmat samalla ohjelmalla. Molemmat pidettiin niin ikään Kansantalossa. Juhlan ohjelmassa oli Saaren-Reippaan nuorisosoittokunnan musiikkiesityksiä, Rovaniemen sos.-dem. yhd. naisjaoston puheenjohtajan Hellin Väyrösen puhe, Viipurin Sos.-dem. naisyhdistyksen kuoron laulua, Sirkka Lipposen yksinlaulua ja sos.-dem. naisjärjestöjen ohjelmaryhmien esityksiä.

Keskiyön valonjuhla pidettiin Ounasvaaralla klo 22 alkaen. Keskiyön valonjuhla alkoi juhlallisella lipunnostolla, jonka jälkeen Saaren-Reippaan nuorisosoittokunta esiintyi. Helsingistä saapui juhlille Auvo Nuotio, erityisesti Kipparikvartetista tunnettu laulaja, ja hän esitti yksinlaulua laulaen naisille, Lapille ja kesäyölle. Puheen piti Martta Salmela-Järvinen ja kuorolaulua saatiin kuulla Viipurin Sos.-dem. naisyhdistyksen kuorolta. Juhlan loppuksi oli 1 ½ tuntia tanssia.

Pääjuhla alkoi klo 14 urheilukentällä. Kulkue lähti juhlapaikalle klo 13. Kulkueen yliairueena toimi Kerttu Värn. Pääjuhlassa esiintyi ensiksi Saaren-Reippaan nuorisosoittokunta, Lapin sos.-dem. piiritoimikunnan naisjaoston puheenjohtaja Kerttu Värn piti tervehdyspuheen, kuorolaulua esitti sos.-dem. naisjärjestöjen jäsenten ohjelmaryhmä, Auvo Nuotio esitti yksinlaulua, ikinuorten voimistelua esittivät jäsenemme, Piteån naiskuoro Ruotsista esitti kuorolaulua, juhlapuheen piti liiton varapuheenjohtaja Aino Malkamäki ja kansantanhuja esitti jäsentemme ohjelmaryhmä. Juhla päättyi Työväen marssiin.

Retkeily. Myös oli järjestetty linja-autoilla tehtäviä kierroksia Napapiirin majalle ja Seutulanharjun kesäkohtiin, joilla molemmilla kierroksilla tutustuttiin myös kaupapaan. Linja-autoissa olivat paikalliset oppaat selostamassa kulkureittiä.

Seuraavana päivänä lähtivät bussit Pallastunturin ja Pohjois-Norjan matkalle. Pallastunturin matkalle oli ilmoittautunut kokonaista viisi linja-autollista lähtijöitä, yhteensä 190 henkeä. Niinpä retkestä Pallastunturille muodostuikin oikein komea karavaani. Liittotoimikunnan puolesta oli retkellä ohjaajana Anni Flinck.

Määräaikaan mennessä ilmoittautui Pohjois-Norjan matkalle kaksi linja-autollista lähtijöitä, yhteensä 74 henkeä. Retken ohjaajina olivat liiton puolesta Terttu Sainio ja Helinä Tuomi. Tämä matka oli myös onnistunut.

URANUURTAJAN TIE.

Edesmenneen liiton perustajan ja sen kunniapuheenjohtajan Ida Aalle-Teljon elämäkerrasta on naisliiton kustantamana ilmestynyt v. 1956 kirja nimeltä Uranuurtajan tie. Kirjan käsikirjoitus valmistui jo vuoden 1955 keväällä ja se luovutettiin 6.5. —55 sos.-dem. naisten lahjana Ida Aalle-Teljolle hänen täyttäessään silloin 80 vuotta. Kuitenkin hän ennätti siihen tutustua vain osittain ennen kuolemaansa.

Kirjan alkuosaan on painettu liittomme puheenjohtajan Tyyne Leivo-Larssonin poismenneelle kunniaveteraanillemme hänen hautajaistilaisuudessaan pitämä puhe. Alkuosan »Nuori Ida» on kirjoittanut Terttu Sainio, »Agitaattori ja eduskuntanainen»-nimisen osan on kirjoittanut Helvi Raatikainen ja osan »Vallankumous — vankila — vapaus» on kirjoittanut Martta Salmela-Järvinen.

Vanhemmalle polvelle kirja elävästi palauttaa mieleen vuosisadan vaihteen ja viimeksi kuluneen 50-vuotistaipaleen suomalaista yhteiskuntaelämää sekä työväen ja sen naisten toimintaa ja samalla se esittelee taisteluja ja jännitystä, voittoja ja tappioita sisältävän harvinaisen rikkaan ja värikkään elämäntarinan. Nuorelle polvelle kirja on arvokas väline sen pyrkiessä tutustumaan oman liikkeemme historiaan ja sen kehitykseen vaikuttaneisiin henkilöihin. Kirjan hinta on sidottuna 35-0:— ja nidottuna 250:—.

ÄÄNIOIKEUSJUHLAT 1957.

Maaliskuun 16. ja 17. pnä 1957 tuli kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun Suomen naiset ensimmäisen kerran astuivat vaaliurnille valitsemaan omat edustajansa yksikamariseen eduskuntaan. Tämän johdosta yhdistettiin maaliskuussa vietettäviin tavanmukaisiin kansainvälisen naistenpäivän juhliimme äänioikeusjuhlallisuuDET. Liittotoimikunta kehoitti piirijärjestöjä toimeenpanemaan piirin keskuspaikassa näitä äänioikeuden 50-vuotisjuhlia, joihin toivottiin koko piirin järjestöväen osallistuvan. Perusjärjestöt vietiivät samoissa merkeissä juhlia. Liiton taholta valmistui juhlia varten Martta Salmela-Järvisen kirjoittama naisten äänioikeuden historiaa käsittelevä puhe ja Aino Malkamäen kirjoittama juhlaruno.

OPINTORAHASTO

Opintorahastoon on edelleen liittokokouksen päätöksen mukaan peritty 10 mk jäseneltä vuodessa.

Vuoden 1956 apurahat jaettiin Työväen Akatemiassa opiskeleville Sirkka Tauriaiselle Rovaniemeltä, Kaarina Rosalalle Ulvilasta ja Saara Savolle Porista, Väinö Voionmaan Opistossa opiskeleville Irja Meskaselle Jääskestä ja Irja Tirroselle Lieksasta, Ammattiyhdistysopistossa opiskelevalle Elina Ilvoselle Vuohijärveltä, Kuopion 'Kauppaoppilaitoksessa opiskelevalle Leila Veijalaiselle ja Anneli Saxbergille Jyväskylästä opiskelua varten Kungälvin Nordiska Folkhögskolassa, kullekin 10.000 mk:n apuraha.

Vuoden 1957 opintoapurahat jaettiin å 12.500:— seuraaville opiskelijoille: Leila Jyränoja Yhteiskunnallinen Korkeakoulu, Elvi Kinnunen Pohjolan Opisto, Sirkka Lipponen Työväen Akatemia, Kerttu Määttä Pohjolan Opisto, Sirkka-Liisa Määttä Keskusammattikoulu, Kaarina Niinimäki Työväen Akatemia, Asta Riikonen-Hyppönen Yhteiskunnallinen Korkeakoulu ja Toini Tirronen Kemin Seminaari.

Vuoden 1958 opintoapurahat jaettiin å 10.000:— seuraaville opiskelijoille: Hilikka Joutsenlahti, Kerttu Tunturi, Margit Heikura, Eila Skants, Anita Mauno Työväen Akatemiasta, Ritva Pikkarainen ja Kirsti Virenius Ammattiyhdistysopistosta, Sirpa Lehtonen Pohjolan Opistosta ja Sylvi Ahokas, Tarja Hovi, Raili Lampila ja Arja Virtanen Voionmaan Opistosta.

PUHETAIDON KURSSIT

Liiton 7. puhetaidon kurssit pidettiin elokuun 20—30. pnä 1956 Lomakoti Unionissa Lohjan Suittilassa. Kurssille osallistui 17 järjestönaista eri puolilta Suomea. Pääosan kurssiohjelmasta käsitti puhetaidon opetus luentoineen ja harjoituksineen, lisäksi pidettiin harjoituskokouksia, väittelytilaisuuksia ja illanviettoja.

Kurssiohjelmaan sisältyivät puhetaidon opetuksen lisäksi myös seuraavat luennot: Irja Salmela: Järjestötyö ja kokoustekniikka, Anni Vallanti: Kasvatus- ja opintotyö sekä Juhlakulttuuri, Aatto Väyrynen: Kunnallispolitiikan periaatteet ja Kunnallinen verotus, Helvi Raatikainen: Puolueen periaateohjelma, Elli Nurminen: Liiton sosiaalinen toiminta, Meeri Kalavainen: Naisliikkeen historiallinen katsaus, Tyyne Paasivuori: Liiton kotitaloudellinen toiminta, Tyyne Leivo-Larsson: Tilannekatsaus, Terttu Sainio: Järjestöjen taloudenhoito, Lempi Lehto: Kunnallisten aloitteiden tekeminen, Vappu Heinonen: Kunnallinen huoltotoimi, Anni Flinck: Valistustyö ja vaalit, Toivo Puro: Kansakoulukysymykset, Helinä Tuomi: Propaganda ja mainonta ja Anu Karvinen: Lähivuosien toiminta ja tavoitteet.

Puhetaidon opettajana toimi Martta Salmela-Järvinen ja kurssiohjaajana Irja Salmela.

Vuonna 1957 pidettiin liiton 8. puhujakurssit Äänekoskella Tyynelä-Niemelän kesäkodissa elokuun 1—10. pnä. Kurssille osallistui 20 järjestönaista, puhetaitoa opetti Martta Salmela-Järvinen ja kurssiohjaajana oli Aune Seme. Kurssilla pidettiin seuraavat luennot: Aune Seme: Järjestötyö ja kokoustekniikka, Impi Lukkarinen: Naisliikkeen historiallinen katsaus ja propaganda ja mainonta, Vappu Heinonen: Liiton sosiaalinen toiminta, Vieno Jauhainen: Aktiivisen perusjärjestön toiminta, Martta Koironen: Liiton kotitaloudellinen toiminta, Anni Vallanti: Juhlakulttuuri ja Kasvatus- ja opintotyö, Meeri Kalavainen: Poliittinen tilanneselostus, Anni Flinck: Valistustyö ja vaalit, Jaakko Riikonen: Kansantalous ja Tyyne Leivo-Larsson: Puolueen periaateohjelma.

Sos.-dem. Naisliiton 9. puhujakurssit pidettiin Mäntyniemmen kesäkodissa Mikkelissä elokuun 17—27. päivinä 1958. Kurssilla oli 18 osanottajaa. Puhetaidon opettajana oli Martta Salmela-Järvinen ja kurssien ohjaajana Irja Sai-

mela. Kursseilla pidettiin seuraava luento-ohjelma: Aili Siiskonen: Mäntyniemen esittely, Tyyne Leivo-Larsson: Sosiaalipolitiikka kokonaisuutena ja sosiaaliset uudistukset, Irja Salmela: Järjestö- ja kokoustekniikka, Martta Salmela-Järvinen: Katsaus sos.-dem. naisliikkeen historiaan, Marjatta Kangas: Valistustyö, Anni Flinck: Aktiivisen perusjärjestön toiminta, Vappu Heinonen: Lasten suojelu, Aili Siiskonen: Vanhusten huolto, Elli Nurminen: Sos.-dem. naisten sosiaalinen toiminta ja kotitaloudellinen toiminta, Helvi Raatikainen: Sos.-dem. puolueen periaateohjelma, Anni Vallanti': Kasvatus- ja opintotyö, ja Juhlakulttuuria, Svea Degerman: Naisten työsuojelu, Helinä Tuomi: Propaganda ja mainonta.

JÄRJESTÖNAINEN.

Järjestöjen toimihenkilöille tarkoitettu tiedonantolehti Järjestönainen on ilmestynyt kertomusvuosina neljä kertaa. Siinä on julkaistu tiedotuksia ja ohjeita toiminnan suhteen. Lehti on lähetetty maksuttomasti perusjärjestöjen puheenjohtajille, sihteereille, rahastonhoitajille ja Tulvaisuuden asiamiehille, jonka lisäksi lehteä on saanut tilata eri maksusta muillekin järjestön jäsenille, vuosikeran hinta on 50 mk. Vuonna 1958 muutettiin se 100 markaksi. Lehdessä on julkaistu myös piirijärjestöjen ja osastojen osoiteilmoitukset, joista on peritty 400 mk vuodessa.

TYÖVÄEN KUKKASRAHASTO.

Työväen Kukkasrahaston surunvalittelu- ja onnitteluaressit ovat edelleen olleet suosittuja ja on niiden myynti hoidettu liiton toimistossa. Asiamieshankintaa on liiton toimihenkilöiden välityksellä ja lehti-ilmoitusten avulla pyritty suorittamaan.

Vuosi	Asiamiesten lukumäärä	Myyty kpl.
1956	683	8.273
1957	652	9.186
1958	606	6.881

KUMMILAPSET JA VANHUKSET.

Liiton avustusrahostosta on maksettu sotavuosina ote-
tuille kummilapsille kullekin 450 markan suuruinen kum-
miraha kuukautta kohti. Kummilasten lukumäärä on vuo-
sittain kuitenkin pienentynyt niiden lasten osalta, jotka
ovat täyttäneet 16 vuotta.

Vuonna 1956 oli liitolla 5 kummilasta
» 1957 » » 5 »
» 1958 » » 4 »

Helena Saksan rahastosta on korkotuloja käytetty liitto-
toimikunnan harkinnan mukaan erälle vanhuksille tila-
päisavustuksina.

PIIRIJÄRJESTÖJEN VUOSI- JA NEUVOTTELU- KOKOUKSET

Piirittäisissä kokouksissa on ollut läsnä liiton edustaja esittäen
joko tilannekatsauksen tai muun toivotun alustuksen.

Vuonna 1956.

Kevätkauden piirikokouksiin valmistettiin liiton taholta alustus
»Kunnallisvaalit 1956«. Liiton edustajana oli seuraavissa kokouk-
sissa:

Oulussa 4/3 ei ollut edustajaa yleislakon tähden
Mikkelissä 18/3 Aune Seme
Varkaudessa 18/3 Hilma Aatrakivi
Porissa 25/3 Ulla Tiilikainen
Tampereella 25/3 Martta Salmela-Järvinen
Ilmajoella 25/3 Hilja Tiainen
Turussa 8/4 Anu Karvinen
Uimaharjulla 8/4 Irja Salmela ,
Voikkaalla 8/4 Ulla Tiilikainen
Vaasan pohj. ei ollut liiton edustajaa
Uudenmaan ja Helsingin piirissä 8/4 Martta Salmela-Järvinen
Lappeenrannassa 15/4 Laila Lindbergh
Kemijärvellä 15/4 Irja Salmela |
Jyväskylässä 15/4 Anu Karvinen
Hämeenlinnassa 10/5 Tyyne Leivo-Larsson

Syyskaudella järjestettiin neuvottelukokouksia seuraavasti:
 Kuopion itäisen vaalip. Uimaharjulla 23/9 Aune Seme
 Uudenmaan ja Helsingin vaalip. 30/9 Tyyne Leivo-Larsson,
 Martta Salmela-Järvinen ja Anu Karvinen
 Vaasan etel. vaalipiiri ei edustajaa 14/10
 Turun etel. 28/10 Terttu Sainio
 Satakunnan kokous Raumalla 28/10 Irja Salmela
 Hämeen etel. 18/11 Irja Salmela
 Hämeen pohj. 18/11 Anu Karvinen

Piirikokoukset vuonna 1957.

Kuopion itäisen vaalipiirin 3/3 Aune Seme
 Oulun piiri Anni Flinck •
 Lapin piiri 10/3 Aune Seme
 Satakunnan piiri 17/3 Anni Flinck
 Hämeen etel. vaalipiiri 17/3 Anu Karvinen
 Kuopion länt. vaalipiiri 24/3 Tyyne Leivo-Larsson
 Mikkelin piiri Helinä Tuomi
 Vaasan etel. vaalipiiri Anu Karvinen
 Kymin piiri 31/3 Anni Flinck
 Vaasan it. vaalipiiri 7/4 Martta Salmela-Järvinen
 Hämeen pohj. vaalipiiri 7/4 Anu Karvinen
 Saimaan piiri 7/4 Aune Seme
 Helsingin Sos.-dem. Naisten Keskus 31/3 Tyyne Leivo-Larsson
 Uudenmaan ja Helsingin vaalipiirin 5/5 Martta Salmela-Järvi-
 • nen ja Anu Karvinen

Piiri- ja neuvottelukokoukset vuonna 1958.

Kuopion Sos.-dem. Naispiirijärjestön neuvottelukokouksessa 12/1
 Martta Salmela-Järvinen
 Satakunnan vaalipiirin neuvottelukokouksessa 17—18/5 Aino
 Malkamäki
 Oulun ja Lapin piirien naisten neuvottelukokouksessa 17—19/1
 Irja Salmela
 Kajaanin alipiirin kokouksessa Irja Salmela
 Vaasan etel. vaalipiirin kokouksessa 23/2 Laura Brander-Wallin
 Lapin vaalipiirin piirikokouksessa 15/3 Martta Kulonen
 Kainuun alipiirin piirikokouksessa 15/3 Irja Salmela
 Kuopion it. vaalipiirin piirikokouksessa 2/3 Vappu Heinonen
 Oulun vaalipiirin piirikokouksessa 21/3 Martta Salmela-Järvi-
 nen
 Mikkelin piirin piirikokouksessa 30/3 Tyyne Leivo-Larsson
 Hämeen pohj. piirin piirikokouksessa Irja Salmela

Kuopion länt. vaalipiirin piirikokouksessa 4/4 Anni Flinck
 Kymin piirin piirikokouksessa Tyyne Leivo-Larsson
 Turun etel. vaalipiirin piirikokouksessa 16/3 Martta Salmela-
 Järvinen
 Hämeen etel. piirin piirikokouksessa Elli Nurminen
 Vaasan it. piirin piirikokouksessa Tyyne Leivo-Larsson
 Uudenmaan ja Helsingin vaalip. piirikokouksessa 1374 Tyyne
 Leivo-Larsson
 Satakunnan vaalipiirin piirikokouksessa Martta Salmela-Järvi-
 nen
 Saimaan piirin piirikokouksessa Elli Nurminen
 Uudenmaan ja Helsingin vaalip. piirikokouksessa 4/5 Martta
 Salmela-Järvinen

TILAPÄISPUHEET.

Liittotoimikunnan jäsenet ovat käyneet puhumassa seuraavasti:

	1956	1957	1958
Tyyne Leivo-Larsson	48	30	35
Martta Salmela-Järvinen	53	73	76
Aino Malkamäki	30	36	40
Ulla Tiilikainen	31	33	28
Elli Nurminen	56	44	81
Meeri Kalavainen	42	34	78
Lempi Lehto	37	31	76
Anni Flinck	20	25	40
Impi Lukkarinen	25	20	- 5 9
Vappu Heinonen	48	52	62
Laura Brander-Wallin	51	49	38
Martta Kulonen	3	19	23
Sylvi Katajainen	10	15	19

Liiton toimihenkilöt ovat käyneet puhumassa seuraavasti:

	1956	1967	1958
Anu Karvinen	20	11	—
Aune Seme	23	44	15
Irja Salmela	42	60	58
Laila Lindbergh	2	4	5
Terttu Sainio	11	10	—
Marjatta Kangas	—	16	86

SUUTJITNEN VALISTUSTYÖ.

Puoluekokouksen vuonna 1955 tekemän päätöksen mukaisesti maksoi puolue toimisto naisliitolle kolmen järjestäjän palkan ja heidän matkakulunsa. Niinpä liitto voi vuoden alussa palkata kaksi uutta järjestäjää. Järjestäjien peruspalkan ja matkakulut maksoi liitto tästä määrärahasta kokonaisuudessaan ja näin järjestäjät voivat kiertää kaikissa piireissä. Valitettavasti vuoden 1957 puoluekokous lakkautti tämän määrärahan, joten liitto joutui irtisanomaan järjestäjätönsä.

Järjestäjien matkat vuonna 1956.

Hilja Tiainen:

Piiri	Aika	Johtok. kok.	Kuuk. kok.	Kesk. kok.	Puhe- til.	Piirin naisj.	Osan- ottajia	Uusia jaostoja
Oulu	9. 1.—29.. 1.		4	5	●	1	240	—
Turun etel.	6. 2.-24. 2.	2	—	10	6	—	263	—
Yleislakko esti yhden kierroksen								
Lappi	3. 4.—20. 4.	1	1	11	1	—	1411	3
Kuopion it.	30. 4.—18. 5.	—	—	4	9	—	175	1
Kainuu	1. 8.—17. 8.	2	—	5	1	1	95	—
Oulu	22. 8.— 5. 9.	—	—	4	4	1	167	—
Lappi	19. 9.— 7.10.	—	1	10	1	—	143	—
Oulu .	19.10.— 6.11.	—	—	7	4	1	172	—
Lappi	8.11.—25.11.	2	1	7	3	—	129	1
Kainuu	3.12.—16.12.	2	—	6	2	—	222	—
Yht.		9	7	69	30	4	1.747	6

Sirkka Lipponen:

Piiri	Aika	Kuuk. kok.	Johtok. kok.	Kesk. kok.	Puhe- til.	Piirin naisj.	Osan- ottajia	Uusia jaostoja
Kainuu	8.-29. 1.			4	8		215	
Vaasan et.	5.-25. 2.	2	—	6	5	—	207	—
Yleislakko esti yhden kierroksen								
Saimaa	3.—20. 4.	—	—	10	3	—	317	

Piiri	j Aika	3 X P	Johtok. kok.	3 X D V	Puhetil.	Piirin ml kok.	ottajia	U q 5 O
Vaasan pohj.	29.4.--18. 5.	1		6	7	—	288	—
Turun et.	14.9.--22. 9.	—	—	13	2	—	161	—
Satakunta	12.--20.10.	—	—	12	5	1	256	—
Kymi	11.--20.11.	—	—	13	3	—	231	—
Uusimaa	20.11.--12.12.	1	—	15	—	—	136	1
Yht.		4	—	79	33 *	1	1.811	1

II

Esteri Muukkonen:

Piiri	Aika	Kuuk kok.	johtok. kok.	1 o. E ³	Neuvi kok.	Piirin nj. ko ²	Osan- ottaji;	U S 10 M 2
Kuopion it.	28.2.--20. 3.	1	1	2	5	—	146	2
Satakunta	3.--21. 4.	—	—	5	9	—	232	—
Hämeen pohj.	2.5.--31. 5.	—	—	7	4	—	183	—
Hämeen pohj	25.8.--14. 9.	—	—	1	4	—	81	1
Hämeen et.	22.9.--12.10.	—	—	8	5	—	349	—
Vaasan et.	20.10.--9.11.	3	—	10	—	—	205	—
Vaasan pohj.	17.11.--14.12.	4	1	7	1	1	225	—
Yht.		8	2	40	28	1	1.421	3

Martta Niemi-Hieta:

Piiri	Aika	* Kä	M _o s*	Ke kurt. ko r.	3 n s	a 3 , 2	tett.	Osan ott.	X ² 9 a
Mikkeli	6.-25. 2.			13		2	2	245	1
»	3.--19. 4.	—	2	7	4	2	—	263	—
Uusimaa	2.--18. 5.	3	—	8	—	1	1	140	—
Kuop. länt.	25.8.—11. 9.	1	—	13	2	1	—	381	1
Kuopion it.	22.9.—11.10.	—	—	6	13	—	1	331	2
Vaasan it.	20.10.—9. 11.	—	—	17	—	—	—	191	2
Mikkeli	17.11.—13.12.	—	—	17	2	1	—	483	2
Yht.		4	2	81	21	7	4	2.034	8

Järjestäjien matkat vuonna 1957.

Hilja Tiainen:

Piiri	Aika	Johtok. kok.	Kuuk. kok.	Keskust. kok.	Puhetil.	Piirinnj. kok.	Osan- ottajia	S S Ö Ä
Oulun piiri	7.1.—7. 2.	2	3	18	1	2	269	1
Kainuun piiri	24.2.—14. 3.	2	3	6	1	1	180	—
Lapin piiri	24.3.—12. 4.	1	5	9	1	—	314	—
» »	27.4.—12. 5.	1	—	3	4	—	187	—
Til. ja kuulij. yht.		6	11	36	7	3	950	1

Sirkka Lipponen

Piiri	Aika	Johtok. kok.	Kuuk. kok.	Keskust. kok.	% A	Piirinnj. kok.	Osan- ottajia	Uusia jaostoja
Saimaa	6.1.—23. 1.	—	1	9	5	1	197	—
Satakunta	3.2.—22. 2.	1	1	15	3	—	310	1
Saimaa	4.3.—22. 3.	—	—	11	1	—	206	1
Turun etel.	1.4.—17. 4.	—	1	12	1	—	206	1
Kymi	5.5.—14. 5.	—	—	9	—	—	111	—
Til. ja kuulij. yht.		1	3	56	10	1	1.030.	3

Ester Muukkonen:

Piiri	Aika	Johtok. kok.	Kuuk. kok.	Keskust. kok.	% A	Piirinnj. kok.	Osan- ottajia	Uusia jaostoja
Kuopion it.	9.1.—27. 1.	—	1	7	3	1	259	1
Vaasan it.	3.2.—22. 2.	2	2	15	—	1	187	—
Kuopion it.	3.3.—21. 3.	—	1	10	1	1	166	—
Kuopion länt.	30.3.—16. 4.	—	—	14	1	—	444	—
Mikkelin piiri	8.5.—12. 5.	—	—	6	2	—	158	—
Til. ja kuulij. yht.		2	4	52	7	3	1.214	1

Martta Niemi-Hieta:

Piiri	Aika	Johtok. kok.	Kuuk. kok.	Keskust. kok.	Puhetil.	Piirin nj. kok.	Osan- ottajia	Uusia jaostoja
Vaasan etel.	5.1.—25. 1.	—	—	12	—	1	215	1
» etel.	3.2.—22. 2.	—	—	16	—	—	198	—
» pohj.	4,3.—21. 3.	—	1	12	—	1	202	—
Hämeen pohj.	30.3.—16. 4.	1	5	5	—	—	166	2
Uusimaa	6.5.—12. 5.	—	—	4	1	—	119	—
Til. ja kuulij. yht.		1	6	49	1	2	900	3

Järjestäjien matkat vuonna 1958.

Eila Ruuskanen:

Piiri	Aika	Johtok. kok.	Kuuk. kok.	Kesk. kok.	Puhe- til.	Piirin naisj.	Osan- ottajia	Uusia jaostoja
Uusimaa	8.1.—10. 1.	—	—	3	—	—	28	—
Mikkeli	13.1.—28. 1.	—	2	5	—	—	91	—
Kuopion länt.	9.2.—2. 3.	—	1	19	—	—	194	—
Satakunta	10.8.—27. 3.	—	—	13	1	—	229	—
Yht.		—	3	40	1	—	542	—

Vieno Mustonen:

Piiri	Aika	Johtok. kok.	Kuuk. kok.	Kesk. kok.	Puhe- til.	Piirin naisj.	Osan- ottajia	Uusia jaostoja
Hämeen etel.	3.2.—21. 2.	—	6	6	—	—	101	—
Vaasan It.	2.3.—28. 3.	—	6	14	1	—	246	2
Hämeen pohj.	9.4.—24. 4.	—	9	—	—	—	114	—
Turun etel.	4.5.—20. 5.	—	1	12	—	—	125	—
Mikkeli	21.5.—10. 5.	—	1	4	—	—	33	—
Yht.		—	23	36	1	—	619	2

TULEVAISUUS.

Tulevaisuus-lehden neuvottelukuntaan valittiin edustajakokouksen jälkeen seuraavat henkilöt: Laura Brander-Wallin Porista, Margit Eskman Iittalasta, Kaisa Hiilelä Tampereelta, Vieno Karvinen Joensuusta, Sylvi Kaskinen Turusta, Martta Kulonen Helsingistä, Alli Lahtinen Kotkasta, Kirsti Laukkanen Jyväskylästä, Elli Nurminen Helsingistä, Ellen Oittinen Helsingistä, Helmi Peiramo Oulusta, Meeri Peltokangas Vaasasta, Vuokko Pöyhölä Kokkolasta, Helvi Raatikainen Helsingistä, Aino Räisänen Lappeenrannasta, Aili Siiskonen Mikkelistä, Meri Utrio Helsingistä, Aili Viitamäki Keravalta ja Kerttu Värn Rovaniemeltä.

Tulevaisuus-lehden toimitusneuvostoon ovat kuuluneet: Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen, Aino Malmkamäki ja Impi Lukkarinen.

V. 1956.

Tulevaisuus-lehden päätoimittajana on ollut Anu Karvinen ja toimitussihteerinä Laila Lindbergh.

Tulevaisuus on ilmestynyt kerran kuukaudessa. Se on vallannut yhä uusia levikkialueita ja on voinut edelleen kehittyä sekä ulkoasultaan että sisällöltään. Lehden levikki on ollut n. 24.000 kappaletta, ja tilaushinta koko vuosi 600 mk, V, vsk. 300 mk ja ulkomaille 1.000 mk.

Helmikuussa julistettiin kilpailu tilaajille, jonka palkintona oli Helsingin-matka ja 12.000 mk kevätasusteita varten. Kilpailun voitti Tyyne Tiira Lielahdesta, joka oli tehnyt tilauksensa asiamies Hilja Tavilammen välityksellä.

Tavanmukaisessa asiamieskilpailussa lankesivat voitot seuraavasti:

Ensimmäisen palkinnon, joka oli matka ja oleskelu pohjoismaisille naistenpäiville kesäkuussa 1996, sai maassa tilauksia eniten hankkinut äänekoskelainen asiamies Anna Penttinen, jonka tilaajamäärä oli noussut niin kunnioitettavaan summaan kuin 390 kokovuosikertaan. Muut palkinnot arvottiin.

Toisen palkinnon arvontaan osallistui Jenny Fallila Porista 378 vuosikertatilauksella, Vappu Heinonen Turusta 270 vuosikertatilauksella, Tilda Tiihonen Kotkasta 265 vuosikertatilauksella ja Vie-

no Jahn Valkeakoskelta 220 vuosikertatilauksella. Toisen palkinnon voitti Jenny Fallila.

Muiden palkintojen kohdalla arpa osui seuraaville: III palkinto, pölynimuri, Mimmi Haanpää Oulusta. Arvontaan osallistuivat edellisestä palkinnoista jääneiden lisäksi Rauha Ojala Tampereelta 177 vuosikertatilauksella, Varkauden Sos.-dem. Naisyhdistys 117 vuosikertatilauksella, Ida Luukkonen Lappeenrannasta 170 vuosikertatilauksella, Kalle Lehti Parolasta 146 vuosikertatilauksella, Anna Virtanen Lohjalta 131 vuosikertatilauksella, Manda Siekinen Pihtiputaalta 129 vuosikertatilauksella, Helmi Liukkonen Mikkelistä 127 vuosikertatilauksella, Hilma Tiainen Heinolasta 111 vuosikertatilauksella, Mimmi Haanpää Oulusta 111 vuosikertatilauksella, Alli Salmi Salosta 110 vuosikertatilauksella, Ester Siik Harjavallasta 108 vuosikertatilauksella, Heli Manninen Tikkakoskelta 105 vuosikertatilauksella, Taimi Nurminen, Pispalasta 105 vuosikertatilauksella, Hilma Mäkelä Seinäjoelta 104 vuosikertatilauksella, Edla Vuori Helsingistä 100 vuosikertatilauksella ja A villa Pitkäsilta Lahdesta 100 vuosikertatilauksella.

Neljännän palkinnon, ompelupöydän, voitti Varkauden Sos.-dem. Naisyhdistys. Arvontaan osallistui niiden lisäksi, jotka olivat »pudonneet» aikaisemmista arvunnoista, 15 asiamiestä, jotka olivat hankkineet vähintään 75 vuosikertatilausta. V palkinto: valaisin, Toini Laaksonen Jämsästä. Viidennen palkinnon arvonnassa lisättiin arpalipukkeita niillä asiamiehillä, jotka olivat hankkineet vähintään 50 vuosikertatilausta. VI palkinto, sähkösilitysrauta, Aino Eskola Helsingistä. VI palkinnon arvonnassa olivat mukana ne asiamiehet, jotka olivat hankkineet vähintään 25 vuosikertatilausta. VII palkinnon Tannerin muistelmat, voitti Klaara Nieminen Helsingistä. Tähän arvontaan osallistui entisten »voittamattomien» lisäksi ne asiamiehet, jotka olivat hankkineet vähintään 10 vuosikertatilausta. Voittojen yhteismäärä on lähes 100.000 mk.

Hopeiset teelusikat lähetettiin muistoksi hyvästä asiamiestyöstä, jokaiselle, jonka tilausmäärä on huhtikuun viimeiseen päivään mennessä ollut vähintään 50 kpl. ja tilitykset ovat myös tällöin olleet asianmukaisesti hoidetut.

Tulevaisuuden asiamieskokoukset syksyllä 1956.

Tulevaisuuden asiamieskokouksia järjestettiin v. 1956 elokuun 18. ja marraskuun 10. päivien välisenä aikana kaikkiaan 10. Kokouksiin osallistui 164 järjestöstä 458 henkilöä. Liiton edustaja esitti alustuksen Tulevaisuus-lehdestä ja liiton toimintasuunnitelman.

Kokouksia pidettiin seuraavasti:

Vaasan l. itäisen piirin kokous Nurmelan lomakodissa elokuun 18—19. päivinä. Osanottajia 9 järjestöstä yhteensä 29 henkilöä. Lauantaina illanvietto ja saunominen, sunnuntaina kokous. Liiton edustajana Laila Lindbergh. Piirin toimintasuunnitelman ja se-
lostuksen Kiinan matkasta esitti Jmpi Lukkarinen,

Lapin piirin kokous pidettiin Seutulanharjun lomakodissa elokuun 25—26. päivinä. Osanottajia 3 järjestöstä yhteensä 14 henkilöä. Lauantai-iltana illanvietto ja saunominen, sunnuntaina ylimääräinen piirikokous. Liiton edustajana Aune Seme. Piirin toimintasuunnitelman esitteli Kerttu Värn.

Kuopion l. läntisen piirin kokous Hakalahden lomakodissa syyskuun 9. päivänä. Osanottajia 20 järjestöstä yhteensä 45 henkilöä. Liiton edustajana Martta Niemi-Hieta. Piirin toimintasuunnitel-
mista ja kunnallisvaaliväistyöstä esitti alustuksen Edit Terästö ja Poliittisen tilanneselostuksen esitti Elli Nurminen.

Kuopion l. itäisen piirin kokous Niskasaaren lomakodissa Uimaharjussa syyskuun 3. päivänä. Osanottajia yhteensä 14 järjestöstä 42 henkilöä. Liiton edustajana Aune Seme. Alustuksen kunnallisvaaliväistyöstä esitti Martta Niemi-Hieta ja piirin toimintasuunnitelman Vieno Karvinen.

Uudenmaan ja H:gin piirin kokous H:gin työväentalon B-salissa syyskuun 30. päivänä. Osanottajia 44 järjestöstä yhteensä 100 henkilöä. Liiton edustajana Anu Karvinen. Poliittinen tilanneselostus Tyyne Leivo-Larsson, kunnallisvaaleihin liittyvät kysymykset Martta Salmela-Järvinen ja piirin toimintasuunnitelma Marjatta Kangas.

Vaasan l. eteläisen piirin kokous Vaasan työväentalossa lokakuun 14. päivänä. Osanottajia 7 järjestöstä yhteensä 14 henkilöä. Liiton edustajana Aune Seme.

Turun l. eteläisen piirin kokous Turun työväentalossa lokakuun 28. päivänä. Osanottajia 23 järjestöstä yhteensä 79 henkilöä. Liiton edustajana Terttu Sainio. Muita esityksiä seuraavasti: näytelyselostus »Arkiaskareet miellyttäväiksi» Liisa Mustonen, »Kunnallinen lautakuntatyö» Sylvi Siltanen, Tilanneselostus Vappu Heinonen ja Piirin toimintasuunnitelma Sylvi Kaskinen.

Satakunnan piirin kokous Rauman työväentalossa lokakuun 28. päivänä. Osanottajia 17 järjestöstä yhteensä 60 henkilöä. Liiton edustajana Irja Salmela. Lisäksi poliittinen tilanneselostus, jonka esitti Laura Brander-Wallin. Kokouksen päätyttyä tehtiin retki Vanhaan Raumaan, satamaan ja vehnämyllyyn.

Hämeen l. pohjoisen piirin kokous Tampereella OI. Voiman huoneistossa marraskuun 18. päivänä. Osanottajia 16 järjestöstä >yh-

teensä 38 henkilöä. Liiton edustajana Anu Karvinen. Lisäksi oli alustus Ösuuskauppavaaleista ym. ajankohtaisista asioista, jonka esitti Elsa Kolinen.

Hämeen l. eteläisen piirin kokous Viialan työväentalossa marraskuun 18. päivänä. Osanottajia 11 järjestöstä yhteensä 37 henkilöä. Liiton edustajana Irja Salmela. Tilanneselostus, jonka piti Aino Malkamäki.

Piirien yleisiä kokouksia syyskesällä 1956.

Muita kuin Tulevaisuuden asiamieskokouksia ovat piirit järjestäneet kesäkuun 16. ja elokuun 26. päivien välisenä aikana 4. Kokouksiin osallistui 49 järjestöstä yhteensä 173 osanottajaa.

Kokoukset pidettiin seuraavasti:

Turun l. eteläisen piirin Neuvottelukokous Piikkiön lomakodissa kesäkuun 16—17. päivinä. Osanottajia 11 järjestöstä yhteensä 34. Liiton edustajana Aune Seme. Kokouksen ohjelma oli seuraava: »Kunnallisten nuorisotyö- ja raittiuslautakuntien työskentely»: Kauko Kroskopf, »Kunnallisvaalien vaalityö»: Abel Saarinen, »Sos.-dem. Naisliiton toimintasuunnitelmat»: Aune Seme, »Piirin naisjaoston toimintasuunnitelmat»: Sylvi Kaskinen, Poliittinen tilanneselostus: Vappu Heinonen. Lauantai-iltana oli illanvietto, jossa puhui Anni Flinck.

Saimaan piirin Kunnallispäivät Ruokolahden Salosaaren lomakodissa elokuun 19. päivänä. Osanottajia 12 järjestöstä yhteensä 32 henkilöä. Liiton edustajana Martta Kulonen. Kunnallispäivien ohjelma oli seuraava: »Kunnallishallintomme»: Aaro Mäkelä, »Sos.-dem. Kunnallispoliittinen ohjelma»: Martta Kulonen, »Kunnan sosiaaliset tehtävät» ja Piirin vaalityösuunnitelmat: Aino Räisänen. •

Mikkelin piirin Naisten kunnallispäivät Mäntyniemen lomakodissa elokuun 25—26. päivinä. Osanottajia 8 järjestöstä yhteensä 42 henkilöä. Liiton edustajana Martta Kulonen. Kunnallispäivien ohjelma oli seuraava: »Luottamushenkilön vastuu kunnan asioiden hoidossa»: kaupunginjohtaja Ensio Häyrinen, »Uusi huoltoapulaki»: sos.siht. Veli Selenius, »Sos.-dem. kunnallispolitiikka» ja Sos.-dem. Naisliiton valistustyö: Martta Kulonen, »Valmistautuminen kunnallisvaaleihin»: Aili Siiskonen.

Satakunnan piirin naisten neuvottelukokous Porin Sos.-dem. Naisyhdistyksen lomakodissa kesäkuun 17. päivänä. Osanottajia 18 järjestöstä yhteensä 65 osanottajaa. Liitosta ei ollut ketään.

Neuvottelukokouksen ohjelmassa oli liiton toiminnan esittelyn lisäksi Poliittinen tilanneselostus, jonka piti Laura Brander-Wallin ja alustus »Tulossa olevat vaalit», jonka esitti Sofia Salo.

TULEVAISUUS JUHLI 50 VUOTTAAN

Marraskuussa v. 1956 tuli kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun Sos.-dem. Naisliiton äänenkannattaja alkoi vakinaisesti ilmestyä. Tämän merkkivuoden kunniaksi järjesti liitto arvokkaan juhlatilaisuuden joulukuun 2. päivänä Helsingin työväentalon juhlasalissa ja juhlien johdosta järjestettiin samoin joulukuun 1—6. päivinä Suomalaisessa Kauppakorkeakoulussa Nainen tänään-näyttely.

Lämminhenkinen 50-vuotisjuhla.

Täysi juhlasali Tulevaisuuden asiamiehiä ja muita ystäviä oli kokoontunut sunnuntaina joulukuun 2. p:nä juhlimaan 50-vuotiaista omaa äänenkannattajaa Helsingin työväentalolle. Juhlan kutsuvieraiden joukossa nähtiin myös tri Väinö Tanner rouvineen, talousneuvos Hedvig Gebhard, SAK:n molemmat puheenjohtajat Eero Antikainen ja Vihtori Rantanen rouvineen ja Sos.-dem. eduskuntaryhmän puheenjohtaja Gunnar Henrikson rouvineen.

Helsingin työväenyhdistyksen soittokunnan musiikkiesitysten jälkeen Sos.-dem. Naisliiton varapuheenjohtaja, kansanedustaja Aino Malkamäki toivotti juhlavieraat tervetulleiksi, oopperalaulajatar Maiju Kuusola esitti yksinlaulun, näyttelijätär Ella Eronen lausui Eino Leinon runoja. Juhlan mielenkiintoisuutta korosti tilaisuutta varten kansanedustaja Martta Salmela-Järvisen kirjoittama kuvaelmasarja »Valon soihtua kannoimme». Kirjoittaja itse esiintyi kuvaelmasarjan selostajana ja eri kuvaelmat johdattivat katsojan aluksi Viipurissa pidettyyn edustajakokoukseen, sitten Työläisnaisen toimituksen arkipäivään, Pietarin vallankumouksen tunnelmiin ja lopulta tämän päivän naisten aikakauslehtien hauskaan kilpailuun. Onnistuneen näytelmän oli ohjannut Eine Laine ja siinä esiintyivät Elsa Turakainen Miina Sillanpää, Aino-Inkeri Notkola Hilja Pärssisenä, Terttu Soinvinta Ida Aalle-Teljona, Laina Laine Maria Laineena, Hillevi Lagerstam hienostelevana ruotsalaisena rouvana, Sirkka-Liisa Wilen Eeva Juuriojana ja Irja Kuusia rakennustyöläisenä. Omat rivinaiset suoriutuivat onnistuneesti muista osista ja näytelmää värityivät Kulosaaren kisällittärien lauluesitykset.

Sos.-dem. Naisliiton puheenjohtaja, ministeri Tyyne Leivo-Larsson piti juhlaesitelmän aiheesta »Työväenlehdistö kansan kulttuurin kohottajana». Työväen Mieskuoron lauluesitysten jälkeen jaettiin juhlassa kunniakirjat kaikille yli 15 vuotta lehden asia-

miehinä yhtäjaksoisesti toimineille järjestönaisille. Pisimmän päivätyön tällä saralla oli tehnyt Rauha Ojala Tampereelta, joka yli 35 vuotta on toiminut Toverittaren-Tulevaisuuden asiamiehenä.

Kunniakirjat.

Yli 35 vuotta: Rauha Ojala
Yli 30 vuotta: Hilma Nieminen
Lydia Järvinen
Yli 20 vuotta: Erika Kivelä
Anni Rinne
Martta Huttunen
Rosa Peltomäki
Kerttu Karhu
Ina Ruotsalainen
Tilda Tiihonen
Lydia Saarikivi
Kaisu Säätelä
Yli 15 vuotta: Hanna Syväne
Hulda Tiirikkala
Ida Helle
Ida Ristimäki
Hilda Helin
Tyyne Kröger
Laina Lehtimäki
Hilja Minkkinen
Eeva Jokela
Ida Räsänen
Ester Varho
Amanda Tani
Marianna Mälkiä
Helmi Peiramo
Bertta Niemelä
Ines Ström
Sanelma Lindström

Lämminhenkinen juhla päättyi yhteisesti laulettuun Työläisnaisten marssiin.

Nainen tänään-näyttely.

Tulevaisuus-lehti toimi uranuurtajana järjestäessään juhlavuotensa kunniaksi varmaan ensimmäistä kertaa maassamme toimeenpantuun täysin havaintoesityksiin perustuvan monipuolisen näyttelyn. Nainen tänään-näyttelyn avajaistilaisuutta joulukuun 1. pnä kunnioitti läsnäolollaan myös Tasavallan presidentin puoliso, rouva Sylvi Kekkonen.

Nainen tänään-näyttely osoitti monella tapaa miltä maailman naisen kohdalla tänään näyttää, mitä se naiselta vaatii ja mitä se antaa. Näyttelyssä, joka oli avoinna kuusi päivää, oli useita mielenkiintoisia osastoja. Artek oli järjestänyt yksinäisen naisen tyylikkään makuuhuoneen ja olohuoneen käsittävän asunnon, jossa vähäiset neliöt oli käytetty tehokkaasti ja saatu viihtyisä kokonaisuus. Arabia-Nuutajärven lasitehdas esittivät puolestaan uusimpia keramiikkatuotteita ja monta tapaa kattaa pöytä mahdollisimman kauniisti. Keittiössä, joka oli Näppärä-keittiökaluksista osoitettiin Kotitalouskeskuksen toimesta millaisia keittiötyövälineitä on tehokkainta perheenemännän käyttää, Sarvis Oy:n puolesta mitä muovi nykyisin tarjoaa ja Mensa Oy:n puolesta tarjottiin säilykemaistiaisista kaikille näyttelyssä kävijöille. Niinikään Kupittaaan Kulta näytteli kauniita suomalaisia koruja, esillä olivat Osuustukkukaupan Auro-tuotteet ja eri tehtaitten, suomalaiset kankaat. Tee se itse-osasto tarjosi puolestaan monia hauskoja ja halpoja kikkoja, joita jokainen nainen voi ilokseen valmistaa. Payotin osastolla kosmetologi Monique Dinten esitti kaikkea kasvojen kaunistukseen kuuluvaa ja Instrumentariumin osastolla opastettiin jalkojen hoidon välttämättömyyttä. Lisäksi olivat näyttelyssä mukana: Hoover Oy., Kymi Oy., Raision Vehnä Oy. (Kultasula), Oy. Strömberg Ab., Oy. Musiikki Fazer, Peltiteos Oy.

Kaiken tämän lisäksi oli näyttelysalissa päivittäin useita erikoisesityksiä. Marcel-Klubin jäsenet suorittivat päivittäin kaksi kertaa neuvontaa hiusten hoidossa ja esittivät hiusmuodin uutuuksia. Kenkä- ja nahka-alan muotineuvoston valmistamaa kenkäneuvontaa oli kerran päivässä, rouva Marta Keravuori esitti useita kertoja opastusta mitä ihmeellisimpien kukkaluomuksien aikaansaamisessa ja maisteri Sirkka Anttila luennoi kodin taide-esineistä.

Osuusliike Elanto järjesti kunakin päivänä muotinäytöksen, jossa esiteltiin Elannon tavaratalon valmisvaatteita urheilupuuvuista hienoihin iltapukuihin asti, Suomen Trikoo esitti pari kertaa alusvaatemuotia, Minkki Oy. turkismuotia ja samoin Kirjokangas piti oman muotinäytöksensä.

Näyttelyn yhteyteen oli järjestetty useita luentoja, Elli Nurminen luennoi aiheesta Nainen, koti, yhteiskunta, tri Reino Huttunen Mielen terveydestä, dosentti Niilo Saksela aiheesta Pidä painosi kurissa, tri Saima Tawast-Rancken aiheesta Liikunta terveytenä ja tri Olavi Kilpiö Ihonhoidosta.

Nainen tänään-näyttely herätti helsinkiläisten kuin muualtakin saapuneiden huomiota erittäin kiitettävässä määrin ja kun jokainen näyttelyssä kävijä sai kainaloonsa Tulevaisuuden näytenumeron, niin toivottavasti näyttelystä on lehdelle jatkuvaakin iloa.

Vuonna 1957.

Tulevaisuuden levikki näytti nyt sivuuttaneen huippunsa, sillä tänä vuonna oli lehdellä vain noin 17.500 tilaajaa. Nainen tänään-näyttely järjestettiin edellisen vuoden malliin Turussa 30/10—6/11 ja Tampereella 29/11—6/12 ja olivat näyttelyt onnistuneet.

V. 1957 asiamieskilpailun voittajat:

Äänekoskelainen peri jälleen voiton — 374 koko vuosikertatilauksella voitti Siiri Riikonen Äänekoskelta ensimmäinen palkinnon, joka oli vaihtoehtoinen, nimittäin kiertomatka H:ki—Tukholma—Oslo—Kööpenhamina—H:ki tai matka Kööpenhaminaan Tukholman kautta tai karvalankamatto.

Muut palkinnot jakautuivat seuraavasti:

II palkinto — matka Rovaniemelle (liittojuhlille), palkintoa jaettiin neljä kappaletta ja voittajat olivat Jenny Pallila Porista, Tilda Tiihonen Kotkasta, Vappu Heinonen Turusta ja Vieno Jahn Valkeakoskelta.

III palkinto — Täkänä — Taimi Nurminen, Pispala.

IV palkinto — Tweed-kävelypukukangas — Avilla Pitkäsilta, Lahti.

V palkinto — Matkalaukku — Kerttu Ylinen, Tikkakoski.

VI palkinto — Aromi-kahvipannu — Aino Hauhia, Kymnlinna ja

VII palkinto — V2 tus. kahviliinoja — Anna Kakko, Kauklahti.

Lisäksi lähetettiin hopeiset mokkalusikat kaikille niille asiamiehille, joiden tilausmäärä oli vähintään 50 kokovuosikertatilausta maaliskuun loppuun mennessä ja jotka tilaukset olivat myös silloin maksettuja.

TULEVAISUUDEN ASIAMIENKOKOUKSET SYKSYLLÄ 1957.

Tulevaisuuden asiamieskokouksia järjestettiin syksyllä elokuun 18. päivän ja marraskuun 17. päivien välisenä aikana kaikkiaan 14. Kokouksiin osallistui 159 järjestöstä 522 henkilöä. Liiton edustaja esitti alustuksen Tulevaisuus-lehdestä ja liiton toimintasuunnitelmista.

Satakunnan piirin kokous Kivinillä elokuun 18. pnä. Osanottajia 18 järjestöstä 60 henkilöä. Liiton edustajana Laila Lindbergh. Muita esityksiä: Laura Brander-Wallin »Poliittinen tilaneselestus» ja piirin toimintasuunnitelmat.

Turun etel. piirin kokous Ruissalon Kansanpuiston ravintolarakennuksessa syyskuun 7—8. pnä. Osanottajia 17 järjestöstä 65 henkilöä. Liiton edustajana Vappu Heinonen. Piirin toiminta-

suunnitelman esitteli Sylvi Kaskinen. Muita esityksiä: Tyyne Leivo-Larsson »YK:n toiminta naisten näkökulmasta ja poliittinen tilanneselostus, Svea Degerman »Ikävuosien merkitys työelämässä» ja Lempi Mattila »Syksyn viimeiset säilöntätehtävät».

Uudenmaan ja H:gin piirin kokous H:gin työväentalon B-salissa syyskuun 29. pnä. Osanottajia 30 järjestöstä 82 henkilöä. Liiton edustajana Laila Lindbergh. Muita esityksiä: Anna Flinck »Poliittinen tilanneselostus» ja Arvi Hautamäki »Opintotyön merkitys».

Kuopion länt. piirin kokous Hakalahdessa lokakuun 6. pnä. Osanottajia 10 järjestöstä 27 henkilöä. Liiton edustajana Helinä Tuomi. Muita esityksiä: Edit Terästä »Piirin toimintasuunnitelma» ja Eino Kyyhkynen »Savon Kansa — piirilehti». 5/10 pidetyssä illanvietossa esitti Elli Nurminen poliittisen tilanneselostuksen.

Oulun piirin kokous Oulun Teatteritalossa lokakuun 6. pnä. Osanottajia 5 järjestöstä 38 henkilöä. Liiton edustajana Irja Salmela. Muita esityksiä: Hanna Ojala »Piirin toimintasuunnitelmat».

Vaasan it. piirin kokous Vaasan Työväentalossa lokakuun 13 pnä. Osanottajia 7 järjestöstä 20 henkilöä. Liiton edustajana Aune Seme.

Saimaan piirin kokous Lappeenrannan työväentalossa lokakuun 20 pnä. Osanottajia 11 järjestöstä 29 henkilöä. Liiton edustajana Terttu Sainio, joka esitti myös poliittisen tilanneselostuksen. Muita esityksiä: Aino Räisänen »Piirin toimintasuunnitelmat».

Hämeen pohj. piirin kokous Pispalan työväentalossa lokakuun 20. pnä. Osanottajia 10 järjestöstä 27 henkilöä. Liiton edustajana Irja Salmela. Muita esityksiä: Kaisa Hiilelä »Poliittinen tilannekatsaus».

Kymen piirin kokous Kotkan Työväentalossa lokakuun 30. pnä. Osanottajia 13 järjestöstä 57 henkilöä. Liiton edustajana Meeri Kalavainen. Opintopäivien, jonka yhteydessä neuvottelukokous pidettiin, ohjelmassa oli maist. T. Kivimäki »Demokratian ongelmia», maist. K. Pitsinki »Sosialidemokratian periaatteet ja ohjelma», maist. Alli Lahtinen »Opintotyö keskuudessamme» ja taloudenhoitaja M. Lönnqvist »Kotkan seudun sairaalaolot» ja joht. Kaija Muurinen »Kotkan Talouskoulu perheenemätien kasvattajana».

Hämeen et. piirin kokous Turengin työväentalossa marraskuun 10. pnä. Osanottajia 14 järjestöstä 40 henkilöä. Liiton edustajana Laila Lindbergh. Muita esityksiä: Martta Salmela-Järvinen »Poliittinen tilanneselostus».

Mikkelin piirin kokous Mäntyniemessä marraskuun 10. pnä. Osanottajia 4 järjestöstä 18 henkilöä. Liiton edustajana Aune Seme. Muita esityksiä: Aili Siiskonen »Piirin, toimintasuunnitelmat».

Lapin piirin kokous Karihaaran työväentalossa marraskuun 17. pnä. Osanottajia 3 järjestöstä 21 henkilöä. Liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen ja Laila Lindbergh.

Vaasan pohj. piirin kokous Kokkolan työväentalossa marras-

kuun 17 pnä. Osanottajia 6 järjestöstä 18 henkilöä. Liiton edustajana Aune Seme. Muita esityksiä: Martta Miettinen »Äitien Lomaleiritoiminta piirin alueella».

Vuonna 1958.

Yhtä varmasti kuin aikaisemmin nousi Tulevaisuuden levikki, se nyt laski, sillä kuluneena vuonna oli se vain noin 12.000 kpl. Tähän lehden levikkiin vaikuttivat ennen muuta puolueen piirissä vallitsevat riitaisuudet, mutta myös heikko työllisyystilanne.

Laila Lindbergh'in sanouduttua irti liiton palveluksesta lokakuun alusta alkaen toimitti päätoimittaja Anu Karvonen lehteä oman työnsä ohella.

V. 1958 asiamieskilpailun voittajat:

I palkinto — kultainen rannerengas — Jenny Fallila, Pori.

II palkinto — rannekello — Vieno Huhta-aho, Äänekoski.

III palkinto — Vi tus. uushopeisia jälkiruokalusikoita — Iida Luukkonen, Lappeenranta.

IV palkinto — Unico-pikakeitin — Vieno Jahn, Valkeakoski.

V palkinto — »Skottilainen» matkahuopa — Hilda Helin, Hämeenlinna.

VI palkinto — ruokapöydänliina — Hulda Tuomisto, Kellokoski, ja

VII palkinto — pannunmyssy — Lempi Törnqvist, Pankkoski.

Lisäksi lähetettiin kaikille niille asiamiehille, joiden v. 1958 tilausmäärä oli vähintään 50, ja tilaukset olivat määräaikaan mennessä maksettuina lehden konttorissa, jo vakiintuneen tavan mukaisesti hopeinen mokkalusikka.

TULEVAISUUDEN ASIAMIES- JA NEUVOTTELUKOKOUKSET v. 1958.

Kokouksia järjestettiin 16, joissa osanottajia yhteensä 503 henkilöä 177 järjestöstä. Kainuun piirin alueella kokousta ei järjestetty.

Uudenmaan ja H:gin vöirin kokous H:gin Ty:n talossa syyskuun 29. pnä. Osanottajia 35 järjestöstä 70 henkilöä. Alustajat: Helinä Tuomi: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta, Taimi Rinne-Virolainen: Piirin toimintasuunnitelma, Sylvi Siltanen: Poliittinen tilanneselostus.

Turun etel. piirin kokous Turun Ensi Kodissa lokakuun 26. pnä. Alustajat: Irja Salmela: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta, Martta Salmela-Järvinen: Poliittinen tilanneselostus.

Satakunnan piirin kokous Porin Ty:n talossa lokakuun 10. pnä.

Alustajat: Irja Salmela: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta, Aili Eskola: Piirin asiat ja Sylvi Siltanen: Poliittinen tilanneselostus.

Hämeen etel. piirin kokous Hämeenlinnan Ty:n talossa marraskuun 16. p:nä. Alustajat: Irja Salmela: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta.

Hämeen pohj. piirin kokous Messukylän Ty:n talossa syyskuun 29. p:nä. Alustajat: Laila Lindbergh: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta ja Anni Flinck: Poliittinen tilanneselostus ja

Mäntän Ty:n talossa joulukuun 7. p:nä. Alustajat: Elli Nurminen: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta sekä poliittinen tilanneselostus.

Kymin piirin kokous Leporannan lomakodissa elokuun 17. p:nä. Alustajat: Meeri Kalavainen: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta ja Ulla Tiilikainen: Nykyaikainen naiskasvatus.

Saimaan piirin kokous Lappeenrannan Ty:n talossa lokakuun 19. p:nä. Alustaja Marjatta Kangas: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta.

Mikkelin piirin kokous Mäntyniemen lomakodissa lokakuun 19. p:nä. Alustajat: Laila Lindbergh: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta ja Eira Marttinen: Naisten työllisyyskysymys.

Kuopion länt. piirin kokous Hakalahden lomakodissa lokakuun 12. p:nä. Alustajat: Helinä Tuomi: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta, Edit Terästö: Piirin toimintasuunnitelma ja Ulla Kosunen: Savon Kansa.

Kuopion itäisen piirin kokous Joensuun Ty:n talossa lokakuun 19. p:nä. Alustajat: Meeri Kalavainen: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta ja Poliittinen tilanneselostus sekä Taimi Tirronen: Naisjaostojen ja -yhdistysten talvitoiminta ja Liittokokousvalmistelut.

Vaasan it. piirin kokous Jyväskylän Ty:n talossa lokakuun 16. p:nä. Alustajat: Marjatta Kangas: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta, Impi Lukkarinen: Piirin toiminta, Lilli Syväne »Kotitalousopetuksesta». Retki Keski-Suomen Kotitalousopettajaopistoon.

Vaasan et. piirin kokous Palosaaren Ty:n talossa lokakuun 12. p:nä. Alustaja Marjatta Kangas: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta.

Vaasan pohj. piirin kokous Kokkolan Ty:n talossa marraskuun 30. p:nä. Alustajana Irja Salmela: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta.

Oulun piirin kokous Oulun Teatteritalossa lokakuun 22. p:nä. Alustajina: Marjatta Kangas: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta, Taimi Rinne-Virolainen: • Poliittinen tilanneselostus ja Hilja Leskelä: Piirin toiminta.

Lapin piirin kokous Rovaniemen Ty:n talossa lokakuun 26. p:nä. Alustajana Marjatta Kangas: Tulevaisuus-lehti ja liiton toiminta.

KOTITALOUSTOIMINTA.

Vuonna 1956.

Kotitalous jaostoon ovat kuuluneet Elli Nurminen puheenjohtajana, Laura Brander-Wallin ja Tyyne Paasivuori sekä sihteerinä Hilma Aatrakivi 15. p:ään marraskuuta.

Hänen Jälkeensä vuoden loppuun on tehtävää hoitanut Aune Seme.

Kotitalousneuvoja on liiton palveluksessa vuoden aikana ollut 4, kotitalousteknikot Aili Kiljunen ja Emmi Leh-tonen sekä ompeluneuvojat Lyyli Koivunen ja Hilda Leander.

Neuvontaohjelmassa ovat etusijalla olleet edellisenä vuonna aloitetut Kodin päivät ja ompelu- ja askartelukurs-sit. Kodin päivien ohjelmaan on sisältynyt luentoja ja havaintoesityksiä ruokatalouden ja kodinhoidon aloilta se-kä jossain määrin askartelutöitä. Päättäjätalouksissa on lisäksi ollut ulkopuolisia luennoitsijoita kuten terveys-sisaria, lääkäreitä, opettajia ja sosiaalisen alan toimihenkilöitä. Kodin Päivät ovat olleet osanottajille maksuttomia liiton vastatessa kaikista kustannuksista. Täten päiviä on voitu järjestää syrjäisillekin paikkakunnille ja monet vä-hävaraisten perheiden emännät ovat voineet päästä neu-vonnasta osallisiksi.

Ompelukursseilla kurssilaiset ovat saaneet ommella it-selleen valmiita vaatekappaleita ja näin he ovat kursseilla saaneet sekä oppia että hyötyä. Jossain määrin on pidetty myös lampunvarjostin- ja revinnäiskursseja.

Lukuja suoritusta kotitalousneuvon-nasta v. 1956.

Kodin Päivät ja kurssit:	Luku.	Päiviä	Osanott.
		yht.	yht.
<u>Kodin päiviä</u>	85	255	1.773
<u>Ompelukursseja</u>	22	286	312
<u>Revinnäiskursseja</u>	8	48	106
Lampunvarjostintyökursseja	6	36	72
Yhteensä	121	62:5	2.263

Luentoja, havaintoesityksiä ja oppitunteja pidetty seuraavasti:

Kodin päivillä hav.esityksiä, neuvojat pitäneet	719
» I» luentoja, neuvojat pitäneet	381
Ompelukursseilla oppitunteja yhteensä	1.563
Revinnäistyökursseilla oppitunteja yhteensä	278
Lampunvarjostinkurss. oppitunteja yhteensä	133
Käsityökurssien päättäjäsissä pidetty luentoja	20

Luentoja, havainto- ja opetustunteja yhteensä 3.149

Kodin Päivillä pidetyt luennot ja havaintoesitykset jakautuvat aiheen mukaan seuraavasti:

Neuvojat:	
Ruokatalous	594
Kodinhoito	347

Kotitalous	71
Puutarhanhoito	80
Muut alat	28

Vieraat:

Terveystenhoito	18
Kasvatus- ja nuorisokysymykset	6
Yhteiskunnalliset aiheet	12
Sosiaalinen työ	12
Järjestötoiminta	7

Kuulijoita neuvojien pitämällä esityksillä yht	15.777
» vieraiden » » »	1.332
Osanottajia kurssien päätäjaisinä yhteensä	19.087
Kuulijoita yht.	19.087

Ompelukursseilla on valmistettu töitä yht	1.109
Kurssien päätäjaisissä on ollut näyttelyjä	23

Henkilökohtaista neuvontaa on annettu

käsitöiden alalta	80	perheessä
kodinhoidon »	50	»
ruokatalouden »	38	»
puutarhanhoidon »	18	»
lastenhoidon »	16	»
muilta aloilta	23	»

Yhteensä 225 perheessä

Kodinsisustussuunnitelmia on tehty	7
Muita suunnitelmia on tehty	6

Perhelisäneuvontatyö

Perhelisäneuvontaa on kertomusvuoden aikana suoritettu 794 perheessä ja tehty 2.635 neuvontakäyntiä kodeissa.

Huoltoemäntä- eli naapuriaputyö

Naapuriaputoimintaa on edelleen suoritettu, joskaan ei enää yhtä paljon kuin sodan jälkeisinä vaikeina vuosina. Huoltoemäntiä on kertomusvuotena ollut 176, naapuriapua saaneita perheitä 222, kotikäyntejä on tehty 12.300, käsittäen yht. 31.270 työtuntia. Joskus on pitkiäkin päiviä tehty naapuriavun merkeissä. Lukuihin sisältyy jonkin verran sukulaisperheissä tehtyä työtä ja talkootyötä.

1957.

Toukokuun 24. pnä perustettiin Kotineuvontaliitto ry., mutta kun se oli lähes viisi kuukautta Sos.-dem. Naisliiton yhteydessä, julkaisemme sen toiminnasta otteita.

Jäsenet:

Hämeen Kotineuvontayhdistys, Tampere
 Satakunnan Kotineuvontayhdistys, Pori
 Etelä-Savon Kotineuvontayhdistys, Mikkeli

Paitsi yhdistysten piireissä, on neuvontaa suoritettu myös entiseen tapaan kaikkien Naisliiton piirien alueella.

Yhdistysten ja piirien jäsenmäärä:

Hämeen Kotineuvontayhdistys, käsittäen Hämeen pohj. piiri alueen, jäseniä yht	3.466
Satakunnan Kotineuvontayhdistys (Satakunnan piiri) ..	2.746
Etelä-Savon Kotineuvontayhdistys (Mikkelin piiri).	2.180
	Yhteensä 8.392
Muut Naisliiton piirit, jäseniä n	22.500
	Koko neuvonta-alueella jäseniä yhteensä 30.892

Hallitus:

Puheenjohtaja: Elli Nurminen, Helsinki, varapuheenjohtaja: Laura Brander-Wallin, Satakunnan Kotineuvontayhdistys, Pori. Muut jäsenet: Etti Salminen, Hämeen Kotineuvontayhdistys, Mesukylä, Alma Vesanen, Satakunnan Kotineuvontayhdistys, Pihlava, Aili Siiskonen, Etelä-Savon Kotineuvontayhdistys, Mikkeli, Tyyne Paasivuori, Helsinki, Marjatta Joutsen, Helsinki, Liisa Mustonen, Helsinki, Signe Lahtinen, Helsinki. Hallituksen sihteerinä on toiminut liiton toiminnanjohtaja.

Toimihenkilöt:

Martta Koiranen, maat.metsät. kand., talousopettaja, kotitalousjaoston sihteerinä 21/1—24/5 —57 ja liiton toiminnanjohtajana 24/5—.

Aili Kiljunen, kotitalousteknikko, liiton neuvojana 13/2 1952—.

Lyyli Koivunen, ompeluneuvoja, 2/9 1952—.

Hilda Leander, ompeluneuvoja 10/1 1951—.

Terttu Menlös, kotitalousteknikka, 18/3 1957—.

Emmi Lehtonen, kotitalousteknikko, tilapäisenä neuvojana 9—27/9 ia 8/10—29/11 1957.

Toimistohenkilökunta:

Naisliiton toimistohenkilökunta on hoitanut myös Kotineuvontaliiton toimistotehtäviä: Terttu Sainio taloudenhoitajana, Hilikka Rapo rahastonhoitajana, Liisi Lahtinen postituksessa ja Hilja Kopra lähettinä. Heistä Liisi Lahtinen on Kotineuvontaliiton palkkauksessa.

TOIMINTA.

Kokoukset:

Kotitalous jaoston kokouksia pidetty	4
Liiton perustava kokous.....	1
» hallituksen kokouksia	2
Työvaliokunnan kokouksia	5

Kokouksia yhteensä 12

Pöytäkirjoihin merkitty yhteensä 82 pykälää.

Edustukset ja yhteys muihin järjestöihin sekä yleisten kotitalouskysymysten edistäminen.

Liitto on Kotitalouskeskuksen jäsen. Keskuksen hallitukseen on kuluneena vuotena kuulunut vakinaisena jäsenenä Elli Nurminen ja varalla Martta Koiranen. Vuosikokousedustajiksi valittuina ovat olleet Tyyne Paasivuori, Terttu Salminen ja Lempi Lehto, varalla Martta Koiranen, Signe Lahtinen ja Elsa Peräläinen. Kokouksessa olivat läsnä Signe Lahtinen ja Martta Koiranen,

Keskuksen järjestämällä Pesu- ja tekstiilipäivillä Tampereella 3—5/6 suoritti päivien avauksen Elli Nurminen. Samoin hän on hoitanut yhtenä puheenjohtajista keskustelua Tekovan Neuvottelupäivillä, jotka pidettiin tammikuussa Helsingissä.

Elli Nurminen on ollut myös Liiton edustajana Kotitalousjärjestöjen välisessä Kuluttajain Neuvostossa toimien neuvoston puheenjohtajana.

Teollisuuden ja kotitalouden yhteistoimintavaliokuntaan (Tekovaan) on kuulunut samoin Elli Nurminen.

Tavaraselostetoiminnan eri elimissä ovat olleet edustajina: Tavaraselostevaltuuskunnassa varajäsenenä Laura Brander-Wallin, Tekstiilialan neuvottelukunnassa Laura Brander-Wallin, Elintarvikealan neuvottelukunnassa Elli Nurminen, Nahka- ja kenkäalan tavaraselostetoimikunnassa Laura Brander-Wallin sekä Liha- ja ruokasäilyke- ja Kalasäilyketoimikunnissa Martta Koiranen.

Kunnallisten Kotitalouslautakuntien keskuksen on, kuulunut Elli Nurminen puheenjohtajana. Hän on hoitanut puheenjohtajan, tehtäviä myös Kotitalouslautakuntien koko maata käsittävillä neuvottelupäivillä kesällä 1957. Liitossa neuvontatoiminnan yhteydessä on myyty Kotitalouslautakuntien keskuksen kaloriliinoja n. 100 kpl.

Yleisessä tuoremehutoiminnan edistämässä on liitto ollut myös mukana. Elli Nurminen on kuulunut KRK:n Tuoremehutoimikuntaan ja liitto osallistui em. toimikunnan järjestämään, Mahlaltalkoo-keräykseen lähettämällä keräyslistoja kaikille Naisliiton

piireille ja osastoille sekä yhdistyksille. Järjestömme yhteinen keräystulos oli n. 30.000 mk.

Laura Bränder-Wallinin tekemä toivomusaloite Eduskunnassa valtionavun saamiseksi tuoremehuasemien perustamista varten, jonka toivomusaloitteen eduskunta hyväksyi, on ollut huomattava tuoremehuasialla edistävä toimenpide.

<i>Kotitaloustoimihenkilöiden suorittama</i>	<i>neuvontatyö:</i>		
<i>Kodin Päivät ja kurssit</i>	<i>Luku</i>	<i>Päiviä</i>	<i>Osanott.</i>
		<i>yht.</i>	<i>yht.</i>
Kodin päiviä	53	150	1.231
Säilöntä- ja ruoanlaittokursseja	9	30	91
»Mitä ja miten tarjoillen» kurseja	4	8	34
Puutarhakursseja	11	44	98
Ompelukursseja	22	275	320
Rottinkityökursseja	8	48	102
Revmnäistyökursseja	3	18	44
Lampunvarjostinkursseja	3	18	31
Yhteensä	113	600	1.951

Luentoja, havaintoesityksiä ja oppitunteja pidetty Kodin päivillä ja kursseilla seuraavasti:

Kodin päivillä pidetty havaintoesityksiä	504
— » — luentoja	175
Säilöntä- ja ruoanlaittokursseilla luentoja	92
— » — havainto-opetustunteja	147
»Mitä ja miten tarjoillen»-kursseilla luentoja ja hav.op.tunt.	56
Puutarhakursseilla luentoja	102
» käytännöllisiä havaintotunteja	1.446
Ompelukursseilla oppitunteja	1.446
Rottinkityökursseilla oppitunteja	270
Revinnäiskursseilla oppitunteja	90
Lampunvarjostinkursseilla oppitunteja;	106
Kurssien päätäjäisinä pidetty esitelmia	26
Opetustunteja yht.	2.336

Kodin päivillä pidetyt luennot ja havaintoesitykset jakautuvat aiheen mukaan seuraavasti:

ruokatalous	372
kodinhoito	224
kotitalous	69
puutarhanhoito	10
muut alat	4

Kodin päivillä ja kotitalous- sekä puutarhakursseilla pidettyjä luentoja ja havaintoesityksiä seuraamassa olleet kuulijoita	16.712
Kurssien päättäjäisinä kuulijoita	2.046
Kuulijoita yht.	18.758

Henkilökohtaista neuvontaa annettu:

käsitöiden alalta	164	perheessä
puutarhanhoidon alalta	121	»
ruokatalouden alalta	83	»
kodin hoidon alalta	87	»
lastenhoidon alalta	4	»
muilta aloilta	15	»

Yhteensä 474 perheessä

Suunnitelmat:

Puutarhasuunnitelmia on tehty	18
Kodinsisustussuunnitelmia	8
Muita suunnitelmia	30

Esitelmät ja alustukset:

Esitelmä ja alustuksia (muualla kuin kodin päivien ja kurssien yhteydessä) on pidetty	7
Havaintoesityksiä (samoin)	1
Kuulijoita yhteensä 500 henkeä, Alustuksia kerhoiltoja varten (monistettuna) laadittu 3i kpl.	

Näyttelyt:

Ompelukurssien päättäjäisissä on ollut näyttelyitä	23
Näytteillä on ollut kurssitöitä, joita ompelukursseilla on valmistunut yhteensä	1.049

Kotineuvontaliitolla on ollut myös oma näyttelyosastonsa NAINEN TÄNÄÄN-näyttelyssä Turussa ja Tampereella. Näyttelyosastolla on esitetty kodin vaatteiden säilytystiloja ja vaatteidenhoitovälineitä. Säilytystiloina oli näytteillä kolme vaatekomoeroa: arkivaatteiden kuivaus- ja säilytyskomoero sekä kenkä- ja vaatekomoero, pitovaatteita kahdella tangolla. Komerot on suunniteltu liitossa ja teetätetty näyttelyjä varten. Havaintovälinesarjaan kuuluu myös kenkien kuivaustelineitä, jotka oli myös oman mallin mukaan teetätetty, kenkätelineitä myytiin n. 60 kpl. Lisäksi näytte-

lyosastoon kuului taulukkosarja, joka esitti liiton toimintaa, ja Tee se itse-osasto, josta liiton taholta huolehti Marjatta Joutsen. Näyttelyssä oli myös rainaesityksiä komeroista, kouluikäisten vaatuksesta ja kenkien hoidosta.

Liitolla on ollut näyttelyissä myös tuoremehubaaritarjoilu. Näyttelyssä kävijöitä on ollut yht. n. 2.000 henkeä.

Hankinnat:

Liitolle on hankittu vuoden aikana 1 tuoremehukone, hinta 37.963 mk. Lisäksi on saatu lahjoituksena havaintovälineiksi silityslauta, hihalauta, kattiloita ja veitsiä.

Havaintovälineiksi on saatu myös Arabian tehtaalta lainaksi pöytäastioita.

Tuoremehun valmistus:

Hankitulla tuoremehukoneella valmistettiin omenatuoremehua myytäväksi 50 l. Sen lisäksi Emmi Lehtonen oli HRK:n tuoremehukurssseilla valmistamassa tuoremehua ja sieltä saatiin mehua työpalkkaa vastaavasti 25 l: Turussa NAINEN TÄNÄÄN-näyttelyä varten turkulaiset valmistivat mehua 100 l.

Rainat:

Kuluneen vuoden aikana on liitossa valmistettu kaksi rainaa: »Ostaisinko pölynimurin» ja »Kouluikäisten vaatetus». Edellisen rainan valmistuskustannukset ovat suorittaneet ao. pölynimureita tuottavat liikkeet ja jälkimmäisen rainan valmistuksen on kokonaisuudessaan kustantanut OTK.

Perhelisäneuvontatyö:

Perhelisäneuvontaa on kertomusvuoden aikana suoritettu 716 perheessä ja tehty niissä 2.390 kotikäyntiä. Neuvontatyön ovat suorittaneet ja siitä huolehtineet eri piirien alueella määrätty perhelisäperheiden neuvonjoiksi hyväksytyt kotitaloutta taitavat perheenemännät. He ovat ohjanneet neuvottavia myös paikallisille kotitalouskurssseille, muillekin kuin liiton järjestämille.

Huoltoemäntä- eli naapuriaputyö:

Naapuriaputoimintaa on jatkettu entiseen tapaan. Huoltoemäntiä on kertomusvuoden aikana ollut 194, naapuriapua saaneita perheitä 261, kotikäyntejä on tehty 12.245 käsittäen yht. 32.480 työtuntia. Huoltoemäntä- eli naapuriaputoimintaa suoritetaan

vapaaehtoisuuden pohjalla. Tämä työmuoto on saanut alkunsa sodan jälkeisten vaikeiden vuosien aikana, ja sitä on edelleen jatkettu.

Kotitaloustoimihenkilöiden valistustilaisuudet:

Tekovan neuvottelupäivillä tammikuussa Kauppakorkeakoululla olivat mukana Aili Kiljunen ja Martta Koiranen. Kotitalouskeskuksen Pesu- ja tekstiilikursseilla kesäkuun 3—3. pnä Tampereella osallistuivat Terttu Menlös ja Martta Koiranen. Kotitalouskeskuksen yleisillä luentopäivillä Helsingissä Säätytalolla 23—25. pnä elokuuta olivat mukana kaikki neuvojat ja toiminnanjohtaja.

A L U S T U K S I A

Sos.-dem. Naisliiton XXII edustajakokoukselle.

Toimintasuunnitelmia.

Yhteiskuntaelämässämme vallitseva kriisikausi on vaikuttanut myös äänestysnumeroihin. Niinpä kaksissa viime vaaleissa oli äänestysinnostus verraten laimeaa, miesten äänestysprosentin ollessa viime kunnallisvaaleissa 69,9 ja valtiollisissa vaaleissa 78,3 ja naisten edellisissä vaaleissa 62,9 ja jälkimmäisissä 72,1. Kun naisehdokkaiden saama yhteinen äänimäärä nousee vain 324.446 samaan aikaan kuin yhteinen äänimäärä on 1.954.397 (viime valtiollisissa vaaleissa) tulee väkisinkin ajatelleeksi, että olemmeko me pystyneet tekemään riittävän tehokkaasti aatteitamme, töitämme, ajatuksiamme jne. tunnetuksi. (On kuitenkin pantava merkille, että verrattuna muihin maihin Suomi kulkee kärkipäässä tässä suhteessa). Tämä kaikki meidän tulisi huomioida jälleen lähtiessämme ensi syksynä kunnallisvaaleihin ja taas kolmen vuoden kuluttua valtiollisiin vaaleihin. Ei niinkään kaivata ohjelmia — niitä meillä kyllä on — vaan ohjelmien tunnetuksi tekemistä.

On täysin käsittämätöntä ja ajattelematonta, että nyt kun meidän pitäisi koota kaikki voimamme, niin nyt suuri osa liiton jäsenistöä perustaa oman liittonsa, joka ei voi olla lyömättä tuntuvaa kiilaa myös meidän liittoomme. Tästä iskusta naisliitto kyllä selviää, se on selvinnyt pahemmistakin. Mutta selvää on, että se vaatii jokaiselta jäseneltä hellittämätöntä työtä.

Sos.-dem. Naisliiton viettäessä 60-vuotismerkkipäiväänsä ensi vuonna liittotoimikunta on päättänyt ehdottaa, että juhlia vietettäisiin piirittäisinä juhlatilaisuuksina — joko kukin piiri yksin tai kaksi piiriä yhdessä — ja paikallisina juhlina, jotta kaikki asiasta kiinnostuneet pääsisivät niihin. Lähtekäämme nyt viettämään liittomme 60-vuotismerkkipäivää ensi vuonna ja sen jälkeen innokkaina ja väsymättöminä 70-vuotistaipaleelle!

Vaalitoiminta.

1. Niin kunnallisissa kuin valtiollisissakin vaaleissa on pyrittävä sos.-dem. naisten edustuksen lisäämiseen.
2. Ensi vuoden alkupuolella järjestetään koko maata käsittävät kunnallispäivät ja suuremmilla paikkakunnilla järjestetään naisliiton myötävaikutuksella kunnallisia neuvottelupäiviä.
3. Ennen valtiollisia vaaleja järjestetään jokaisessa vaalipiirissä suurehko vaalitulaisuus, ja tämän lisäksi voivat perusjärjestöt järjestää vaalitulaisuuksia eikä pidä unohtaa myöskään kotivalistustyötä.

Juhlatoiminta.

1. Naisliiton 60-vuotisjuhlia pyritään viettämään niiden arvoa vastaavalla tavalla. Jokaisessa vaalipiirissä järjestetään 60-vuotisjuhlat liiton myötävaikutuksella.
2. Äitienpäivän, kansainvälisen naistenpäivän ja syyskauden avauksen vietämme edelleen omina juhlinamme.
3. Piirittäisiä retkeilypäiviä kehoitamme edelleen järjestämään, joko yksin tai kaksi piiriä yhdessä.
4. Liittojuhlien järjestämiseen kehoitetaan edelleen.

Kasvatus- ja kurssitoiminta.

1. Liitto on järjestänyt puhujakursseja viimeksi kuluneena kymmenenä vuotena ja varsinkin alkuaikoina oli niillä osanottajamäärän puolesta hyvä menestys. Koska on osoittautunut tarpeelliseksi tehostaa kasvatus- ja valistustyötä entisestään jäsenistön keskuudessa liittotoimikunta ehdottaa nyt pidettäväksi ainakin kerran vuodessa sunnuntain tienoilla 4-päiväiset viikonloppukurssit jokaisessa piirissä.
2. Lisäksi voidaan ajatella tarpeen ja varojen mukaan toteutettavaksi erityisesti kunnallisnaisia varten ajatellun kurssin ja nuorille järjestönaisille tarkoitetun toimitsijakurssin sekä sosiaalisia järjestöjämme sivuavaa kurssitoimintaa.
3. Opintoasiamies jokaiseen järjestöön ja opintokerhot pyörittämään.
4. Mikäli varoja ilmaantuu järjestää liitto kerran vuodessa ajankohtaisten kysymysten merkeissä luentopäivät.
5. Erityisesti ajatellen nuoria, vasta mukaantulleita järjestöjä ja jäseniä, kehoittaa liitto tilaamaan Työväen Sivistysliitosta Sos.-dem. Naisliikkeen kirjukurssin, Ensi Kotien Liiton kirjukurssin ja muita järjestöille sopivia kursseja.

Julkaisutoiminta.

1. Sos.-dem. Naisliiton äänenkannattajan, Tulevaisuus-lehden, pyrkii jokainen liiton jäsen edelleen tilaamaan ja tekemään työtä sen levittämiseksi.

2. Tarkoituksenmukaista olisi järjestää syksyiset asiamieskokoukset jo elo—syyskuussa piirijärjestöjen kesäkodissa, jolloin voisi samalla pitää toimitsijain virkistyspäivät ja käsitellä lehteä ja muita ajankohtaisia kysymyksiä.

3. Järjestönaista ja muuta julkaisutoimintaa toimitetaan varojen mukaan.

Kokoustoiminta.

1. Liiton voima on sen järjestöissä, järjestöjen jäsenistössä, joka huolehtii siitä, että kokoukset pidetään säännöllisesti ja valmistellaan huolellisesti. Yhdistystoiminnan tekee eläväksi se, jos jokaiseen kuukausikokoukseen hankitaan jokin alustus, esitelmä tms. Liittotoimikunta.

Sos.-dem. Naisliiton sosiaalinen ohjelma ja tavoitteet.

Sosialidemokratia ei edusta yksinomaan perustavaa laatua olevia poliittisia oikeuksia, vaan myös taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia. Näihin oikeuksiin kuuluvat:

oikeus tehdä työtä,
oikeus sairashoitoon,
oikeus vapaa-aikaan,
oikeus taloudelliseen turvallisuuteen työkyvyttömyyden, vanhuuden, sairauden, invaliditeetin tai työttömyyden varalta,
lasten oikeus huoltoon ja nuorison oikeus opetuksen saamiseen kykyjensä mukaan,
oikeus hyviin asuntoihin.

Sosialistisen Internationaalin perustavassa kokouksessa Frankfurtissa 30.6.—3.7. 1951 hyväksytystä periaate-ohjelmasta.

Sos.-dem. Naisliiton ohjelmaan ovat nämä ohjelmakohdat kuuluneet liiton perustamisesta lähtien, siis lähes kuusikymmentä vuotta. Tämän ohjelman toteuttamiseen on pyritty niin eduskunnassa kuin kunnallisissakin elimissä. Sosialidemokraatit ovat hallituksessa ollessaan ja ennenkaikkea sosialidemokraattinen naisministeri valmistanut useita sosiaalisia lakiesityksiä eduskunnalle. Eduskunnan voimasuhteista johtuen niitä ei ole muuttamattomina hyväksytty, vaan on eduskunnan porvarillinen enemmistö lakeja huonontanut tai toiminut niin, että ne ovat jääneet kokonaan käsittelemättä, kuten esim. sairausvakuutuslaki.

Kuitenkin on sosialidemokraattisesti järjestyneen työväen ja ennenkaikkea sos.-dem. naisten tinkimätön asenne vaikuttanut sen, että varsinkin sodan jälkeisessä yhteiskuntaelämässä on ollut havaittavissa voimakas sosiaalisia uudistuksia suosiva suuntaus. Viime aikoina on kuitenkin ilmaantunut taantumukseen viittaavia oireita. Porvarillinen sanomalehdistö on suunnannut voimakkaan propagandahyökkäyksen jo voimassaolevia uudistulakeja vastaan, pyrkien selittämään, että verotuksemme ankaruus ja suuret taloudelliset rasitukset johtuvat sosiaalisten uudistusten liiallisuudesta. On sanottu, että kansaamme »huolletaan» aivan liian paljon, ja että olisi pyrittävä rajoittamaan uusien lakien antamista. Nämä mielipiteet ovat tosin ominaisia porvarilliselle ajattelulle eikä niiden vuoksi sen tähden kannattaisi olla huolestunut, mutta kun samoja ajatuksia on esitetty myöskin eräiden sosialidemokraattien taholla, on sos.-dem. naisten päättävästi torjuttava tällaiset mielipiteet ja pysyttävä aikaisempien, yhteisesti hyväksytyjen ohjelmien takana. Tämän vuoksi on syytä uudelleen palauttaa mieliin ohjelmamme eräitä tärkeimpiä kohtia siinä mielessä, että luottamustehtävissä olevat edustajamme niin eduskunnassa kuin kuntien valtuustoissakin tinkimättä pyrkivät niitä noudattamaan. Niitä on myöskin tehtävä tunnetuksi järjestöissämme ja yleensä julkisessa toiminnassa.

Kunnolliset asunnot, hyvät kodit.

Asuntotuotannossamme on edelleenkin havaittavissa huomattavaa vajausta. Monet lapsirikkaat perheet ovat joko kokonaan ilman asuntoa tai asuvat ahtaissa, kylmissä tai muuten huonoissa asunnoissa. Valtion asuntorakennuslainojen (Aravan) turvin samoin kuntien toimesta on tosin rakennettu hyviä asuntoja mutta ei vielä läheskään riittävästi. Asuntojen tuotantoa on edelleen jatkettava ja huomioitava nimenomaan suurten perheiden asunnontarve, siten että asunnon tilavuus määräytyy perheenjäsenten lukumäärän mukaan. Myöskin yksinäisten ihmisten niin nuorten kuin vanhojenkin on saatava oma asunto. Aukkijärjestelmästä on päästävä vapautumaan.

Asuntoja rakennettaessa on pyrittävä työtä säästävien menetelmien avulla alentamaan kustannuksia niin, että vuokrat eivät kohoa palkallaan eläjien maksukyvyn yläpuolelle. Säästämistöimenpitein ei kuitenkaan tule heikentää asuntotasoa. Heikosti rakennetuista asunnoista kehittyä sangen nopeasti ala-arvoisia.

Asuntoalueilla on huomioitava lasten leikkipaikat ja oleskelutilat, samoin sopivat huoneistot kerho- ja nuorisotoimintaa varten.

Perheellisten tukeminen.

Monilapsisuus merkitsee huomattavaa lisärasitusta perheen huoltajille. Tulot eivät suinkaan lisääny lasten lukumäärän lisääntyessä, vaan menoja on supistettava perheen hyvinvoinnin kustannuksella. Ei ole varaa kunnolliseen asuntoon, eikä vaate-tukseen, jopa ravinnostakin on tingittävä. Huonoissa ja epäedullisissa olosuhteissa, alituisen puutteen painostamana epäonnistutaan myös lasten kasvatuksessa. Yhteiskunnan on usein pakko myöhemmin suurinkin kustannuksin koettaa korjata huonon kasvatuksen seurauksia.

Monilapsisille perheille on annettava riittävästi tukea sekä lapsilisän että perhelisän muodossa. Lapsilisän muuttamista esim. varallisuusasteikosta riippuvaksi ei tule hyväksyä, koska se silloin epäoikeudenmukaisesti soveltuu esim. sellaisiin palkkatyöläisperheisiin, joista molemmat vanhemmat käyvät ansiotyössä. Leskiäideille, samoin yksinäisille äideille ja eronneille ja heidän lapsilleen on taattava riittävä eläke toimeentulon turvaamiseksi. Laki elatusapujen ennakkosuorituksista, joka on valmistelun alaisena, on saatava voimaan, niin elatusvelvolliset eivät suorituksiaan pakoillen voi heikentää lasten toimeentulotasoa. Kodinhoitaja-apua on edelleen lisättävä. Perheenäitien tulee saada vuosittain kesäloma, jolloin kuntien olisi huolehdittava tarpeen vaatiessa kodinhoidon järjestämisestä loman ajaksi.

Lapset ovat kansamme tulevaisuus.

Maamme on yhtenä jäsenenä Yhtyneet Kansakunnat järjestösä, jonka lasten oikeuksia koskevassa julistuksessa sanotaan, ettei lasta saa asettaa eriarvoiseen asemaan rodun, syntyperän, kansallisuuden tai varallisuuden mukaan, vaan kaikilla on oikeus samanlaiseen ihmisarvon mukaiseen elämään. Käytännössä tätä lausumaa ei meidänkään maassamme vielä pystytä toteuttamaan. Köyhyys merkitsee lapsen elämässä edelleen sitä, ettei hän saa samanlaista hoitoa ja kasvatusta kuin parempiosaisten lapset. Yksinäiset, avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset ovat lainsäädännönkin mukaan eriarvoisessa asemassa. Lapset joutuvat monin tavoin henkisen ja ruumiillisen väkivallan kohteiksi omista kodeistaankin. Yhteiskunnan on annettava suojaa lapselle jopa näiden omia vanhempiaakin vastaan. Lastensuojelulakiamme on monissa suhteissa tiukennettava ja selvennettävä. Puolija täysiorvoille on järjestettävä kunnollinen hoito ja kasvat. Vajaamielisiä lapsia varten on perustettava erityisiä hoitolaitoksia, koska tällaisen lapsen hoitaminen samassa kodissa terveiden

lasten kanssa on tuskallista ja vaikeata. Äitiysavustus on korotettava, sillä nykyinen summa ei enää vastaa edes sitä tasoa, joka sillä oli voimaantullessaan. Äitiys-, lastenhoito- ja kasvatusneuvolatoimintaa on edelleen kehitettävä, niin että se saadaan ulottumaan syrjäisemmillekin paikkakunnille.

Terveyden- ja sairaudenhoito kaikille vapaaksi.

Ihmiselle on taattava ruumiillinen ja henkinen koskemattomuus, eikä häntä saa kiduttaa, panna vaaroille alttiiksi eikä henkisen painostuksen alaiseksi. Tähän vaatimukseen liittyy myöskin vaatimus saada lääketieteelliset ja hygieniset uudistukset ihmiskunnan vapaaseen käyttöön kaikkialla. Terveyden saavuttaminen ei saa olla riippuvainen varallisuuden määrästä. Sairausvakuutus, joka takaa jokaiselle kansalaiselle ilmaisen sairashoidon ja lääkkeet hänen sairautensa aikana on saatava vihdoinkin voimaan. Palkallinen synnytysloma on toteutettava, niin että tuleva äiti voi rauhassa odottaa lasta ja antautua sekä lapsen että oman terveytensä hoitamiseen lapsen synnyttyä.

Yleistä terveydenhoitoa on kehitettävä ja tässä mielessä mm. asutuskeskuksissa huolehdittava siitä, että terveydenhoidosta annettuja määräyksiä ja asetuksia noudatetaan ja että esim. ilmaa, vettä ja maastoa saastuttavien tehtaiden ja laitosten rakentaminen asutuksen välittömään läheisyyteen estetään.

Elämänsä iltapäivään ehtineiden kansalaisten elämä on turvattava.

Yhteiskunnalle ei ole kunniaksi, että vanhat, aikanaan yhteiskunnan hyväksi työtä tehneet kansalaiset ja uuden sukupolven luoja ja kasvattajat jätetään puutteeseen nääntymään. Vanhoille ihmisille on taattava täysipainoinen, ihmisarvon mukainen elämä. Tässä mielessä on kansaneläkejärjestelmä uusittava niin, että eläke todella riittää kunnolliseen toimeentuloon. Asuntorakennustoiminnassa on huomioitava vanhusten asunnontarve, ja on myös rakennettava riittävästi viihtyisiä vanhusten koteja niitä vanhuksia varten, jotka eivät omin voimin enää voi huolehtia itsestään. Mutta vanhusten viihtyisyydestä huolehtimista ei suinkaan ole jätettävä yksinomaan lakisääteisen huollon ja huolto-työntekijöiden varaan, vaan jokaisen kansalaisen on omassa ympäristössään huomioitava vanhuksat niin omaiset kuin vieraamatkin ja osoitettava heitä kohtaan kunnioitusta ja arvonantoa.

Vapaaehtoinen sosiaalinen huoltotoiminta.

Lakisääteisten elinten rinnalla työskentelee sosiaalisen huollon työsaralla useita suuria valtakunnallisia järjestöjä, jotka huolehtivat lastensuojelusta, kodinhoitajakoulutuksesta, lomatoiminnasta ym. Sos.-dem. naisten aloitteesta on perustettu yhdistyksiä huolehtimaan kesävirikistyksen järjestämisestä sekä Ensi Koti ja vanhainkotiyhdistyksiä, jotka ovat rakentaneet parikymmentä kesäkotia, kahdeksan Ensi Kotia ja kolme vanhainkotia ja joista monet tämän lisäksi työskentelevät monin tavoin sosiaalisen huollon työsaralla. Valtakunnalliset yleishyödylliset järjestöt ovat viimeaikaisten tapausten vuoksi joutuneet ikävällä tavalla julkisuuden valokeilaan, mutta me voimme todeta, että työläisnaisten perustamia ja ylläpitämiä yhdistyksiä ja laitoksia on hoidettu pyyteettömästi ja sangen suuressa määrin palkattoman, vapaaehtoisen työvoiman turvin. Monet näistä järjestöistä työskentelevät kuitenkin taloudellisten vaikeuksien puristuksessa, sillä riittäviä valtion ja kuntien avustuksia ei niille suinkaan ole oltu halukkaita myöntämään.

Sos.-dem. naisten on pidettävä huolta siitä, että oma sosiaalinen työemme tulee tunnetuksi, niin että silloin kun kansalaisten apuun tai tukeen jossakin muodossa vedotaan, todellakin käy selväksi, että tässä on kysymys toiminnasta, jolle varauksitta voi antaa kannatuksensa. Eduskunnassa ja kuntien valtuustoissa ja muissa toimielimissä on pyrittävä vaikuttamaan siihen, että näille laitoksille myönnetään avustuksia ja määrärahoja.

Liittotoimikunta.

Yhtenäiskoulukysymys.

Kouluohjelmakomitean jätettyä viime kesäkuun puolivälissä mietintönsä opetusministerille alkoi sanomalehdissä vilkas keskustelu mietinnön ehdotusten johdosta. Merkille pantavaa oli, että maan porvarilliset lehdet yleensä asettuivat hyvin arvostelevalle kannalle. Tätä kirjoitettaessa mietintöä ei ole kuitenkaan vielä saatettu julkisuuteen. Ainoastaan komitean ehdotusten yhteenvedo on julkaistu lehdistönkin palstoilla.

Yhteenvedon perusteella on liittotoimikunta havainnut, että komitean mietintö noudattelee niitä linjoja, joita sos.-dem. naiset ovat aina kannattaneet. Mietinnössä ehdotetaan koulun uudistamista ja peruskasvatuksen tehostamista sekä kaikille kansalaisille samojen mahdollisuuksien järjestämistä sivistystarpeittensa tyydyttämiseen kunkin taipumustensa ja harrastustensa mukaan. Tavoitteeksi asetetaan 9-vuotinen yhtenäiskoulu, joka vastaa ny-

kyistä kansa- ja keskikoulua ja jonka suoritettuaan oppilaalla on mahdollisuus siirtyä jatkamaan joko lukioon tai ammattiopistoon. Ammattikoulusta oppilas saattaa niin ikään siirtyä em. 3-vuotiseen ammattiopistoon, jossa on mahdollisuus ylioppilastutkinnonkin suorittamiseen.

Mietintö käsittää yli 400 monistettua sivua ja siinä selvitetään myös koululaitoksen sisäistä uudistamista, opettajain valmistusta, kouluhallinnon järjestämistä sekä yleensä kouluun, koulunkäyntiin ja koulukustannuksiin liittyviä kysymyksiä.

Yksityiskohdissa voidaan tietysti olla eri mieltäkin komitean ehdotuksiin nähden, mutta periaatteessa voimme varmasti hyväksyä kouluohjelmakomitean suuntaviivat. Komitean mietintö tähtää työläisten koulunkäyntimahdollisuuksien paranemiseen, minkä vuoksi pidämme tärkeänä ja välttämättömänä yhtenäiskoulun toteuttamista.

Liittotoimikunta ehdottaakin näin ollen,

että kouluohjelmakomitean ehdottama 9-vuotinen yhteiskoulu mahdollisimman pian toteutetaan.

Liittotoimikunta.

Kuluttajien suojelusta.

Kuluttajien suojeleminen voimakkaiden taloudellisten järjestöjen, teollisuuden, maataloustuottajien, tukku- ja vähittäiskaupan sekä niiden työnantajaominaisuudessa perustamien yhtymien suojajamuuria vastaan on kaikissa kehittyneissä maissa tullut entistä välttämättömämmäksi ja ajankohtaisemmaksi. Onhan näiden järjestöjen tarkoituksena luonnollisesti valvoa ja ajaa ko. alan etuja yhteiskunnassa pyrkien edistämään kukin oman alansa yritysten toimintaa eli luomaan niille entistä paremmat ansaitsemismahdollisuudet, eikä tämä toiminta suinkaan ole sopusoinnussa kuluttajietujen kanssa, pikemminkin päinvastoin.

On luonnollista, että toinen osapuoli, ostava ja kuluttava yleisö tarvitsee myöskin oman valistus- ja tukiportaansa, kun se joutuu nykyisillä tavaramarkkinoilla tekemään valintansa ja luovuttamaan ansiotulonsa elintarvikkeisiin ja yleensä kulutushyödykkeisiin, joiden valikoima sekä hintaan että laatuun nähden on mahdollisimman kirjava ja monipuolinen.

Kuulee usein väitettävän, että tuotanto yleensä mukautuu kuluttajan toivomuksiin ja vaatimuksiin ja että kuluttaja määrää vapaassa markkinataloudessa tuotannon laadun ja suunnan. Näinhän asia ei kuitenkaan todellisuudessa ole, sillä tähän asti on sängän vähän esim. perheenäiti ostajana ja kuluttajana saanut äänen-

sä kuuluville uusia kulutushyödykkeitä tai erilaisia työvälineitä suunniteltaessa hänen tarpeikseen. Kun ne ovat ilmestyneet kaappoihin, saa hän ensikerran tilaisuuden todeta niiden olemassaolon sekä ostaessaan sellaisen artikkelin kokeilla sen käyttökelpoisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Usein saattaa käydä niin, että ostos ei täytäkään siihen asetettuja toiveita ja niin on tullut tehtyä huono kauppa. Ja vasta sitten jos tavara jää ostajien puuttuessa seisomaan kauppojen hyllyille havaitaan, että sillä ei ollutkaan menekkiä ja lakataan sitä tuottamasta. Mutta mikä pääomien ja työvoiman menetys jo olikaan tapahtunut, joka sitten pannaan rasittamaan yrityksen kustannustasoa ja jonka kuluttajat kuitenkin jossain muodossa saavat myöhemmin tililleen. Näinhän on asia monen valmisteen kohdalla toistaiseksi.

Kuluttaja on nykyisin yhäti monipuolistuvan ja lisääntyvän tavara- ja lajikevalikoiman edessä tavaramarkkinoilla enemmän tai vähemmän hämmennyksissä. Hänellä pitäisi olla tietoja ja perehtyneisyyttä laatu- ja hintavertailujen suorittamiseen varsinkin kun uusista ja ennen tuntemattomista raaka-aineista valmistettuja eri tavararyhmiä saapuu markkinoille, näin etenkin tekstiilien kohdalla.

»Nyt ei ratkaisua niinkään vaadi aineellisen niukkuuden probleema, vaan runsauden ongelma ja niinpä etualalle onkin asettunut kuluttajapolitiikka», lausui tri J. Bock käsitellessään näitä asioita esitelmässään Länsi-Saksan osuustoimintanaisten kongressissa kuluneena kesänä. Samalla hän mainitsi, että osuuskauppa-
liike kautta maailman on ollut aloitteentekijänä kuluttajapolitiikassa. .

Kuluttajapolitiikan tehtävistä.

Kuluttajapolitiikan tehtäviin kuuluu suojella ostajaa tuottajien ja välikäsien kilpailun ja mainoskampanjan keskellä, joka saa yhä tehostetumpia muotoja.

Valmiiden pakkausten ja säilyketeollisuuden tuotteiden kirjavuuden keskellä vedotaan mitä houkuttelevimpien tarjousten muodossa ostavaan yleisöön. Ja vaikka ollaan siirtymässä yhä enemmän valmiisiin pakkauksiin, joita on siisti ja vaivaton käsitellä niin myymälöissä kuin kotienkin varastoissa, niin kuluttaja joutuu maksamaan monasti upeittenkin pakkausten hinnan kukkarostaan, joka lisää hänen menojaan. »Kaunis ja hyvin suunniteltu pakkaus myy itsensä», sanotaan, mutta kuluttaja se maksaa erilaisten tuotteiden valtavan mainoskampanjan lopulta, olipa se minkäläatuista tahansa.

Kuluttajien kannalta epäedullista kehitystä merkitsee yhä moninaisempia muotoja saanut osamaksu- eli vähittäismaksukauppa. Erityisesti pukineiden, kotitalouskoneiden ja huonekalujen myyjät yrittävät päivittäin" toistuvien sanomalehti-ilmoituksin houkutella ihmisiä vähittäismaksuostoihin. Useinkaan ei ostaja vielä osamaksukauppaa tehdessäänkään ole täysin selvillä, miten epätaloudellinen ostotapa tällainen on ja minkälaisia vaikeuksia se voi käyttäjälleen aiheuttaa. Tuntuu edesvastuuttomalta houkutella esim. nuoria ja verraten heikosti palkattuja lähetti- ja toimistoapulaistytöitä ottamaan vastaan ilman käsirahaa kappoja, leninkejä, kenkiä, käsineitä j.n.e. joiden hinta saattaa vastata heidän lähes vuoden palkkaansa, kuten on tapahtunut. Tervettä osamaksukaupassa on sikäli, kun tuottavaan työhön hankitaan kalliita työvälineitä käteisvarojen puutteessa.

Toistaiseksi ei osamaksukaupan käytöstä maassamme ole tilastotietoja saatavissa, eikä se liioin ole herättänyt vielä julkista mielipiteiden vaihtoaakaan. Sensijaan esim. Yhdysvalloissa ja Englannissa ovat osamaksukaupan ja siihen läheisesti liittyvän kulutusluoton ongelmat olleet viime aikoina varsin vilkkaan pohdinnan alaisena.

Osamaksukaupan käytäntöönottoa maassamme on useinkin perusteltu Yhdysvalloista ja Saksasta löydettävien myönteisten esimerkein. Kuitenkin ovat taloudelliset olot meillä monessa suhteessa varsin erilaiset kuin noissa voimakkaasti kehittyneissä teollisuusmaissa. Onhan USA:ssa esim. kansantulo henkeä kohden noin nelinkertainen Suomeen verrattuna. Sitäpaitsi on siellä tulojen saanti ja ostajien maksukyky varmempaa kuin meidän maassamme, missä talouselämä on suurella määrällä riippuvainen vientikaupasta ja siitä johtuen työllisyys herkästi altis suhdannevaihteluille. Sensijaan, että ihmisiä ohjattaisiin ostamaan järkevästi ja taloudellisesti, on osamaksukaupan viimeaikainen mainostus suggeroivaa. Se pyrkii herättämään mielitekoja ja johtaa siten helposti kevytmielisiin kaappoihin. Osamaksuun ostoa asettaa ostajalle pitkäksi aikaa velvoituksia, joista hän ei kauppaa tehdessään useinkaan ole edes tarkoin selvillä, enempää kuin ostoksensa kalleudestaan käteiskauppaan verraten.

Monessa maassa on lainsäädäntöteitse pyritty rajoittamaan osamaksukauppaan liittyviä sosiaalisia ja taloudellisia epäkohtia. Tätä koskeva lakimme (30.11. 1933) on vanhentunut eikä vastaa nykyään enää tarkoitustaan. Muiden Pohjoismaiden vastaavien säädösten kanssa yhdenmukaistettu ehdotus uudeksi osamaksukauppalainsäädännökseen on komiteamietintönä painettu v. 1951, mutta ei toistaiseksi ole joutunut käsittelyasteelle.

Olisikin kenties suotavampaa, että voitaisiin vapaaehtoista tietä ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joilla voitaisiin haitallisen osamaksukaupan epätervettä kehitystä rajoittaa. Valistustyö kuluttajaväestön keskuudessa ja yleisen mielipiteen muokkaus osamaksukaupan haitallisuudesta ja epätaloudellisuudesta olisi aloitettava ja saatava se käsittämään mahdollisimman laajat ostajapiirit.

Kuluttajavalistus.

Kun Pohjoismainen Neuvosto pari vuotta sitten Helsingissä pitämässään viidennessä istunnossa päätti suositella jäsenmaiden hallituksille erityisen komitean asettamista kuluttajakysymyksiä varten, oli lähimpänä tavoitteena rationalisoimisen aikaansaaminen kulutustavaratutkimuksen alalla. Eri maissa suoritettujen tutkimusten tulokset pitäisi saada käyttöön kaikissa Pohjoismaissa.

Tällainen komitea perustettiin ja Suomella on siinä kaksi vakinaista ja yksi varaedustaja, joka viimeainittu toimii komitean sihteerinä.

Komitea ottikin ensimmäiseksi tehtäväkseen täydellisen tutkimusinventaarion tekemisen. Aineisto onkin jo suurin piirtein valmiina ja luettelo julkaistaan kirjana, jossa esitellään Pohjoismaiden kulutustavaratutkimusta suorittavat laitokset sekä niiden suorittamat tärkeimmät tutkimukset.

Etukäteen voidaan jo mainita, että Ruotsissa ja Tanskassa on valtion ylläpitämät tutkimuslaitokset, joissa kummassakin työskentelee n. 50 henkeä. Norjan tutkimuslaitos on niinkään valtion, mutta toistaiseksi vaatimattomampi. Ruotsin tutkimuslaitos saa vuosittaista valtionapua, joka viime vuonna oli 1.010.000 kr. Suomen rahassa 63,5 milj. mk.

Tutkimuslaitoksen rinnalla toimii ns. 15-jäseninen neuvottelukunta, jonka jäsenistö edustaa suuria palkannauttija- ja muita kuluttajapiirejä, tutkimus- ja valistustoimintaa sekä osuustoimintaa, yksityiskauppaa ja teollisuutta. Sille valtio myönsi viime vuonna varoja n. 37 milj. mk Suomen rahassa. Erityisesti on mainittava, että tutkimuslaitoksen rinnalla pidetään Pohjoismaissa tärkeänä n.s. taistelujärjestöä, koska tutkimuslaitos suorittaa ainoastaan tieteellistä tutkimustyötä. Sellainen on edellämäinittu kuluttajain neuvottelukunta.

Omassa maassamme tavaroiden laatututkimusta ja käyttökelpoisuutta tutkiva toiminta kulkee vielä lapsen kengissä muihin Pohjoismaihin verrattuna. Maamme osuustoiminnallinen tuotanto harjoittaa laatututkimusta ja tavaraselostetoimintaa omiin tuotteisiin.

siinsa nähden, ja se laitos, joka meillä vastaa muissa Pohjoismaissa valtion varojen turvin toimivia kulutustavaroiden tutkimuslaitoksia, on Kotitalouskeskus, jonka saama valtion apu on näihin asti ollut 1,7 milj. mk v:ssa. Tavaraselostetoiminta on myös aloitettu vapaaehtoisin voimin.

Kuluttajavalistuksessa on edellämainittu Pohjoismainen komitea määritellyt kaksi päälinjaa:

1. Varsinainen »herätystyö», joka tarkoittaa kuluttajain kasvatamista kriittilliseksi, tietoa etsiviksi asiakkaiksi, asenteen muodostamista.

2. Yksityiskohtaisten asiatietojen toimittamista »heränneille».

Ihminen on vastaanottavaisin asiatiedoille silloin, kun ne vastaavat hänen ajankohtaista tarveaan ja luotettavia, ajankohtaisia sekä yksityiskohtaisia tietoja tavarasta täytyy olla helposti niiden saatavilla, jotka niitä tarvitsevat.

Tutkimusten tulosten toimittamista julkisuuteen, n.s. tiedotustoimintaa kuluttajapiireihin, on pidettävä yhtenä kuluttajavalistuksen tärkeimmistä tehtävistä. Siihen onkin jo toisissa ao. maisa kiinnitetty erityistä huomiota ja ryhdytty toimenpiteisiin.

Sosialidemokraattisten Naisten Kansainvälinen Neuvosto kokoontuessaan Wienissä kesäkuun 29—30 p:nä 1957 käsitteli kokouksessaan myös kuluttajien suojeluun liittyviä asioita, antaen asiasta myös julkilausuman.

Julkilausumassa korostetaan mm., että »aktiivinen, hyvin informoitu ja vastuuntuntoinen kuluttajamielipide on tuottajienkin edun mukainen, koska se voi auttaa heitä suunnittelemaan tuotantonsa tarkoituksenmukaisesti. Yhteiskunnan etuihin kuuluu kokonaisuutena, että tuotetut tavarat voidaan käyttää parhaalla mahdollisella tavalla.

Nykyinen markkina- ja jakelukehitys runsain ja osaksi tarpeettoman laajoine tavaravalikoimineen tekee kuluttajille mahdolliseksi hankkia tietoja ilman opastusta.

Siten on kuluttaja ostoksia tehdessään, ellei hän saa rahalleen täyttä arvoa, vaarassa menettää sen mitä hän on saavuttanut ammattiyhdistysliikkeen ja sosiaalisen turvalainsäädännön avulla.

Yhteiskunnan tehtävänä onkin yhteistyössä itsenäisten kuluttajajärjestöjen kanssa suorittaa kasvatusta- ja valistustyötä esim. sellaisten käytännöllisten toimenpiteiden avulla, kuten tavaraselosteiden, lentolehtisten, radion, television ja filmin välityksellä, turvaamaan järkipäistä tuotantoa, jonka tehtävänä on tyydyttää sekä yksityisen kotitalouden, että koko kansantalouden tarpeet. Tätä toimintaa on taloudellisesti tuettava ja sen avulla helpotettava kuluttajien mahdollisuutta valita viisaasti».

Konferenssi pyytää sosialidemokraattisia naisia kaikkialla työskentelemään sen hyväksi, että heidän puolueittensa toimintaohjelmissa varataan huomattava sija näille kysymyksille.

Edelläolevasta käy selville, että asialla on kansainvälistäkin mittavuutta ja että kuluttajakysymykset askarruttavat kaikkien maiden sosialidemokraattisia naisia.

Niinpä XXII edustajakokous kehoittaa kaikkeen edelläolevaan viitaten sos.-dem. naisia:

1. Ottamaan järjestöissään esille keskeisenä ohjelmakysymyksenä kuluttajavalistukseen ja muuhun kuluttajapolitiikkaan liittyviä kysymyksiä,
2. kiinnittämään huomiota kaupoissa esiintyviin eri tavaraalatuihin, elintarvikkeisiin ja pakkauksiin sekä tehostamaan hintoihin kohdistuvaa vertailevaa tarkkailua.
3. Tutustumaan kulutus- ja elintarvikkeita koskevaan lainsäädäntöön sekä muihin vastaaviin kuluttajien suojelua koskeviin määräyksiin sekä vaikuttamaan yhteiskunnan eri elimien välityksellä niitä tehostavien ja parantavien toimenpiteiden aikaansaamiseen.
4. Suorittamaan kuluttajavalistusta ympäristössään ja lähinnä jäsenistön piirissä niin että osamaksukaupan vahingollisuus sekä muut etenkin vähävaraista kuluttajaväestöä uhkaavat haitat tulevat selvitetyiksi sekä
5. olemaan yhteistyössä Kotineuvontaliiton, Kotitalouskeskuksen sekä muiden asianomaisten elinten kanssa kaikkia kuluttajakysymyksiä koskevissa asioissa.

Liittotoimikunta.

LIITON SÄÄNTÖJEN MUUTTAMINEN.

Liiton sääntöjä on useissa edustajakokouksissa tarkistettu ja muutettu. Niihin on kuitenkin jäänyt joitakin epätarkkoja kohtia, jotka aiheuttavat tulkintavaikeuksia ja niissä on joitakin sanontoja, jotka eivät vastaa nykyisiä olosuhteita.

Sääntöjen 4 §:ssä mainitaan, että yhdistys tai naisjaosto, joka laiminlyö verojensa suorittamisen aikanaan, katsotaan liitosta eronneeksi, mutta voi saavuttaa jäsenoikeutensa takaisin suorittamalla erääntyneet verot. Kun on järjestöjä, jotka koskaan aikaisemmin eivät ole suorittaneet liitolle veroja, vaikka ne joskus on liittoon jäsenjärjestöiksi hyväksytyt, ja ne nyt ovat halunneet

maksaa yli viiden ja kymmenenkin vuoden rästit saadaksean edustajan edustajakokoukseen, on syytä ottaa sääntöihin määräys siitä, kuinka monen vuoden rästit maksamalla jäsenoikeudet palautuvat.

Sääntöjen 8 §:ssä mainitaan, että edustajakokous on pidettävä huhti—marraskuun välisenä aikana. Sanonta voitaisiin selventää maininnaksi »huhti—marraskuussa».

Sääntöjen 9 §:ssä mainitaan, että edustajien valtakirjat on lähetettävä viimeistään viikkoa ennen edustajakokousta. Kun edustajaperuste määräytyy jo melkein puoli vuotta ennen edustajakokousta ja kokoukseen valmistautuminen alkaa myös huomattavan aikaisin, voidaan liiton toimiston työtä helpottaa ottamalla sääntöihin määräys, että valtakirjat on lähetettävä viimeistään kolme viikkoa ennen edustajakokousta. Saman pykälän seuraavassa kappaleessa puhutaan laivalippujen hinnoista mutta ei mainita linja-autolippuja, joten tämä kohta on korjattava olosuhteita vastaavaksi. Edustajakokouskuluja osalta on myös syytä ottaa sääntöihin maininta, että ne on suoritettava samaan ajankohtaan mennessä kuin valtakirja on lähetettävä.

Sääntöjen 10 §:ssä mainitaan, että toimikunta valitsee keskuudesta varapuheenjohtajan. Kun myöhemminkin saattaa syntyä samanlainen tilanne kuin nyt on vallinnut, että liiton puheenjohtaja ei voi tehtävänsä säännöllisesti hoitaa, olisi sääntöihin otettava maininta kahdesta varapuheenjohtajasta.

Edelläolevan perusteella liittotoimikunta ehdottaa, että liiton sääntöihin tehdään seuraavat muutokset:

4 §.

Alkuosa ennallaan. Viimeinen lause muutetaan näin kuuluvaksi:

»Yhdistys tai naisjaosto, joka laiminlyö verojensa suorittamisen aikanaan, katsotaan liitosta eronneeksi, mutta voi saavuttaa jäsenoikeutensa takaisin suorittamalla erääntyneet verot, kuitenkin enintään kahden vuoden ajalta.

8 §.

Ensimmäinen lause muutetaan näin kuuluvaksi:

»Liiton edustajakokous, jolla on korkein päättämisvalta liiton asioissa, kokoontuu joka kolmas vuosi huhti—marraskuussa paikkakunnalla, jossa liittotoimikunta sijaitsee.

Loppuosa ennallaan.

I 9 §.

1. mom. ennallaan.

2. mom.: »Valituille edustajille järjestön puolesta annettavat valtakirjat on lähetettävä liiton toimistoon tarkastusta varten viimeistään kolme viikkoa ennen edustajakokousta.»

3. mom.: »Vakinaisten edustajien matkakustannukset suorittaa liitto maksamalla rautatielippujen hinnan toisen luokan hintojen mukaan ja linja-autolippujen hinnan. Edustajakokouskulut perii liitto järjestöiltä laskettuna suhteellisesti kunkin järjestön jäsenmäärän mukaan, joka määräytyy tämän pykälän 1 momentissa mainitun neljänneksen mukaan. Edustajakokouskulut on maksettava viimeistään kolme viikkoa ennen edustajakokousta.»

4 mo.m. ennallaan.

10 §.

1. mom. ennallaan.

2. mom.: »Toimikunta valitsee keskuudestaan kaksi varapuheenjohtajaa.»

Loppuosa ennallaan.

Liittotoimikunta.

EHDOTUS SÄÄNTÖJEN MUUTTAMISEKSI.

Nykyisestä järjestöpoliittisesta tilanteesta johtuen on Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistys ry. kokouksessaan 11/6 1959 yksimielisesti päättänyt esittää Sos.-dem. Naisliiton lokakuussa 1959 pidettävässä edustajakokouksessa muutettavaksi Sos.-dem. Naisliiton sääntöjen ja liiton piirijärjestöjen ja osastojen mallisääntöjen eräitä pykäläiä seuraavasti:

Sos.-dem. Naisliiton säännöt.

Ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti:

2 §.

Tarkoitus.

Liiton tarkoituksena on yhdistää sosialidemokraattisia naisjärjestöjä toimimaan... j.n.e. pykälän loppuun.

Liiton kokoonpano.

Liiton muodostavat itsenäiset sosialidemokraattiset nais-yhdistykset, jotka rekisteröityinä yhdistyksinä ovat merkityt yhdistysrekisteriin.

6 §.

Piirijärjestöt ja aluejärjestöt.

Liiton osastojen keskeisenä yhteistoimintaelimenä kussakin vaalipiirissä toimii rekisteröity haisten piiritoimikunta... j.n.e. pykälän loppuun.

8 §.

Liiton edustajakokous.

... viimeinen kappale.

Esitys- ja puheoikeutettuja ovat liittotoimikunnan ja liittoneuvoston jäsenet, liiton toimihenkilöt ja... j.n.e. loppuun.

12 §.

Toimikunnan tiedonannot.

Toimikunnan tiedonannot toimitetaan järjestöille joko liiton äänenkannattajan tai kiertokirjeitten välityksellä.

14 §.

Liittoneuvosto.

... toinen kappale.

Liittoneuvosto hyväksyy myöskin liittotoimikunnan ja piirijärjestöjen toimintasuunnitelmat vaalien ym. tapausten edellä. Liittoneuvoston kutsuu toimikunta koolle ilmoittamalla siitä päivälehdissä ja kiertokirjeellä vähintään kaksi viikkoa ennen kokousta samalla mainiten kokouksessa esille tulevat asiat. .. j.n.e. pykälän loppuun.

19 §.

Liiton purkaminen.

... toinen kappale.

Jos liitto purkautuu tai lakkautetaan, jäävät sen varat kolmen, tarkoitusta varten valitun uskotunmiehen haltuun,

käytettäväksi viimeisen kokouksen harkitsemalla tavalla uuden, samantapaisen naisten keskusjärjestön hyväksi tai muuhun työläisnaisten valistustyötä tukevaan toimintaan.

Naisten piirijärjestöjen mallisäännöt.

5 § ehdotetaan kuuluvaksi seuraavasti:

Sos.-dem. Naisyhdistys, joka toimii vastoin liiton tai piirijärjestön sääntöjä, erotetaan piirijärjestöstä ... j.n.e. pykälän loppuun.

Liiton osastojen mallisäännöt.

Seuraavat pykälät ehdotetaan muutettavaksi näin:

2 §.

Yhdistys on Sos.-dem. Naisliiton osasto ... j.n.e.

3 §.

Viimeinen kappale poistetaan kokonaan.

5 §.

Liittyessään yhdistykseen maksaa jokainen jäsen yhdistyksen määräämän liittymismaksun. Vuosineljänneksittäin suorittaa jokainen yhdistyksen jäsen jäsenmaksun, jonka suuruuden yhdistyksen joulukuussa pidettävä varsinainen kuukausikokous johtokunnan esityksestä määrää seuraavaksi kalenterivuodeksi niin suureksi, että siihen sisältyy paitsi yhdistykselle tulevat, myöskin Naisliitolle, piiri- ja kunnallisjärjestöille sekä muille keskusjärjestöille, joihin yhdistys kuuluu, menevät jäsen- ym. maksut.

Kolmas kappale seuraavasti:

Keskusjärjestöille menevien jäsen- ym. maksujen suuruus ja suoritustapa määrätään siten kuin mainittujen järjestöjen säännöissä on sanottu j.n.e. pykälän loppuun.

17 §.

Jos yhdistys toimii Sos.-dem. Naisliiton tarkoituksia vastaan tai muuten loukkaa näissä säännöissä määrättyjä Naisliiton oikeuksia ja etuja, voi liittotoimikunta ryhtyä toimenpiteisiin yhdistysten jäsenten erottamiseksi yhdistyksestä tahi yhdistyksen erottamiseksi Sos.-dem. Naisliitosta, menettelemällä siinä, kuten näissä säännöissä on edellytetty.

18 §.

Jos yhdistys päättää lopettaa toimintansa tai määrätään lakkauttavaksi, joutuu sen omaisuus Sos.-dem. Naisliiton haltuun, kuitenkin ehdolla, että jos paikkakunnalle kahden vuoden kuluessa tämän yhdistyksen lakkauttamispäätöksestä lukien perustetaan uusi samanlainen yhdistys, on varat, ilman korkoja, sille luovutettava.

Jos yhdistyksen jäsenluku on vähentynyt alle viiden, on johtokunnan kutsuttava kokoon yhdistyksen kokous päättämään toiminnan lopettamisesta ja selvitysmiesten asettamisesta.

Jos yhdistyksellä on talo tahi kiinteätä omaisuutta, ei selvitysmies saa ryhtyä muuttamaan sitä rahaksi, ennenkuin liittotoimikunta on antanut siihen suostumuksensa.

Toiminnan lopettamisesta on yhdistyksen puheenjohtajan tehtävä ilmoitus yhdistysrekisteriin ja Sos.-dem. Naisliitolle. Helsingissä, heinäkuun 21 p:nä 1959.

Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistys ry.

Liittotoimikunnan lausunto.

Kun liittotoimikunta on päättänyt esittää edustajakokoukselle liiton sääntöjä muutettavaksi ja kun edustajakokouksen kutsussa on mainittu, että kokouksessa käsitellään myös sääntöjen muutoksia, voidaan ottaa käsiteltäväksi myös Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistyksen tekemät muutosesitykset. Liittotoimikunta.

Raittiiden elämäntapojen korostaminen.

Työläiskodin kannalta katsoen on kysymys alkoholikäytöstä kaikkein kipein. Sen käyttö tuhoaa vähävaraisen kodin talouden ja myönteisen kotihengen nopeammin kuin on asianlaita varakkaissa kodeissa.

On ollut luonnollista, että raittiusasia on alun alkaen kuulunut Sos.-dem. Naisliiton ohjelmakysymyksiin ja on sen järjestöorganisaatio edelleenkin eräs maamme aktiivisimpia varsinaisten raittiusjärjestöjen rinnalla.

Naisjärjestöjen jäseniä on aktiivisessa raittiustyössä monella eri tavalla, ennen muuta nuorisotyön ohjaajina. Käsitetykset raittiusasiasta ja -työstä ovat vuosikymmenien aikana osittain muuttaneet, alkoholin käyttö ei ole haittatekijä yksinomaan miesten keskuudessa, vaan valtaa se yhä enemmän alaa myöskin perheissä, naisten ja jopa nuorisonkin keskuudessa. Raittiustyössä jos mis-

sä, on tehokas valistustyö tarpeen. Moraalisen ryhdin on kasvetava rinnan elintason nousun kanssa. Sen vuoksi on tähän asiaan jatkuvasti kiinnitettävä huomiota, sitä ei saa »romuttaa».

Joskaan emme voine vaatia, että yksinomaan naisten tulisi olla kansakunnan moraalin vartijoina — se on toki koko kansan yhteinen asia — niin sittenkin on naisillamme oma ratkaiseva tehtävänsä tässä mielessä.

Nykypäivän kiihkeä elämäntahti, taistelu olemassaolosta, työtömyyden kirous, työssä ja leivässä kiinni pysyttelemisen, pitää ihmistä ainaisessa jännitystilassa. Hänen joustavuutensa ja itsensä hallinta joutuu usein kovalle koetukselle, yhteiskunnassa liikkuvat ristiriitaiset virtaukset repivät ja raatelevat luonnostaan rauhallista suomalaista mieltä. Kun näin on, pitäisi sopuisan ja tasapainoisen kotielämän pystyä korvaamaan levon tarpeen ja parantamaan vaurioita.

Niin monesti on todettu, että perheenäiti on se henkilö, joka luo kodissa vallitsevan ilmapiirin. Sopusointuinen ja tasapainoinen perhe-elämä on korvaamaton vastine ulkoisen elämän rikkinäisyydelle, jos vielä saadaan aikaan porttikielto väkijuomille, on paljon voitettu. Valveutunut perheenäiti tajuaa tämän ja tekee parhaansa kodin viihtyisyyden hyväksi.

Kuluva vuosi on julistettu nuorison raittiuskasvatusvuodeksi, joten tämäkin velvoittaa kaikkia nuorison parissa työskenteleviä henkilöitä, niin kodeissa kuin järjestöissäkin, kiinnittämään asiaan vakavaa huomiota. Pyrkimyksemme kaikessa toiminnassamme olkoon terveen ja tasapainoisen sukupolven kasvattaminen.

Edelläesitettyyn viitaten ehdotammekin, että kokous kehoittaisi liittotoimikuntaa valistus- ja kasvatustyössään jatkuvasti korostamaan terveen, luonnollisen, myönteisen ja alkoholista vapaan elämäntavan ja moraalisen vastuuntunnon juurruttamisen tärkeyttä työläisperheissä ja varsinkin nuorison keskuudessa.

Helsingissä heinäkuun 21. p:nä 1959.

Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistys ry. raittiusjaosto.
Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Muutoksia kansaneläkelakiin.

Kansaneläkelain muutamia vuosia sitten tapahtuneen uudistuksen jälkeen vanhusten elämisen turva on huomattavasti lisääntynyt. Laki takaa nykyisin säännöllisen, vaikka vieläkin niukan, eläketulon 65 vuotta täyttäneille kansalaisillemme, kaikille peruseläkkeen ja varattomille lisäksi ns. tukieläkkeen. Lain mukaan

myös 63-vuotias naispuolinen naimaton henkilö voi saada vanhuuden tukea. Tämä säännös voisi koskea myös muita yksinäisiä naisia, jotka perheen hajottua ympäriltä ovat jääneet kampailemaan toimeentulostaan. Lapset ovat maailmalla, elämäntoveri poissa ja kodissa vietetyn monen vuosikymmenen jälkeen entinen ammattitaito ansiotyöhön »vanhentunut». Työnantajat eivät mielellään ota työhön vanhenevia naisia ja kodin piirissä tehty arvokas työ on mennyt lasten hyväksi niin, ettei säästöjä ole syntynyt omaa vanhuutta varten.

Edelläolevaan viitaten ehdotammekin,

että Sos.-dem. Naisliiton edustajakokous käsittelee asian ja että saataisiin aikaan lain muutos, mikä soisi kaikille 63 vuotta täyttäneille yksin jääneille naisille mahdollisuuden saada Kansaneläkelain nykyisin naimattomille naisille myöntämää vanhuudentukea.

Rautjärven Ty:n Naisjaosto.

Liittotoimikunta toteaa, että lain mukaan pitäisi kaikilla jo olla em. oikeus eläkkeeseen, mutta mikäli käytännössä voidaan asia tulkita toisin, pyritään saamaan laki sellaiseksi, että kaikille vanhuudentuki saataisiin.

Naistyöttömyyden ongelma Pohjois-Suomessa.

Esitys Sos.-dem. Naisliiton edustajakokoukselle.

Pohjois-Suomi on muodostunut maamme vaikeimmaksi vajaa-työllisyysalueeksi. Syynä tähän on väestön nopea lisääntyminen sekä teollisten työpaikkojen puute. Erikoisen vaikeaksi on tilanne muodostunut naisten kohdalla, koska heille sopivia työkohteita ei ole kyetty löytämään edes työttömyystöissäkään.

Maakuntamme voimalaitosten rakentaminen luo edellytykset energiatarpeen riittävälle saamiselle teollistamista varten. Kun sekä työvoimaa että energiaa on maakunnassamme riittävästi esittämme,

että edustajakokous velvoittaisi valittavan liittotoimikunnan mahdollisimman voimakkaan valistustyön avulla kiinnittämään huomiota naistyöttömyyden ongelmiin ja tekemään esityksiä sellaisen teollisuuden rakentamiseksi Pohjois-Suomeen, joka antaa työtä myös naisille.

Rovaniemellä, heinäkuun 21. p:nä 1959.

Rovaniemen Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. yhd. Naisjaosto.

Edith Pitkäniemi.

Leena Kantola.

Puheenjohtaja. *

Sihteeri.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Naisten työllisyyskysymys.

Vanheneville naisille on 40 vuoden ikä muodostunut käytännössä ja myös teoriassa työllisyyttä silmälläpitäen kriittiseksi ikärajaksi. Tämän ikärajan sivuuttaneilla naisilla ei enää ole samoja mahdollisuuksia ja edellytyksiä kilpailla työmarkkinoilla kuin nuoremmilla. Yleinen käsitys on, että he eivät enää saavuta henkisen ja ruumiillisen työn eri aloilla sitä kätevyyttä kuin nuorempina työhön tullessaan. Ellei tässä iässä hallitse jotain ammattia on vaikeuksia em. syistä saada työtä.

Naisten ammattikasvatuksen kehittäminen, työolojen järjestäminen niin, että jokaisella työkykyisellä naisella, keski-ikäiselläkin, on mahdollisuuksia hankkia toimeentulo itselleen (tarvitsematta turvautua tietoihin, jotka eivät suinkaan ole sopivia naiselle) eläkeikään saakka. Sos.-dem. Naisliitto on aina pyrkinyt antamaan apuaan tämänluontoisissa asioissa ja siksi toivomme, että

liittokokous käsittelee asiaa ja antaisi uudelle liittotoimikunnalle tehtäväksi ja myös velvoittaisi sen tekemään parhaansa naisten ammattikoulutuksen ja työmahdollisuuksien parantamiseksi ja kehittämiseksi.

Porissa heinäkuun 5. päivänä 1959.

Porin keskustelukerhon sos.-dem. naiset.

Liittotoimikunta yhtyy alustukseen.

Lasten mielenterveys.

Korson sos.-dem. Naisyhdistys r.y. haluaa esittää sos.-dem. Naisliiton edustajakokoukselle seuraavaa:

Jatkuvasti esiintuodaan syytöksiä nuorison »lättähattuisuudesta» rikollisuuteen asti ja todetaan, että vikaa on ja syitä, joiden seuraukset ovat nähtävissä, pohditaan mahdollisimman monella taholla sekä esitetään toimenpiteitä asian korjaamiseksi, mutta ehkäiseviä tekoja puuttuu. Tosin on kasvatuseuvoloita perustettu maahamme ja kasvatustaitosten nimet muutettu koulukoideiksi, mutta ongelmat ovat jo tässä vaiheessa melko pitkälle kehittyneet.

Mielestämme olisi syytä jo äitiysneuvola-asteella, kun tutkitaan lasten fyysistä terveyttä kiinnittää huomio myös henkiseen terveyteen, sillä heikko henkinen kehitys ei aina merkitse varsinaista vajaamielisyyttä, vaan mielensairaus johtaa luonnevikoihin, joista käytetään sanontaa kieroön kasvanut.

Onhan paljon ihmisiä, jotka vaativat itselleen aikaihmissen ar-

vonantoa, mutta kaikki varmaan olemme tulleet huomaamaan, että henkinen kasvu on jäänyt johonkin uhmaiän vaiheeseen. Puuttuu henkinen kypsyyden ja kun näin on niin onko ihme, etteivät kasvattajat pysty lapsiaan oikein kasvattamaan, koska tarpeellinen ohjaus kasvattajan tehtävään on puuttunut.

Jos aiotaan kasvattaa fyysisesti että henkisesti tervettä uutta sukupolvea olisi enemmän kiinnitettävä huomiota fyysisen terveyden ohella mielenterveyteen. Olisi todella tehtävä jotain ja eikö olisi tuloksellisempaa aloittaa myös mielenterveyden hoito jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

On varmaan joka kunnassa tapauksia, että henkisesti heikosti kehittynyt lapsi joutuu n.s. normaalisti kehittyneiden lasten kanssa aloittamaan koulunsa, mutta millaisen henkisen kärsimyksen tällainen lapsi kokee, kun ei pysty seuraamaan opetusta niinkuin toiset, sillä tunnettu asia lienee, että kouluikäiset lapset ovat julmia ja säälimättömästi tuovat esiin jos huomaavat tovereissaan jotain omituisuuksia, huolimatta vanhempien ja opettajien kielloista olla kiusaamatta heikompia ja seuraus on kasvatusneuvolan kautta apukouluun ja mahdollisen luonnevian tähden sopimattomaksi vielä sinnekin.

Kun kouluille pyritään saamaan tarkkailuluokkia, puhe- ja kuulovikoja yritetään korjata, niin mikä estäisi valtion ja kuntien yhdessä palkkaamasta mielenterveystutkimuksiin perehtyneitä psykiatreja, jotka suorittaisivat tutkimuksia ja äitiysneuvoiloissa ja kouluissa tarkkailisivat lapsia aivan samoin kuin fyysisiä kuntoakin hoidetaan. Samalla voitaisiin opettajia ja vanhempia opastaa etteivät vaatisi henkisesti heikosti kehittyneiltä lapsilta enempää kuin mihin he pystyvät. Ehkä tällöin saataisiin se vanhoillinen yleinen mielipide poistetuksi, että mielensairauksissa olisi enemmän peiteltävää ja hävettävää kuin fyysisissä ja selvitettäisiin, että monet fyysiset sairaudet, kuten esim. puhe-, luonne-, hermosto- ym. sairaudet voivat olla juuri mielen sairaudesta johtuvia. On mielestämme epäoikeudenmukaista syyttää nuorisoa sen vioista ja virheistä, jotka suurimmaksi osaksi johtuvat meidän vanhemman polven tietämättömyydestä johtuvista laiminlyönneistä. Mitä hyödyttävät kuolemanrangaistukset ja turvasäilöt jos jatkuvasti kasvaa uutta, mielensairauksista johtuvien luonteen vikojen tähden kieroona kasvanutta nuorisoa. Mitä hyödyttää korkea elintaso, tieteen ja tekniikan saavutukset ellei ihminen kypsyy myös henkisesti, että osaa niitä oikein käyttää.

Tryggve Lie on sanonut: »Köyhyys, sairaus ja tietämättömyys ovat ihmiskunnan suurimman vitsaukset, ehkäpä juuri tietämättömyys on niistä suurin».

Edellä esitetyn johdosta esitämme:

1. että sosialidemokraattisten naisten edustajakokous kehoittaisi liittotoimikuntaa yhdessä sosialidemokraattisten kansanedustajien kanssa mahdollisuuksien mukaan toimimaan siten, että äitiysneuvoloissa, kouluissa sekä kuntien terveydenhuoltoviranomaiset hoitaessaan lasten fyysisistä terveyttä, entistä enemmän kiinnittäisivät huomiota myöskin lasten mielenterveyteen.
2. että liittotoimikunta yhdessä sosialidemokraattisten naiskansanedustajien kanssa laatiessaan liiton toimintasuunnitelmaa huomioisivat edellisessä kohdassa mainitut mielenterveyskysymykset myös sos-dem. naisjärjestöissä pohdittavaksi ja edelleen kehitettäväksi.

Korson Sos.-dem. Naisyhdistys.

Elisabeth Järvinen,
puheenjohtaja.

Mirja Niemi,
sihteeri.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Aistiviallisten toimeentulon turvaaminen.

Aistiviallisten, nimenomaan kuurojen, opetusta on maassamme järjestetty, mm. Turussa on a.o. oppilaitos. Mutta varsinainen ammattikoulutus ja ammattiin valmistuminen on vähäistä ja melkein olematonta, verrattuna sitä tarvitsevien suureen määrään. Kun kuuro nuori henkilö pääsee koulusta alkavat suuret vaikeudet nimenomaan ansiomahdollisuuksien hankkimisessa. Ammatitaitoa sopivaankaan työhön ei ole ja kun työstä on suuri puute terveilläkin jää tällainen elämään valmistautuva nuori ilman ansiotuloa. Jokaisella yhteiskunnan jäsenellä myös aistiviallisella on oikeus työhön ja toimeentulonsa ansaitsemiseen. Ellei työtä ole, saattaa tällainen henkilö tulla yhteiskunnalle hyvin kalliiksi, jopa vaaralliseksikin.

Edelläolevaan viitaten toivomme, että liittokokous käsitelisi asian ja velvoittaisi uuden valittavan liittotoimikunnan huolehtimaan siitä, että eduskunnan ja hallituksen tietoon saatetaan e.m. epäkohta ja niiden kautta pyritään aistiviallisten ja erityisesti kuurojen ammattikoulutuksessa ja ansiomahdollisuuksien turvaamisessa ilmenevät epäkohdat ja puutteellisuudet saamaan korjatuksi.

Porissa heinäkuun 10. päivänä.

Porin Sirkat.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Enemmän huomiota lasten leikkikaluihin.

Poikapolvi toisensa jälkeen on leikkinyt tinasotamiehillä ja miespolvi toisensa jälkeen kärsinyt todellisen sodan kauhut. Nykyisen lapsipolven leikkikaluissa on tosin tapahtunut kehitystä, mutta vain siihen suuntaan, että uudenaikaisen sodankäynnin hirmukeksinnöt on taitavasti annettu leluina lasten käsiin. Tankit, tykit, pommikoneet ja muut aseet pienoislajennöksinä kilpailevat melkein päivittäin isojen ihmisten asekeksintöjen kanssa.

Voivatko leikkikalut vaikuttaa lasten mielikuvitukseen? Srtä tuskin tarvitsee kysyä. Sen ovat äidit voineet todeta lastensa parissa ja sen ovat tiedemiehet todistaneet monin tavoin. Riittävästi ei asiasta ole kuitenkaan keskusteltu eikä yleisellä mielihiteellä ole yritetty vaikuttaa kasvatuksellisesti oikeiden lelujen markkinoille saamiseen. Äitien ja lahjojen ostajien ostoistahan riippuu se, minkälatuinen on tarjonta, joskin toisaalta tietysti kilpailu valmistajien kesken panee keksimään »päivän nimiä». Kuitenkin jatkuvasti todetaan, että ei läheskään aina viimeistelyin ja hienoin leikkikalu ole lapselle rakkain, koska se on niin valmis, ettei hänen voimakkaalle mielikuvitukselleen jää mitään luomismahdollisuutta hänen leikkiessään. Sen vuoksi kokonaisuudessaan keskustelu leikkivälineistä lasten kasvatuksessa pitäisi ottaa meilläkin esille.

Edellä olevaan viitaten ehdotammekin, että asia käsiteltäisiin liittokokouksessa ja että

liittokokous velvoittaisi liittotoimikuntaa ja perusjärjestöjä tekemään valistustyötä kasvatuksellisesti hyväksyttävien leikkikalujen käytön yleistämiseksi ja niiden markkinoille saamiseksi.

Keljonkankaan Ty:n naisjaosto.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Nuorisorikollisuus.

Alustus Sos.-dem. Naisliiton 22:lle edustajakokoukselle.

Eräs professori totesi hiljakkoin haastattelussaan, että aikaisemmin lasten tavallisimpia sairauksia olivat riisitauti, maitorupi ja tulirokko. Nyt ne on saatu vähenemään penisilliinin avulla. Nykyään puhutaan paljon henkisistä sairauksista nuorisonkin kohdalla, ja näihin on vaikeampi löytää lääkettä. Nykyajan äideillä

ja isillä ei ole aikaa riittävästi lapsilleen. Syyt ovat hyvin moninaiset — useimmiten taloudelliset. Äidinkin on oltava ansiotyössä. Kotona ei ole ketään, jolle lapsi voisi kertoa harrastuksistaan ja myös murheistaan, mutta kadulla on tovereita, jotka kyllä kuuntelevat ja antavat ohjeita ajankuluttamiseksi. On paljon meitä, jotka olemme mukana järjestötoiminnassa, sillä tunnemme, että tarvitsemme henkistä ravintoa itsellemme ja ennenkaikkea haluamme omalta osaltamme tehdä työtä työväenliikkeen ja tulevan sukupolven hyväksi.

Mutta mitä tekee tuleva sukupolvi sillä aikaa, kun me suunnittelemme heille parempaa tulevaisuutta. On käynyt valitettavasti niin, että me olemme jättäneet nuoret sivuun tässä suunnittelutyössä. Tästä kertoo ne synkät luvut nuorisorikollisuudesta, joka on vuosi vuodelta noussut maassamme.

Kun kaikista omaisuusrikoksista oli v. 1955 nuorten henkilöiden — alle 21-vuotiaiden — osuus 2.616 oli luku viime vuonna kohonnut jo 4.971:een eli likimain kaksinkertaiseksi. Toinen murheellinen seikka on se, että nousu on tapahtunut ryhmässä 15—17-vuotiaat. Näiden nuorten osuus omaisuusrikoksista oli 2.087 tapausta, kun taas 18—20-vuotiaiden ryhmän osuus oli v. 1958 1.507 tapausta. Edellisen ryhmän olettaisi kuuluvan vielä kodin piiriin, kun taas jälkimmäisessä ryhmässä on jo nuoria, jotka ovat saaneet työpaikan ja alkavat perustaa omaa kotiaan. Silloin ovat harrastukset jo suuntautuneet terveemmille alueille. Ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että kotien ote nuuriin on höltynyt.

Mistä me löydämme »penisilliiniin» tähän sairauteen. Ehdotammekin liittokokoukselle:

1. että sosialidemokraattiset naiset toimivat tehtävissään siten, että nuorisolle järjestetään kuntien toimesta työpaikkoja heidän jätetty ään koulun sekä kokoontumispaikkoja, missä heitä voidaan ohjata hyvien harrastusten pariin. Joutilaisuus on ensimmäinen askel huonojen harrastusten tiellä.
2. että kunnissa pyrittäisiin saamaan nuorisohuoltajan virka ja tähän toimeen henkilö, jolla on edellytykset ymmärtää rikkinäisen kotielämän tai jonkin muun syyn takia rikoksen tielle joutuneita nuoria.
3. että rikoksen tielle joutuneet voitaisiin sijoittaa työhön ja hoitokoteihin, missä he voisivat saada ohjausta ja i ymmärtämystä osakseen.

4. että Naisliiton perusjärjestöissä seurataan nuorisoriikollisuuden kehitystä ja järjestetään yhdessä työväenliikkeen nuorisojärjestöjen kanssa tätä vakavaa ongelmaa käsitteleviä esitelmiä.

Helsingissä, heinäkuun 20 p:nä 1959.

Herttoniemen Sos.-dem. Naiset r.y.

Puheenjohtaja Outi Nurmi. Sihteeri Terttu Salminen.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Siviilileskien ja -orpojen eläketurvan järjestäminen.

Sos.-dem. Naisliiton edustajakokoukselle.

Vaikka sosiaalista lainsäädäntöämme on huomattavasti parannettu kahden viimeisen vuosikymmenen aikana ei se kuitenkaan vielä nykyiselläänkään anna riittävää ja samanarvoista turvaa vaikeissa olosuhteissa eläville kansalaisille. Siviililesket ja -orvot, joista suurin osa joutuu taloudellisesti vaikeaan asemaan perheen isän kuoleman jälkeen, ovat edelleen lakimääräisen eläketurvan ulkopuolella.

Sos.-dem. Naisliiton edustajakokouksissa vuosina 1947, 1950 ja 1956 on tähän epäkohtaan kiinnitetty vakavaa huomiota. On vedottu hallitukseen ja eduskuntaan. Sos.-dem. naiskansanedustajat ovat tehneet asiassa eduskunta-aloitteita asiantilan korjaamiseksi, mutta tähän mennessä ne eivät ole johtaneet toivottuun tulokseen. Jo vuonna 1936 hallituksen antamassa kansan vakuutuslakiesityksessä kiinnitettiin asiaan huomiota ja siinä esitettiin orpoeläkettä maksettavaksi huoltajansa menettäneille 16 vuotta nuoremmille lapsille. Esitys tuli kuitenkin eduskunnassa hyljättyksi, eikä vallitsevaa epäkohtaa ole vielääkään korjattu. On kuitenkin myönnettävä, että mielialat vähitellen, tosin aivan liian hitaasti, ovat muuttumassa asialle myönteisemmäksi. Tätä osoittaa mm. se, että viimeaikaisia vastustavia mielipiteitä puolustellaan pääasiallisesti valtiotaloudellisilla vaikeuksilla. Jokaiselle pitäisi kuitenkin olla selvä, että tämän väestöryhmän kustannuksella ei valtakunnan taloutta kyetä hoitamaan, vaan siihen pitäisi pyrkiä kansalaisten elämisen mahdollisuuksia kehittämällä.

Maassamme lienee noin 20.000—30.000 sellaista siviiliorpoa, joiden pääasiallinen huoltaja on kuollut ja joiden toimeentulosta niinollen vastaavat useassa tapauksessa vaikeissa olosuhteissa elävät leskiäidit. Kun suuri osa näistä huoltajaäideistä on vailla am-

mattitaitoa on toimeentulo monessa tapauksessa täysin satunnaisen tai tilapäisansioiden varassa. Vaikka sosiaalisessa lainsäädännössämme tapahtunut kehitys helpottaa juuri lapsiperheitten asemaa, on vähävaraisilla perheillä e.m. tapauksissa monia vaikeuksia, koska toimeentulo monasti kuitenkin jää riippuvaiseksi sosiaalilautakuntien antamasta huoltoavustuksesta. Huoltoavustusten pyytäminen sosiaalilautakunnilta tuntuu vielä tänäpäivänäkin olevan monelle erittäin vaikeaa ja vastenmielistä, mistä syystä asia olisi pyrittävä hoitamaan sellaisia vakiintuneita muotoja käyttäen, joita noudatetaan esim. lapsi- ja perhelisiä tai eräitä muita vastaavanlaisia maksuja suoritettaessa.

Tällaisen eläkkeen turvin olisi siviilileskillä vastaavanlaiset edellytykset ja mahdollisuudet huolehtia perheensä toimeentulosta kuin mitä sotaleskillekin on turvattu lakisääteisesti. Kun sotaleskille ja -orvoille annettava huolto jatkuvasti vähenee, olisi lakisääteisen huoltoeläkkeen saamisen mahdollisuudet ulotettava nyt koskemaan vähävaraisia siviilileskiä ja -orpoja.

Edelläolevan perusteella ehdotamme edustajakokouksen päättäväksi,

että Sos.-dem. Naisliiton liittotoimikunta veloitetaan yhdessä naiskansanedustajien kanssa toimimaan sellaisen lain aikaansaamiseksi, joka takaa kohtuullisen eläkkeen siviilileskien ja heidän lastensa toimeentulon turvaamiseksi.

Turussa, 20 p:nä heinäkuuta 1959.

Iso-Heikkilän Alueen Sos.-dem. Yhdistys ry:n naisjaosto.

Lempi Kuusisto.

Maire Aaltonen.

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Naisten ammattikasvatuksen kehittäminen.

Sos.-dem. Naisliiton edustajakokoukselle.

Talous- ja tuotantoelämässämme tapahtuneet muutokset ovat jatkuvasti pohdinnan alaisina niissä piireissä, joille kuuluu vastuu kansalaistemme työvoiman sijoituksesta ja sen käyttämisestä. Sotien jälkeisinä vuosina oli ammattitaitoisesta työvoimasta puutte ja sen poistamiseksi järjestettiin silloin eri ammatteihin johtavia pikakursseja. Viime vuosina esiintyneen suurtyöttömyyden vallitessa on voitu havaita, että työttömyydestä kärsivät varsinaista ammattitaitoa vailla olevien lisäksi monet ammattiin valmistuneet työntekijät. Tilannetta on ollut omiaan vaikeuttamaan

myös se, että työelämän piiriin vuosittain hakeutuu entistä suuremmat nuoret ikäluokat sekä lisääntyvässä määrin myös nais-työntekijät. Viimeksimainittujen pyrkiminen ansiotyöhön on huomattavasti laajentunut yleisestä työttömyystilanteesta johtuen. Kun perheen pääasiallinen huoltaja on työtä vailla, on ansiotyön välttämättömyys tullut perheen äideille sitäkin ajankoh-taisemmaksi. Kuntien työttömyyskortistoihin merkittyjen työt-ömien naisten sijoituksessa ei ole päästy edes sellaisiin tuloksiin kuin mitä työttömien miesten sijoituksessa on tapahtunut.

Vaikka naisten lukumäärä työmarkkinoilla on huomattavan suuri ja niinollen kansantaloudellisestikin merkittävä tekijä, ei yhteiskunta käsityksemme mukaan ole tehnyt tarpeeksi naisten ammattikasvatuskysymyksen hoitamiseksi. Asia on ollut tutki-muksen alaisena valtioneuvoston asettamassa komiteassa ja val-mistuneessa mietinnössä on päädytty moniin naisten työoloissa huomioitaviin ratkaisuihin. Kun kysymys työhön sijoittamisesta ja ennenkaikkea ammattikoulutuksen järjestämisestä ei käytän-nössä ole johtanut tilanteen edellyttämiin parannuksiin olisi tä-mä tärkeä kysymys perusteellisemmin valmisteltava aivan ensi-tilassa. Tätä kantaa on ammattiyhdistysväki SAK:n toimenpi-tein edustanut, mutta tyydyttävään tulokseen pääsemiselle il-maantuu aina vaan esteitä. Kun kuitenkin on ilmeistä, että ly-hytaikaisilla ammattikursseilla voitaisiin naistyöntekijöitä kou-luttaa ja sijoittaa Ruotsissa saatujen kokemusten mukaisesti nykyistä enemmän eräille ammattialoille, sellaisille, joissa tällä-kin hetkellä vallitsee osittainen työvoiman puute, pitäisi nykyi-sen vaikean työllisyystilanteen parantamiseksi tehdä kaikki mah-dollinen. Oikeutetusti odotetaan valtion ryhtyvän riittäviin toi-menpiteisiin.

Kun työvoiman tarvetta käsityksemme mukaan esiintyy edel-leen esim. sairaalatoiminnan eri aloilla ja kun turvallisuustoi-menpiteiden tehostamiseksi liikenteen piirissä naistyövoiman käyttö olisi paikallaan mikä vastaavasti voisi tapahtua myös nuo-risohuollon ja ennen kaikkea nuorisorikollisuuden vastustamis-työssä, pitäisi nämä mahdollisuudet kaikki huomioida. Kun mah-dollisimman moni yksilö saadaan hänelle sopivaan ammattiin, koituu siitä hyöty asianomaiselle itselleen ja sitä kautta myös koko yhteiskunnalle.

Edelläolevan perusteella ehdotamme, että

Sos.-dem. Naisliiton edustajakokous velvoittaa liittotoimi-kunnan ryhtymään kiireellisesti toimenpiteisiin, jotka tar-koittavat naisten ammatinvalintaan ja koulutukseen liitty-

vien kysymysten hoitamista niin, että ne johtavat käytännössä sellaisiin tuloksiin, että naisten sijoitus uusille työaloille tulee mahdolliseksi.

Turussa, 20 p:nä heinäkuuta 1959.

Iso-Heikkilän Alueen Sos.-dem. Yhdistys ry:n naisjaosto.

Lempi Kuusisto.

Maire Aaltonen.

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Samapalkkaisuuskysymys.

Sos.-dem. Naisliitto r.y:n edustajakokoukselle.

Työväenjärjestöjen toimesta on vuosikymmenien ajan käyty taistelua miesten ja naisten tasa-arvoisesta asemasta yhteiskunnassa. Naisjärjestöjemme jatkuvien ponnistelujen tuloksena on tasa-arvoisuus saavutettu yhteiskunnallisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin nähden. Vaikeimpana ja eriarvoisuutta ylläpitävänä ongelmana tuntuu työpaikkaelämässä edelleenkin naisten ja miesten erilainen palkkaus samanarvoisissa työolosuhteissa. Naisliittomme ja työväen ammatillisten järjestöjen useissa kokouksissa on käsitelty samapalkkaisuusperiaatetta erikoisesti sen jälkeen, kun Kansainvälinen Työjärjestö hyväksyi samapalkkaisuutta koskevan sopimuksen.

Edistääkseen asian käytännöllistä toteuttamista Helsingin Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. Yhdistyksen naisjaosto esittää päätettäväksi seuraavaa:

1. että liittotoimikunta kiirehtii samapalkkaisuuskomitean työn päättämistä.
2. että liittotoimikunta ja naiskansanedustajat kiirehtivät I samapalkkaisuuskysymyksen ratifioimista eduskunnassa.
3. että Sos.-dem. Naisliiton edustajakokous päättäisi vedotta työväen ammatillisiin järjestöihin, että ne alansa työehtosopimuksissa pyrkisivät edistämään samapalkkaisuuden käytännöllistä toteuttamista.

Helsingin Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. yhdistys r.y:n
naisjaosto.

Eila Lindroos.

Eva Mäki.

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.